

47 Brieven van Johann Gottfried Walther

Aan de voorzitter van de gemeente
van de Thomaskerk in Erfurt
Juni 1702

Hooggeachte en
waarde begunstigers,

U wilt het mij niet kwalijk nemen dat ik me nu waag met deze bescheiden brief naar voren te treden. Want ik heb vernomen dat door het vertrek van de heer M. Görner de positie van organist bij de christelijke gemeente van de Sint-Thomas is vrijgekomen. Ik kon het niet nalaten om u mijn vurige wens met gepaste eerbied kenbaar te maken en daarbij voor te dragen wat mijn positie is in het Philologisch Studiegenootschap van de edele muziek, zowel vocaal als instrumentaal, en hoe ik deze dusdanig heb uitgeoefend dat ik onlangs benoemd ben tot adjunct van het Chori I Symphoniaci. Mijn zwakke gezondheid staat echter niet toe deze positie te bekleden, daarom wend ik mij tot u met mijn nederige smeekbede. Ik verzoek u vriendelijk, gezien deze motieven, om mijn persoon als een plaatselijke inwoner te verkiezen boven andere concurrenten voor zo'n waardige functie, waarvan ik mij door goddelijke bijstand voldoende gekwalificeerd acht om deze te vervullen, en zo een roemvolle weg te openen voor mijn welzijn, niet alleen van het lichaam, maar ook van het geluk. Want ik ben vastbesloten mijn studies voort te zetten om eens God, de kerk en de scholen met ijver te dienen. Ik moet wel toegeven dat mijn middelen te zwak en gering zijn om mijn hooggeachte beschermheer en alle inspecteurs voor een dergelijke grote promotie iets met een vergelijkbare waarde te kunnen compenseren. Desalniettemin zal ik mij levenslang met de meest oprechte dankbaarheid tonen.

Met deze woorden wenst hij zijn hoge beschermheer en alle inspecteurs de genadige bescherming van de Almachtige God toe en sluit zich nederig aan bij hun verdere genade en welwillendheid.

Johannes Gottofredus Walther
Erfurt

Aan de zeer eerwaarde,
hoogachtbare en hooggeleerde
Heer Ernesto Gottofredo Häusern,
zeer gewaardeerde pastoor; evenals
de gezamenlijke inspecteurs,
oudsten en leiders van de evangelische gemeente
van Christus der Sint-Thomas,
mijn vol vertrouwen gestelde bevorderaars.

Aan de raad van de stad Weimar
4 juli 1707

Edelen, hooggeachte en wijze
in het bijzonder hooggeëerde beschermheren
en bevorderaars, enz.

Het zij u niet onwelgevallig dat ik de moed neem om middels dit bescheiden, zij het zeer gebrekkige, schrijven tot u te komen, met het bijzondere vertrouwen op een welwillende ontvangst. Het is de vacante positie van stadsorganist, ontstaan door de promotie van mijn gewaardeerde vriend, die mij hiertoe aanzet. Deze positie moet namelijk weer worden ingevuld door een bekwaam persoon, zoals de eredienst vereist. Daarom moge de Edele en Eerbiedwaardige Raad, als mijn vertrouwde hooggeachte beschermheren, mij de welwillendheid gunnen om mij te wenden tot hun hoge en aanzienlijke bescherming voor genoemde positie, en ook als vreemde, onder de andere geschikte plaatselijke kandidaten, toegelaten te worden. Ik durf mijzelf voldoende in staat te achten, met goddelijke hulp, om datgene te volbrengen wat van een dergelijke functie verwacht kan worden. En om niet door stilzwijgen de waarheid te verhullen, dient ter nederigste informatie dat ik niet alleen al vier jaar een soortgelijke positie bekleed in Erfurt, maar ook professioneel en ijverig bezig ben met muzikale compositie, zowel theoretisch als praktisch, enkel ter ondersteuning en verlichting van een cantor, die ik wellicht ooit zou kunnen vervangen. Maar opdat de Edele Raad niet zou denken dat dit slechts loze woorden zijn, heb ik uit voorzorg aan de heer cantor Reineccio enkele voorbeelden van mijn eenvoudige composities ter aanbeveling overhandigd. Ik ben ook bereid, na het verkrijgen van deze positie, om ter bevordering van Gods eer en het genoegen van de aanzienlijke gemeente hier, zo goed mogelijk en naar vermogen bij te dragen. In dit opzicht twijfel ik er niet aan dat u met uw hoge, zij het onverdiende, gunst en welwillendheid ten opzichte van mij zult streven, zoals ik ook niet zal nalaten om u in allerhartelijkste tegenprestaties van dienst te zijn.

Weimar, 4 juli 1707.

Aan mijn hooggeachte, hooggeëerde
beschermheren en bevorderaars,
en particulier,
Uw onderdanigste
Dienaar,
Johann Gottfried Walther,
Organist van de heer Sint-Thomas.

Aan
Een edele, hooggeachte en wijze
stadraad,
van de vorstelijk-Saksische residentie
Weimar.
Met onderdanige groet,
Johann Gottfried Walther,
Organist van de heer Sint-Thomas.

Aan Gottfried Heinrich Stölzel, Gotha
16. 4. 1726

Ik moet bekennen dat uw uitvoerige en goed uitgewerkte redenering, met betrekking tot het gebruik van de verminderde en overmatige kwint, die u mij op 16 februari jl. hebt gestuurd, evenals de gedachten van de heer Kapelmeester Mattheson over de eerste soort in Addendis ad P. III. van zijn *Orchesters* [Das neu-eröffnete Orchestre, eerste druk 1713] van bladzijde 773 tot 780 (de fout in de tweede maat op deze pagina hoort hier niet bij), mij alle gelegenheid hebben gegeven om hierop volledig te antwoorden; daarom moeten deze bijgevoegde regels niet als een antwoord worden beschouwd, maar eerder als een bevestiging. Aangezien het een vaststaand feit is dat de verminderde kwint niet alleen stapsgewijs, maar ook sprongsgewijs op bepaalde plaatsen en in bepaalde omstandigheden kan en moet worden gebruikt, zowel loco bonae et perfectae (voor een mooier effect), kan deze ook worden beschouwd als Consonantia imperfecta of Consonantia minus perfecta; ik denk echter dat, omdat deze in alle voorbeelden die dhr. Mattheson op genoemde plaats heeft aangehaald, zich altijd naar beneden beweegt ten opzichte van de onmiddellijk of indirect daaropvolgende grondnoot*, en oplost als een dissonant, ze meer tot deze klasse kan worden gerekend dan tot de andere (behalve als het oordeel van deskundigen anders luidt). En hoewel uit de slechts genoemde voorbeelden van de genoemde goede auteur lijkt dat mijn gebruik van "altijd" een uitzondering lijkt te zijn, aangezien hij op twee plaatsen, namelijk in de laatste maat van 774 en in de tweede maat van bladzijde 77, de sprongsgewijze aangebrachte verminderde kwint niet zichtbaar en formeel naar beneden gaat ten opzichte van de grondnoot, maar als het hen niet opwaarts laat springen naar een andere noot, zoals eerder in de zin vermeld, dat virtueel al aanwezig is, dan moet het ongetwijfeld de bijbehorende begeleiding van de daaropvolgende grondnoot, namelijk de g en es (als dergelijke progressies goed willen klinken), uitvoeren en aanvullen; Hoewel in de middelstemmen, vooral in het laatste voorbeeld, hoewel dit, gezien een andere omstandigheid, beter geacht wordt te zijn dan het eerste, mag het ratione resolutionis niet al te regulair verlopen. Ik weet wel dat wat goed en juist is in de buitenstemmen, ook altijd het geval is in de middelstemmen van dergelijke zinnen; maar niet vice versa, en in dit geval eerder dan in het andere kan er enige "redelijke noodzaak" zijn; toch ben ik er sterk van overtuigd dat een compositie des te aangenamer en beter zal zijn als dit ook op een legitieme manier wordt gedaan. Daarom, aangezien alle goede binnenlandse en buitenlandse componisten de verminderde kwint ten opzichte van de grondnoot op dezelfde manier als eerder beschreven gebruiken; maar sommigen, vooral Boivin, Lambert en degenen die het met hen eens zijn, in de middelstemmen een perfecte kwint gebruiken en willen dat anderen dit ook doen; wil ik hierbij mijn mening, zonder iemand te praejudicieren, heel kort openbaren, namelijk: dat het zeer goed is om een perfecte kwint te combineren met een imperfecte, zolang de laatste op passende wijze oplost, waar het ook is; maar om een imperfecte kwint te laten volgen door een perfecte, zonder redelijke noodzaak, zal mij vanwege de onaangename klank, niemand gemakkelijk kunnen overtuigen, omdat ik zo'n progressie niet beschouw als een teken van voldoende zorgvuldigheid van mijn kant; maar ik verwijs naar een redelijke noodzaak wanneer een eenmaal begonnen gang ter wille van de verminderde kwint niet onderbroken wordt, maar voortgezet wordt vanwege imitatie, en zo wordt verminderde kwint loco bonae zowel in de bas als in de middelstemmen gebruikt, maar toch niet altijd zoals in de mooie sonates van Albinoni voorkomt. Wat betreft de overmatige kwint en het gebruik ervan: deze ontstaat door een vertraging en is (naar mijn bescheiden mening) van minder belang en komt ook niet zo vaak voor als de verminderde kwint. Hierover genoeg!

d. 16 april 1726 .

[* De term grondnoot is een vertaling van Walthers 'Grund-Note'; niet te verwarren met onze term 'grondtoon'.]

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
8 maart 1729

Hoogwelgeboren, hoogachtbare en
zeergeleerde,
buitengewoon hooggeëerde heer,

Uwe Hoogwelgeborene wil mij vriendelijk toestaan dat ik, als een onbekende, de eer neem om u met deze brief nederig te benaderen.

U zult uit het bijgevoegde bescheiden geschrift, als het begin van een muzikaal lexicon, en uit het voorbeeld van de binnenkort te publiceren letters van G. G., mijn bedoeling volledig kunnen begrijpen. Nu ligt de letter B, bestaande uit 13 1/2 beschreven vellen, klaar om gedrukt te worden. Echter, naast andere zaken, zou ik ook graag meer details over uw geëerde persoonlijke levensomstandigheden willen hebben, zoals reeds vermeld in de Critica Musica van de heer Kapelmeester Mattheson, en deze informatie graag met de muzikale wereld willen delen. Daarom vraag ik hierbij eerbiedig om een beknopt overzicht van uw levensloop, met uw welwillende toestemming, zodat ik dit op de juiste plaats kan publiceren, samen met de toevoeging. Uwe Hoogwelgeborene wil naar vermelding van deze gunst ook vriendelijk dit verzoek zonder enige moeite bijvoegen en, volgens de suggestie van andere begunstigers, vriendelijk zorgen voor de verspreiding van deze reeds gedrukte vellen onder liefhebbers en kopers in uw omgeving. Laat mij alstublieft weten hoeveel exemplaren er naar mij moeten worden gestuurd, via de terugkerende gelegenheid, en ik zal de gevraagde exemplaren met zorg afwachten. Mocht dit naar verwachting niet van dienst zijn aan de musici aan uw hof, dan kan het nog steeds van nut zijn voor andere leergierige beginners en studenten. Het exemplaar kost 2 gulden. Als er nu enige of zelfs maar weinig liefhebbers zijn, dan zou het verzendtarief voor u iets hoger kunnen uitvallen. Verder, enkel uit liefde voor de muziek en als eerbetoon aan beroemde musici bij latere generaties, zou ik graag zoveel mogelijk informatie willen vergaren uit de gedrukte muzikale werken die in de hertogelijke bibliotheek bij u bewaard worden, met betrekking tot (1) de volledige namen van de auteurs, (2) hun vaderland, (3) hun functie, (4) de titel, (5) de plaats, (6) het jaar, en alles wat de voorwoorden en opdrachten vermelden. Als Uwe Hoogwelgeborene mij hierbij behulpzaam zou willen zijn, zou ik zeer verheugd zijn en, zoals redelijk is, gemotiveerd zijn om de benodigde kosten daarvoor te voldoen. In afwachting van uw welwillende medewerking ben ik bereid om alle mogelijke diensten te verlenen en verblijf ik ondertussen,

Hoogwelgeboren,
Bijzonder hooggeëerde heer en begunstiger,
Uwe Hoogwelgeboren,

uw zeer toegewijde J. G. Walther.

Weimar, 8 maart 1729.

Met grote haast,

P.S. Aan de heer Kapelmeester Schurmann vraag ik vriendelijk om mijn meest respectvolle groeten over te brengen bij gelegenheid, hoewel hij mij niet persoonlijk kent. Mogelijk kan hij hierbij behulpzaam zijn. Zijn curriculum vitae wordt eveneens gewenst.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel

4 april 1729

Mijnheer,

Met uw toestemming neem ik hierbij de vrijheid om op twee manieren gebruik te maken van mijn pen: ten eerste zonder de gebruikelijke, en u zeker verschuldigde, aanspreektitel, en ten tweede om de gevraagde 50 exemplaren van mijn zwakke werk te sturen, welke niet moet worden beschouwd als een teken van een verwaande vaardigheid of iets dergelijks, maar slechts als een bescheiden poging om nuttige informatie over muzikale termen en personen te verstrekken. Bovendien ben ik u zeer dankbaar voor de uitgebreide en opmerkelijke 50-jarige levensloop die u mij hebt verstrekt, en ik waardeer ook de andere gedrukte stukken zeer. Ik zal de eerste kwestie kort en discreet behandelen, zodat niemand te weten komt waar ik dergelijke informatie vandaan heb gehaald. Wat betreft de laatste kwestie, met name de geschreven satires en de brieven die ik met de heer Kapelmeester Mattheson heb uitgewisseld, wil ik u vragen of ik deze moet behouden of (zoals ik vermoed) moet retourneren. Er valt iets uit te leren, maar het is jammer dat goedbedoelde bedoelingen van eerlijke mensen vaak verkeerd worden begrepen en dat de verwachte voordelen worden belemmerd. Om echter op een of andere manier dankbaarheid te tonen voor de te verzenden exemplaren, stuur ik hierbij enkele kerkelijke en andere composities die ik met mijn beperkte talenten heb geschreven en die nu tot uw beschikking staan. Van de eerste categorie zijn de volgende werken: (1) "Ik hef mijn ogen op" enzovoort, (2) "Resonate jubila" enzovoort, en (3) "Lobsinget ihr Christen" enzovoort, net als nog zo'n 10 werken die zijn gecomponeerd, rond 1702, toen ik begon met het leren van muzikale compositie. Wat betreft de tweede categorie, deze bevat de drie overige stukken, waarbij met name het "Kyrie eleison", de eerste van de zes is die ik om bepaalde redenen onlangs heb geschreven. (Het is niet mijn taak om dergelijke composities te maken, maar als organist heb ik me vooral gericht op het maken van voorspelen op koraalmelodieën.) Als dit "Kyrie" geschikt is en bij u (net als hier) kan worden gebruikt, dan zijn de andere 5 stukken ook tot uw dienst. Deze stukken worden namelijk versterkt met stemmen en instrumenten, waarbij een hobo de discantpartij begeleidt, en dit zorgt (naar mijn mening) voor een niet onaanzienlijk en misschien zelfs beter effect dan veel andere composities in een luxueuze stijl. Ter gelegenheid van het huwelijk van de voormalige Ober-Hof-Marschall hier, de heer Fried: Gotthilff von Marschall, voorheen bekend als Greiff, op 6 mei 1717, werd een cantate gecomponeerd en uitgevoerd. De cantate was gebaseerd op het gedicht dat betrekking had op de woorden in het middelste deel van de aria: "Keüscheste Flammen brent ewiglich fort!", een 6-stemmige canon die ik hierbij zou willen toevoegen als bewijs dat er dergelijke canons bestaan waarin alle stemmen tegelijkertijd eindeloos doorgaan en zo een symbool van oneindigheid vormen. Ik heb deze cantate en canon naar de heer Mattheson gestuurd in partituur en hij heeft er een zeer gunstig oordeel over gegeven, in tegenstelling tot degene* die (ik weet niet waarom) uit afgunst iets op de cantate heeft aan te merken (maar deze persoon begrijpt er sowieso niets van). Ik heb ook het verzoek van de heer Mattheson ontvangen om het Kyrie en nog een ander stuk van de afgelopen Michaelis-mis te sturen, waarover ik nog op zijn mening wacht. Maar omdat ik vermoed dat u niet alle overwegingen met betrekking tot de canon hebt opgegeven, vraag ik u vriendelijk om zowel de cantate als de canon in overweging te nemen. Daarnaast stuur ik nog een paar andere voorbeelden, waaruit blijkt dat dergelijk werk niet alleen in scholen aan het schoolbord, maar ook in kerken zeer bruikbaar kan zijn. Ik voeg ook twee catalogi toe. De eerste zal laten zien welke theoretische muziekboeken ik gedeeltelijk zelf bezit, evenals welke excerpten ik heb verzameld van andere relevante bronnen. Dit is bedoeld als dienstige informatie, zodat de moeite die ik heb genomen om de gevraagde documenten op te nemen niet tevergeefs is geweest en zodat alles wat ik al heb nog eens kan worden bekeken. Bij deze catalogus zijn de namen van de auteurs gevoegd waarin men hoopt informatie te vinden van meerdere muzikale auteurs. De tweede catalogus bevat de namen van praktiserende musici van wie ik de genoemde details, vooral hun geboorteland en functie, wil achterhalen. Daarom wil ik u nogmaals vriendelijk verzoeken om beide stukken zorgvuldig te

behandelen, zodat ik de nog ontbrekende informatie kan aanvullen. Naast deze informatie zou het ook erg waardevol zijn als ik iets te weten kan komen over het leven van wijlen de heer Dietrich Leydingen (aangezien ik enkele van zijn klavierwerken bezit) en van zijn nog levende zoon, als ook over de kerk waar beiden hebben gewerkt, maar die mij niet bekend is. Verder zou ik graag informatie ontvangen over wijlen de heer Delphin Struncken, Jacob Bällschen, de heer Joh: Dietrich Druckenmüller, de beide heren Hurlebusch, de heer Österreich en Kapelmeester Bernhardi (die mogelijk degene is waarvan in de Nederlandse catalogus wordt gesproken en waarin hij wordt genoemd als Bartolomeo**, een Filharmonisch Academiëlid en violist aan het Deense hof). Ik en anderen zouden zeer dankbaar zijn als deze informatie zou kunnen worden verkregen. Tot slot zou ik graag (als ik dat zou kunnen verbeteren) bij u willen wonen, omdat mijn prachtige orgelwerk, vanwege de al bijna 2 jaar durende maar helaas onderbroken kerkbouw, voor meer dan een derde is afgebroken, waardoor ik erg in de problemen ben gekomen omdat ik niet naar behoren God en de gemeente kan dienen, zoals het zou moeten en zoals ik graag zou willen. Als ik in de buurt ben, zou dit te allen tijde laten zien dat ik, net zoals iedereen, vooral bij een rechtschapen en behulpzame man zoals mijn heer, ook over dergelijke eigenschappen beschik.

Uw meest toegewijde dienaar,

J. G. Walther.

Weimar, 4 april 1729.

[* kennelijk verwees Mattheson in zijn brief naar nog naar de mening van een derde.

** Bartholomäus Bernardi (1487–1551).]

Bijlage 1.*

Catalogus van theoretische muziekboeken die ik bezit.

in folio.

1. Kircheri Musurg:
2. -- Hall- u. Ton-Kunst.
3. Zarlini Istitutioni Harmoniche.
4. Vannei Recanetum de Musica aurea.
5. Galilei Dialogo della Musica antica e moderna.
6. Murschhausers Academ: Musico-Poëtica.
7. -- Fundamentalische Handleitung zur Figural- u. Choral-Music.
8. Uhlichs kurtze Anleitung zur Singekunst.
9. Pulsnitzische Orgel-Beschreibung.
10. Vossii (Ger: Joan:) Tr. de Mathesi. it. de Artis Poët. natura.
// Poëticas Institut: lib: 3. ferner de Imitatione cum Oratoria, tum praecipuè Poëtica; itaque Recitatione Veterū liber. it. de Veterū Poetarū temporibus lib. 2. //

in 4to.

1. Aquivivi Disputat: lib. 4. in Plutarchi Chaeronei, de Virtute morali, praecepta.
2. Tevo Musico Testore.
3. Bononcini Musico Prattico. 1. u. 2 Th.
4. Penna Albori Musicali.
5. Bonanni Gabinetto Armonico.
6. Berardi (Angelo) Documenti Armonici.
7. Praetorii Syntagma Musicum.
8. Volupii Decori Architectonice Musices. [Wolfgang Schönsleder]
9. Meihomii Antiquae Musicae Auctores 7.
10. Ptolemaei Harmonicorum lib. 3
11. Matthesonii Opera omnia.
12. Werckmeisters Opera, außer das: vom Lobe der Music.
13. Keyrlebers 2 Canones in Kupffer.
14. Treibers Programma: de Musica Davidica, it: de Discursibus per urbem cum Musica nocturnis.
15. Preußens Observatines Musicae.
16. Bendelers Directorium Musicum.
17. Gumpelshaimers Compend: Music:
18. Walliseri Music: Figural:
19. Neidthardts Temperatur.
20. -- Sectio Canonis Harmon:
21. Fockerodts Musical: Unterrichts 1. 2. u. 3 Thcil.
22. Beers Bellum musicum.
23. -- Ursus vulpinatur.
24. Vockerodt vom Mißbrauch der freyen Künste.
25. -- Zeügniß der Warheit.
26. Elmenhorsts Dramatologia.

27. Herbsts Musica Poëtica.
28. -- Arte Prattica et Poetica.
29. -- Musica moderna Prattica, overo maniera del buon Canto.
30. Simonis de Quercu Opuscul: Mus:
31. Printzens Opera omnia.
32. Buttstedts Ut re mi fa sol la.
33. Gasparini l'Armonico Prattico.
34. Matthaei Bericht von den Modis Mus:
35. Lippii tres Disputat: de Musica.
36. Zeidleri Ternarius Musicus.
37. Caldenbachii Dissertatio Musica.
38. Gibelii Introductio Musicae theoreticae didacticae.
39. Crügers (Joh:) Musicae Praecepta brevia, et exercitia pro tyronibus varia.
40. Heinichens Anweisung zum G. B. NB. Die alte u. neüe Edition.
41. Görlitzische Orgel-Beschreibung u. Einweyhungs-Predigt.
42. Musicalischer Trichter. (Fuhrmanns)
43. Feyertags Syntaxis minor.
44. Nietdens Musical: Handleitung 1. 2. u. 3ter Theil.
45. Stierleins Trifolium musicale.
46. Thuringi Opusculum bipartitum.
47. Reischii (Georg:) Margarita Philosoph:
48. Tils (Salom:) Dicht- Sing- u. Spiel-Kunst der Alten.
49. Lossii (Lucae) Psalmodia.
50. Demelii Tyrocinium Musicum.
51. Rentschii Disput: ex Mathematicis de Musica.
52. Pfeifferi (Joan: Philippi) Antiquitat: Graec: Gentilium.
53. Bendelers Organopoeia.
54. Boëthii de Musica lib: V.
55. Wagenseils Tr. von den Meister-Sängern.
56. Memoria Joan: Kuhnau.
57. Stöltzel vom Canone perpetuo.
58. Eisenhuts Musicalisches Fundament.

in 8vo.

1. Baryphoni Plejades Music:
2. Calvisii Melopoeia.
3. Boivin traité de l'accompagnement pour l'Orgue et pour le Clavessin.
4. Bartholi (Abrah:) Musica Mathemat: geschrieben, ohne zu wißen: wer der Auctor gewesen, u. wo es gedruckt.
5. Plutarcbi Commentar: de Musica.
6. Cassiodorus de Musica.
7. Lavineta (Bernh. de) de Musica.
8. Saint Lamberts Principes du Claveçin.
9. -- Traite de l'accompagnement du Clavecin, de l'Orgue &c.
10. Brossard Dictionaire de Musique.
11. Fregii Paedagogus.
12. Wilfflingbeders Teütsche Musica.
13. Agricolae (Martini) teütsche Musica.
- Rudimenta Musices.

15. -- Musica instrumentalis.
16. -- von der Figural-Music.
17. -- von den Proportionibus.
18. Olearii Lieder-Schatz.
19. Beers Musicalischer Discurse 1 Theil.
20. -- Ursus murmurat.
21. Lorbers Lob der Music.
22. -- Vertheidigung der edl. Music.
23. Motzens vertheidigte Kirchen-Music, 1. u. 2 Theil.
24. Hirschens Extract aus Kircheri Musurg:
25. Ahlens (Joh. Georg) Frühlings- Sommer- Herbst- u. Winter-Gespräche.
26. Ahlens (Joh: Rudolph) Anleitung zur Singe-Kunst.
27. Steffani Sendschreiben, verteütscht durch Werckmeistern. Wo er in Diensten gestanden möchte gerne wissen?
28. Buliowsky de emendatione Organi.
29. Gruberi (Erasmi) Synopsis Musica.
30. Schnegassii Isagoge Musicae
31. -- Monochordi dimensio.
32. Lossii (Lucae) Erotemata Musicae.
33. Listenii (Nicol:) Musica.
34. Lampadii Compend: Mus:
35. Janowkae Clavis ad Thesaurum magnae artis Musicae.
36. Vulprii Musicae Compend: M. Henrici Fabri.
37. David Funckens Compend: Mus:
38. Heinrici (Mart:) Myrti Ramus 2 Theile.
39. Rhau (Georg) Enchiridion utriusque Musicae.
40. Qvitschreibers Music-Büchlein.
41. Matthesons Orchestre 1. 2. u. 3 Theil.
42. Demantii Isagoge Artis Musicae.
43. Wetzels Hymnopoegraphia. 1. 2. 3 Th.
44. Gibelii Bericht de Vocibus Musicalibus.
45. Vossii (Isaaci) Tr. de Poëmatum cantu et viribus Rhythmi.
46. Papius de Consonantiis.
47. Scheibels (Gottfr. Ephraim) Zufällige Gedancken von der Kirchen-Music.
48. Raselii Hexachordum.
49. Beurhusii Erotemata Musicae.
50. Grimarest Traité du Recitatif.
51. Rousseau Methode claire, certaine et facile pour aprendre a chanter la Musique.
52. Barons Untersuchung des Instruments der Laute.
53. Meyers (Joachim) Gedancken von der Kirchen-Music.
54. -- Hamburgischer Criticus sine crisi.
55. Pfreumbderi Unterweisung der Singekunst.
56. Ammerbachers Anweisung zur Vocal-Music.
57. Langens (J. Casp:) Methodus in artem Musicam.
58. Erhardi (Laurentii) Compendium Musices Latino-Germanicum.
59. Hasens gründl. Einleit. in die Music.
60. Puteani Pallas modulata.
61. - - lter Nonianum, es sind excerpta geschrieben.
62. Liberati (Antimo) Lettera.

63. Todini Galleria Armonica.
64. Ornithoparchi Micrologus.

in 12mo.

1. Miri Musica Sacra.
2. Kuhnauens Musicalischer Quacksalb.
3. Lippii Synopsis Musica &c.
4. Crugeri (Joh:) Synopsis Musica, doppelt in 4to u. 12mo.
- (5. Mylii Rudimenta Musices.
6. Bartholinus de Tibiis Veterum.
7. Magius de Tintinnabulis.
8. Lampe de Cymbalis Veterum.
9. Bonnet Histoire de Musique. samt denen noch darzu gekommen 3 andern Theilen, in 8vo.
10. Calvör (Casp:) Panegyri: de Musica Ecclesiastica.
11. Trost (Joh: Casp.) Beschreibung des Weissenfelß: OrgelWercks.
12. Alardus (Lampertus) de Veterum Musica. samt Pselli Compendi; Mus.
13. Marino Dicerie Sacre.
14. Banni (Alberti) Dissertatio Epistolica de Musicae natura, origine, progressu. &c.

Hierzu kommen die Excerpta aus folgenden Auctoribus.

1. Vitruvii lib. 10. de Architectura.
2. -- Lexico.
3. Philostrati Vita Apollonii.
4. Garzoni Piazza Universale.
5. Meursii Laconicis.
6. -- Atticis Lectionibus.
7. Cragii (Nicol:) Republ: Lacedaem:
8. Tiraquelli (Andr:) Annotat: in Geniales Dies Alexandri ab Alexandro.
9. -- Commentar: de Nobilitate.
10. Acronis, Mancinelli, et Landini Notis in Horatium.
11. Begeri (Laur :) Thesauro Brandenburg:
12. Bisciolaes (Laelii) Horis subcesivis.
13. Beyerlinckii (Laur :) Theatro vitae hum.
14. Stuckii (Joan: Guil:) Antiquit: conviv:
15. Elssii (Phil:) Encomiastico Augustin:
16. Balei (Joan:) Scriptoribus Britanniae.
17. Swertii (Franc:) Athenis Belgicis.
18. Alegambe (Phil:) Biblioth: Scriptorum Soc. Jesu.
19. Pantaleonis (Henr:) Prosopographia.
20. Gaddii Scriptoribus non Ecclesiasticis.
21. Antonii (Nicol:) Bibliotheca Hispana.
22. Clementis Alexandrini Operibus.
23. Chassanaei (Barth:) Catalogo gloriae mundi.
24. Dionis Chrysostomi Orationibus.
25. Pollucis (Julii) Onomastico.
26. Politiani (Angeli) Operibus.
27. Bulengeri Tr. de Theatro.
28. Gesneri (Conr :) Bibliotheca.
29. Hyde (Tbom:) Catalogo Bibliothecae Bodlejanae.

30. Rhodigini (Lud: Coel:) Lectionibus antiquis.
31. Pausaniae Descriptione Graeciae.
32. Plinii Historia naturali.
33. Menagii (Aegidii) Observat. in Diogenū Laertium.
34. Bonae (Joan:) Rebus Liturgicis.
35. -- Divina Psalmodia.
36. Pancirolli (Guid:) Rebus memorabilibus.
37. Dempsteri (Thom:) Paralipom: in Rosini Antiquit.
38. Superbi (Agostino) Apparato de gli Huomini illustri della Città di Ferrara.
39. Wittenii (Henningii) Diario Biographico.
40. Natalis Comitis Mythologia.
41. Scaligeri (Josephi) Annotat: in Orphei Hymnos.
42. Catalogo Bibliothecae Thuanae.
43. Majoragii Orationibus.
44. Allatii Apibus Urbanis.
45. Wenceslai Philomatis de nova domo Musica plana.
46. Erci (Job. Petri) Principio Philologico.
47. Foxii (Sebast:) de Regni, Regisque institutione.
48. Osorii (Hier:) de Regis institut: et disciplina.
49. Cave (Guil:) Chartophylace Ecclesiast.
50. Scaligeri (Jul: Caes :) Poetica.
51. Genialibus Diebus Alexandri ab Alexandro.
52. Vives (Joan: Lud:) de causis corruptarum artium
53. Solini (Julii) Polyhistore.
54. Apuleji Floridis.
55. AEliani Varia Historia.
56. Majoli Diebus canicularibus.
57. Luscinii (Ottom:) Musurgia.
58. Cardani rerum varietate.
59. Glareani Dodecachordo.
60. Kircheri Magnetismo.
61. Roberti de Fluctibus utriusque Cosmi Historia.
62. Bedae Musica Theoretica, et Quadrata.
63. Lipenii (Mart.) Bibliotheca Philosoph:
64. Junii (Adriani) Nomenclatore.
65. Martinii (Matth:) Lexico Philologico.
66. Speelmanni (Henr :) Archaeologo.
67. Volaterrani (Raph:) Commentario Urban.
68. Photii Bibliotheca.
69. Vegetii Re militari.
70. Castiglione (Baldass: de) Corteggiano.
71. Graevii (Abrah:) Histor: Philosophica.
72. Vopisci Aureliano.
73. Apollodori Bibliotheca.
74. Doni (Anton. Francesco) Libreria.
75. Catalogo Bibliothecae Duboisianae.
76. Freheri Theatro.
77. D. Bernardi Epistola super Antiphonarum Cisterciensis Ordinis.
78. Possevini (Anton:) Bibliotheca Selecta.
79. Falsteri Quaestionibus Romani.f.
80. Callimachi Hymnis.
81. Bedford (Arthur) Temple Musick.

82. Mersenni (Marini) Quaestionibus et Comentar: in Genesin.
83. Pocciantii Catalogo Scriptorum Florentinorum.
84. Morigia Nobiltà di Milano.
85. Tassoni Pensieri diversi.
86. Scaligeri (Josephi) Commentar: in AEtnam, Copam, et Manilii Sphaeram.
87. François Essay des Merveilles de Nature.
88. Masini Bologna Perlustrata.
89. Ferrarii Originibus Linguae Italicae.
90. Ménage Dictionaire Etymologique
91. Caseneuve Origines de la Langue Française.
92. Augustini lib. 6 de Musica.
93. Fabricii Bibliographia Antiqua.
94. -- Bibliotheca Graeca.
95. Actis Eruditorū Lipsiensibus.
96. Jacobi le Long Bibliotheca sacra.
97. Bibliotheca Coirliniana.
98. Bartolocrii Biblioth: magna Rabbinica.
99. Costures (des) Morale universelle.
100. Furetiere Dictionaire Universel.
101. Casalii ritu nuptiarum, ac de jure connubiali Veterum.
102. --Lucubratione de Tragoedia et Comoedia.
103. Laurentii Collectione de Praeconibus, Citharoedis.
104. Scaligeri (Julii Caesaris) Commentat: de Comoedia et Tragoedia.
105. Meursii (Joan:) Collectaneis de Tibia.
106. Musonii Luxu. Graecorum.
107. Meursii (Joan:) Orchestra.
108. Baccii (Andr:) de Conviviis antiquorum.
109. Laurentii Tr. de Conviviis, Hospitalitate, &c.
110. Fabri (Tanaquilli) Vitis Poetarum Graecorum.
111. Barberii Miseria Poetarum Graecorum.
112. Wowerii (Joan:) tract. de Polymathia.
113. Meursii (Joan:) Bibliotheca Graeca.
114. -- Bibliotheca Attica.
115. Causei (Mich: Angel:) Insignibus Pontif: Max:
116. Bacchini Dissertat: de Sistris.
117. Tollii Dissertat: de Sistrorum varia figura.
118. Ferrarri (Fr. Bern:) Acclamatione Veterum.
119. Pexenfelderi Apparatu Eruditionis.
120. Giornale de Letterati d'Italia.
121. Mercure Galant.
122. Capaccii (Jul: Caes:) Forastiero.
123. Journal des Sçavans.
124. Galleria di Minerva.
125. Andrea (Valerii) Biblioth: Belgica.
126. Arisii Cremona literata.
127. Sixti Senensis Biblioth: Sacra.
128. Paschii Juventis novo-antiquis.
129. Bibliotheca Telleriana.
130. Mandosii Bibliotheca Romana.
131. Mongitoris Bibliotheca Sicula.
132. Picinelli Ateneo dei Letterati Milanesi.
133. Calvi Scena Letteraria degli Scrittori Bergamaschi.

134. Cozzando Libraria Bresciana.
135. Montfaucon l' Antiquité etc.
136. Oldoini Athenaeum Romanum.
137. Alberici Catalogo degli Scrittori Venetiani.
138. Bartholini Scriptis Danorum.
139. Molleri Hypomnemata: Hist: Crit.
140. Oldoini Athenaeo Augusto.
141. -- Athenaeo Ligustico.
142. Pignorii tract: de Servis.
143. Maurolyci Opuscul: Mathem:
144. Goclenii Lexico Philosoph.
145. Calcagnini Operibus.
146. Caroli du Fresne Glossario.
147. Verdier Bibliothéque.

Hierbij behoort nog Draudius' Bibliotheca Classica en Exotica, die ik gedrukt bezit.

Van de volgende boeken, indien ze anders te vinden zijn in de Prinselijke Bibliotheek bij u, en als er informatie over musici in te vinden zou moeten zijn, zou ik graag (tegen betaling van de kopieën) vriendelijk verzoeken om de excerpten te verkrijgen:

1. Galeotti (Bartolomeo) degli Huomini illustri di Bologna.
2. Amadi (Francesco) Nobilà di Bologna. Cremon: 1588.
3. Croix (de la) du Maine Bibliothéque de France.
4. Herrera (Thomae de) Alphabetum Augustinianum.
5. Torelli Saecul: Augustinianum.
6. Joan: Baptist: de Lezana Annales B. V. de Monte Carmelo. Rom: 1656.
7. Fornarii (Jos: Maria) Anno memorabile de' Carmelitani. Mediol. 1688.
8. Razzii (Seraph:) Histor. Vir. illustr: Ord: Praedicat:
9. Contratae (Angeli Roccae) Bibliotheca Angelica omniū artium ac scientiarū generibus refertissima. Romae 1608.
10. Bibliotheca Bultelliana.
11. Bibliotheca Cardina: Imperialis.
12. Maroccii Bibliotheca Mariana.
13. Cartharii (Caroli) Athenaeū Romanū.
14. Ghilini (Hieron.) Theatrum Literatorum.
15. Allatii (Leonis) Drammaturgia.
16. Nazarii Diarium Literatorum.
17. Pirri (Rocchi) Sicilia Sacra. Panormi. 1633. T. 4 in folio.
18. -- Notitia Regiae et Imperialis Capellae S. Petri Sacri Regii Palatii felicis urbis. Panormi. Ms.
19. Savonarolae (Raph:) Orbis literarius universus. In diesem sollen musicalische Bücher recensirt seyn.
20. Frugoni Galeria Ligustica, ovvero gli Huomini illustri della Liguria.
21. Hier. Renda-Ragusae Bibliotheca Siciliae vetus.
22. Auriae (Vincentii) Sicilia Inventrix.

Verder moet er ook in de volgende boeken over muziek worden gesproken, zoals:

1. Montii (Petri) de varietate unius legis, lib. 4. c. 25.
  2. Paulini (Fabii) de Septenario lib. 2. 3. et 4.
  3. Roder· Zamorens: Speculo lib. 3. c. 39.
  4. Georgii (Franc.) Harmonia Mundi.
  5. Guil: Parisiensis Universo, P. 2. P. 3. c. 20.
  6. Cressolii (Ludov:) Mystag: lib. 3. c. 27.
  7. Dionysii Areopag: Coelesti Hierarchia c. 10.
  8. Bettini (Marii) Apiario, 10. progymn: 1. propos: 3.
  9. Ruricii lib. 1. Epist. 5.
  10. Pighii (Alberti) Eccles: Hierarchia lib. 1.
-

Hierop volgen de muzikale auteurs, namelijk theoretici, van wie ik graag de reeds bekende omstandigheden zou willen hebben, evenals hun geschriften.

1. Bontempi (Gio. Andr:) ook wel Angelini genoemd, Istoria Musica.
2. Claudii Sebast: Bellum musicum.
3. Sartorii Belligerasmus Musicus.
4. Treües (Abdiae) Directorium Mathematicum de Harmonologia. Die Beschaffenh.
5. Jodocus Beysseus, de Musicorum optimo genere. Die Beschaffenheit desideratur.
6. Spatario (Giov:) Errori contra di Franchino.
7. Corvini (Joh: Mich:) Heptachordū Danicum. Die Beschaffenheit desideratur.
8. Salinas de Musica. Die Beschaffenheit und Inhalt.
9. Froschii (Joh:) Opusculū rerum musicalium. Argent: 1533.
wer der Auctor gewesen, it: die Beschaffenheit.
10. Tinctor (Joan:) de Arte Contrapuncti.
11. Tigrini (Horatii) Compend: musicum.
12. Aragona (Pietro) Istoria Armonica. Die Person, Inhalt, u. Beschaffenh.
13. Aron (Petri) libri Musices.
14. Banchieri la Cartella Musica.
- 15 Bourmeisteri Hypomnemata Musica.
16. -- Musica Poetica.
17. Brucaei Musica Mathematica.
18. Finckii Musica.
19. Nucii Musica Poetica.
20. Pontii Dialogi de Musica theoretica et practica.
21. Joh. Baptistae Ars Contrapuncti.
22. Calvisii (Sethi) tres Exercitationes de Musica. Der Inhalt u. übrige Beschaffenheit.
23. Heydens Beschreibung des Nürnbergischen Geigenwercks.
Die Beschaffenheit.
24. Friccii Tractat: vom Ursprunge u. Erhaltung Christl. Music.
Die Beschaffenheit.
25. Jordani libri Musices.

N.B. Als er niets wordt vermeld, is er behalve de naam niets bekend bij mij.

Of het werk: de flatuum ac ventorum operatione musica, van een monnik uit de 13e of 14e eeuw, dat volgens de vermelding in het 7e deel van de Bibliothèque Germanique in Wolfenbüttel gedrukt zou zijn, bestaat, zou ik graag willen weten en eventueel tegen betaling willen bezitten.

[Bijlage 2]

Bachi (Giov: de)
Bachini (Gislamerio)
Bagnius (Benedictus) +
Baldacini (Antonio Luigi)
Baldi (Antonio) +
Ballioni (Girolamo) +
Balziani (Leonardo) +
Bannus (Joh. Albertus) wer er
gewesen?
Banwart (Giacomo)
Barbarini (Bartolomeo) +
Barbet (Ad)
Barotius (Scipio) à S. Martino
ab Aggere.
Barret.
Bartholusius (Vincentius) +
Bartolini (Orindio)
Bartolomi (Angelo
Michele) +
Baseggio (Lorenzo) +
Baselli (Constantino) +
Bassani (Paolo Antonio) +
Bastini (Vincenzo)
Battiferri (Luigi)
Baudrexelius (Philippus Ja-
cobus) Theol: Doctor. +
Beaulaigue (Barthol :)
Bele (Georgius de la)
Belli (Girolamo)
Bell'havere (V incen<.o)
Benedictus (Donatus de) +
Benedictus à S. Josepho. +
Benedictus (M. Antonius) +
Benelli (Alemanno)
Berchem (Giachetto) +
Berckzaimerus (Wolffg:)
Bergomus (Alexander)
Beria (Giov. Battista)
Bergerus (Andreas) Dolsensis
Misnicus.
Bernard Emery.
Bertola (Giov. Antonio)
Bettini (Girolamo) ein Veroneser.
Bianchi (Giov:) ein Mayländer.
Bianchi (Giulio Cesare)
Bianciardi (Francesco)
Biccario (Fabio)
Bicorio (Benedetto)
Bildstein (Hieronymus)
Bilius (Lucius) +

Binaghi (Benedetto) +
Bingham. +
Binellus. +
Bisson (Louis)
Blanchis (Petrus Antonius de)
Bollio (Daniele)
Bonachelli.
Bonbomius (Petrus)
Borghetti (Innocentio)
Borlasca (Bernardo)
Borsari (Arcangelo)
Boschetti (Girolamo)
Braüning. +
Brandiss (Marcus Dietericus)
Braun (Joan: Georg
Franc:) +
Brougeck (Jacobus de)
Bruhns (Nicolaus) das Geburts- u. Sterbe-Jahr
desider:
Bruinings.
Bruck (Arnoldus de) +
Brunckerus +
Brunetti (Giov:) +
Brunner (Adam Heinr:)
Buel (Christoph)+
Burlini (Antonio) +
Busatti (Cherubin)
Bustus (Philippus) ein Mayländer.
Bütner (Craton)
Buxtehude. Das Geburts- u. Sterbe-Jahr desid:
Bystyn (Pierre)

Caccini (Giulio) +
Caesarius (Joh: Martinus)
Calvi (Lorenzo) +
Calvene (Federico) +
Camberi (Pietro) +
Canalis (Florentinus)
Capioli. Dieses Castraten
an ihrem Hofe Vaterl. u.
Lebens-Umstände möchte
gerne wissen. Vielleicht kan
dieser von mehreren Lands-
leuten Nachricht geben.
Castelbianco (Quirino)
Castritius (Matthias)
Castrucci (Pietro)
Cavalli (Francesco) ein Venetianer. +
Cavensi (Filippo) ein Römer. +
Cauffimus (Jacobus) +
Cedraro (Francesco) +
Cecchino (Tomaso) ein Veroneser.

Cenci (Lodovico)
Cerato (Francesco)
Cerreti (Scipione) Napolitano. +
Chauvon.
Cherubino (Nicolo)
Chinelli (Gio. Battista)
Chizzolo (Giov:) +
Ciaja (Alessandro)
Cinciarinus (Petrus)+
Clerici (Giov.) +
Cleve (Johannes de) +
Coberg (Joh: Andreas) +
Coberus (Georgius) +
Cocbia (Claudio)
Coclicus (Adrianus Petit)
Cola (Matth: à)
Collinus (Martinus)
Colombi (Giov: Bernardo)
Columbani (Orazio)
Columbini (Francesco)
Coma (Annibale)
Compenius (Esias) Organist u.
Orgelmacher zu Braunschweig.
Compenius (Henricus) +
Conforti (Giov. Battista)
Conradi (Joh: Georg) wo er Capellmeister gewesen ?
Conti (Angelo)
Contini (Giov:)
Conversi (Girolamo)
Copernicus (Erdmannus)
Coprarius (Joannes)
Corbett (Guilielmo)
Cordillus (Jacobus Antonius)
Cornetti (Paolo)
Cortivil.
Cossard. (Jaques) +
Costa (Giov: Maria) +
Costera (Angelo) +
Cotherus (Henricus) +
Cottiguez. +
Craën (Nicolaus) +
Crappius (Andreas)
Crassot (Richard)
Crespel (Johann)
Crisanius (Georgius) +
Crivelli (Giov: Battista) +
Crocì (Antonio) +
Cropatius (Georgius) +
Crotelini (Camillo)
Crotuslius (Arnoldus)
Custrovius oder Gustrovius (Joannes)
Czeis (Caspar) +

Daqvoneus (Joannes)
Deiss (Michael) +
Delfino (Domenico) +
Dieterichus (Georgius)
Dieterich (Matt)
Dimitis (Antonius) +
Doletus. +
Dominicus (Joannes)
Donato (Baldassare)
Donfridus (Joannes)
Doratius (Hieronymus) ein Luccheser.
Doratus (Nicolaus)
Dreux (Jacques Philippe)
Duben. +
Dulcinus (Joh: Baptista) +
Durandus (Caspar Chrysostomus) +
Dux (Benedictus)
Ebart (Samuel) Organist zu Halle.
Eberhardt (Joh: Conrad) +
Ebion (Matthias) +
Edingius (Rugerus) +
Engelmann (Georg)
Enicelius (Tobias) +
Eve (Alfonso d')

Faber (Gregorius)
Fabri (Antonio) +
Fabrici (Pietro)
Fabricius (Bernhardus) ein Straßburger.
Fabrinius (Joannes) +
Faccini (Giov. Battista)
Fargia (Giuseppe del)
Farini (Antonio) +
Fasolo (Giov: Battista)
Fau.
Faverius (Joan:)
Fede. +
Felis (Steflano)
Felis (Giov:) +
Feretis (Joannes)
Fergusius (Joannes Baptista) +
Ferini (Gio: Battista) +
Ferrabosco (Alfonso)
Ferrabosco (Constantino)
Ferranzi (Gio. Battista) +
Ferrestis (Giov:)
Ferronati (Lodovico)
Ferro (Marco Antonio)
Fevre. +
Filiberi (Oratio)
Filippi (Gasparo)
Finatti (Giov. Pietro)

Finck (Henricus) +
Finot (Domenico)
Fionei (Gasparo)
Fiore (Angelo Maria)
Flandrus (Arnoldus)
Fleischmann (Sebastian)
Floriani (Cristoffero)
Floris oder Florius (Jacobus)
Fontana (Benignus) +
Fontana (Giov: Battista)
Fontana (Giov: Steffano)
Fontana (Michele Angelo)
Fontegi (Silvestro)
Fontei (Nicolo)
Fonteno (Giov:) +
Formelius (Wilhelmus) +
Fourestier (Mathurius) +
Fragmengo (Filippo)
Franchi (Pietro)
Franck (Johann Wolffgang) +
Francus (Joannes)
Franzoni (Amanti) +
Fregosi (Gio. Battista) +
Fritsch (Balthasar)
Fritschius (Thomas)
Fritzius (Joachimus Fridericus)
Frutto. +
Furtarus (Gregorius)

Gagliano (Marco da)
Galeno (Gio: Battista)
Galliculus (Joannes)
Gallo (Giov: Pietro) +
Galluccio (Gerardo)
Gallus (Indemetus) +
Gandinus (Salvator)
Garulli (Bernardino)
Gascong (Matthias)
Gaspardini (Gasparo)
Gasperini (Felice) +
Gatzmannus (Wolfgangus)
Gavaccio (Giov:)
Geißler (Georg) +
Gentili (Pietro Girolamo)
Gero (J.)
Gesnerus (Vitus Albertus) +
Giovanni (Scipione)
Girelli (Santino)
Girolamo da Monte del Olmo.
Giston (Nicolas) +
Glanerus (Caspar)
Gleppe (Gottfried) +

Gnocchi (Gio: Battista)
Gostena (Gio: Battista) +
Gostuinus (Antonius)
Gotschovius (Nicolaus)
Gotti (Archangelo) +
Grand (Nicol. Ferdin: le)
Grassini (Francesco Maria)
Greber. +
Gregorio (Annibale)
Gualtero (Alessandro)
Gwaitolius (Franciscus Maria) +
Guidonius (Joannes)

Haas (Giov: de)
Haererus (Mich:) oder Herrerus.
Hakart (Carolo)
Han (Gerardo)
Hasenknopffius (Sebastianus)
Haug (Virgilius)
Haulo (Robertus de) +
Heldius (Jeremias)
Hele (Georg de la)
Hellinck (Lupus) +
Hennius (AEgidius)
Herold (Joh:)
Hervelois (Caix de)
Hess (Michael)
Heudeline.
Heutzenröder (Sebastian) +
Hitzenauer (Christoph)
Höven (Carolus van der) +
Hollandre (Christian)
Holders. +
Holzner (Antonius)
Homati (Tomaso)
Homo (Sebastian) +
Hornburg (Carl)
Hoyvus (Balduinus)
Jacobi (Hieronymus) +
Jacobi (Michael)
Jacobitus (Petrus Amicus)
Janus (Martin)
Jenkins (Johann) oder
Jennickens.
Ignoratus. +
Joannes, Paduanus.
Jobinus (Bernhardinus)
Judelius (Joh:)

Kargel (Sixtus)
Kegelmannus (Joannes)
Keller.

King. +
Klein (Jakob) junior.
Kniller (Andreas)
Konink (Servaas)
Kopp (Georgius)
Kraff (Michael)
Krengel (Gregorius)
Kuntze.

Laelius (Daniel)
Lambertini (Giov: Tomaso)
Lange (Johann)
Lapicida (Erasmus)
Larba (Giov: Leonardo)
Latre (Jean de) oder Petit Jean.
Laurentis (Filiberto)
Lazzarini (Domenico)
Leonetti (Gio. Battista)
Leporati (Steffano) +
Lochnerus (Joachimus)
Lodi (Demetrio)
Löhmer (Joh.)
Lokkenburg (Johannes à)
Loth (Urbanus)
Lotherus (Melchior)
Loyer (Petrus le) +
Lucelburgerus (Andreas) oder Lucelburgius.
Luccio (Francesco) +
Lumbardus (Joan. Baptista)
Lupinus (Franciscus) +
Luppachini (Bernardinus)
Lupus (Joannes) oder Lupi Giov.) +
Lupus (Thomas) +
Lusitano.+
Lutkemannus (Paulus)

Macholdus (Joan:)
Maende (Joh: Maria) +
Magerius (Steffanus)
Maghiels (Jean)
Magiellus (Domenicus)
Magni (Benedetto)
Maillerie (de la)
Maleherba (Michele) +
Manara (Giacomo)
Manchou (Mich: de)
Manfredini. +
Manzia (Luigi de) +
Marazzi (Silvio) +
Marcesso (Bartolomeo)
Marchefi (Bernardo)
Marcus (Joachimus)

Marinelli.
Marinoni (Girolamo) +
Marsolo (D. Pietro Maria) +
Marti.
Martini (Claudius)
Martinengi (Gabriele) oder
Mattinengi. welches von beyden recht sey, ist mir unweißend?
Maulgred (Pierre)
Mazzochi (Domenico)
Medices (Laurentius)
Meier (Peter)
Melvio (Francesco Maria)
Membrio (Damiano)
Metallo (Grammatico) +
Mezogori (Giov: Nicolò)
Michna (Adamo)
Michel (Daniel)
Milani (Francesco)
Milanta· (Giov. Francesco)
Minischalchi (Giulielmo)
Mocci. +
Mohrhart (Peter)
Moito (Gio. Battista)
Molinaro (Simone) +
Molitor (Fidelis) +
Molitor (Valentinus)
Montesardo (Girolamo)
Moreau. +
Moser (Maurus) +
Munnices (Joannes)

Naich (M. Hubertus)
Nagen (Georg Heinrich) +
Naldio (Romulo)
Nasco (Giov:)
Neümann (Martin)
Nicolai (Elias)
Nitschius (Petrus)
Nocetti (Flaminio)
Nodari (Gio: Paolo) +
Noort (van)
Novelli.

Offnero (Giov: Giacomo)
Ohmen (Andreas)
Orgosinus (Henr:)
Orlandi (Santi)
Orlandini. +
Orme.
Orto. +
Osculati. +
Ottho (Valerius)

Ottmaierus (Casp:) +

Pabst (Andreas)

Pace (Pietro) +

Paduanus (Joannes)

Paetartus (Antonius) +

Palma (Gio. Vincenzo) +

Paolini (Aurelio)

Parcham (Andreas)

Parisi (Nicodemo)

Parma (Nicolo)

Passarini +

Passermi (Vincenzo) +

Passionci (C.)

Patta (Serafino) +

Pecci (Tomaso)

Pellio (Giov:)

Peraldus (Guilielmus)

Perdigon. +

Perinus (Hannibal) +

Peroni (Giov:) +

Pesenti (Martino)

Petri (Balthasar) +

Pfendnerus (Henricus)

Philippi (Gasparo)

Philibert. +

Piazza (Giov: Battista)

Pichsellus (Sebast:)

Pignata. +

Pinel. +

Pionnier (Giov:)

Piovesana (Francesco)

Pipilare (Matthaeus)

Pisa (Agostino)

Piroy. +

Plauen (Leopold à)

Podio (Guilielmus de)

Polluti (Gabriele) +

Ponte (Jacobus de) +

Popma (Oevering de)

Pordenoni (Marco Antonio)

Porta (Ercole) +

Poscentio (Peregrino)

Poschius (Isaacus)

Poss (Georgius)

Possidonius (Franciscus) +

Pozzi (Luigi)

Pradonerus (Caspar)

Prandini (Giov. Battista)

Predieri (Luca Antonio)+

Primavera (Giov: Leonardo)

Prosperi (Angelo)

Puls (Friedrich) ein Organist
Quagliati (Paolo) +
Quartiero (Pietro Paolo) +
Quinte.

Racanus (Joan: Baptista)
Radini (Giulio) +
Raineri (Giacomo Maria)
Ramazzottus (Domitius)
Ramella (Joan. Franciscus) +
Rampini (Giacomo) +
Rasch (Johann)
Rauch (Johann Georg) +
Ravenscroft (Thomas)
Raymundus (Victorius)
Reali (Zuanne)
Regius (Benedictus) +
Renaldus (Julius)
Reneri (Adamo) +
Reuffius (Jacobus)
Reuschel (Johann Georg) +
Reusnerus (Jacobus)
Rhieman oder Rieman (Jacob)
Riccio (Giov: Battista)
Richter (Tobias Ferdinand) +
Rigatti (Giov: Antonio)
Rimonte (Pietro)
Ripa (Albertus)
Rivo (Radulphus de) +
Rivulo (Franciscus de) +
Röbel (Gregorius)
Rogantini (Francesco)
Romano.
Rondinus (Chrysostomus) +
Rontani (Rafaele) +
Rossettus (Blasius)
Rossetus (Stephanus)
Rossi (Cristofiero)
Rossi (Luigi) ein Römer
Roswick (Michael)
Roth (Martin) +
Rovai (Francesco) +
Roussel (François)
Roux.
Rubiconi (Crisostomo) +
Rubinus (Nicolaus) +
Rudingerus (Martinus Ludovicus)
Ruffus (Vincentius)
Ruschardus (Ludovicus)

Sabino (Hippolito)
Saladdus (Andreas) +

Salminger (Sigismundus)
Santini (Marsilio) +
Sarto (Gio: Vincenzo)
Sartorio. +
Sayne (Matthias de)
Scalmanni (Giuseppe) +
Schaffen (Henricus)
Schedlichius (Jacobus)
Schefferus oder Schefflerus (Martinus)
Schefferus (Paulus)
Scheidemann (Heinrich) Organist zu Hamburg.
Scherard (Giacomo) oder Sherard.
Schimperlin (Christian)
Schlickius (Rudolphus)
Schnitzkius (Gregorius)
Schop (Johann)
Schreckenfuß. +
Scbultsen (A.)
Schurmann. +
Schwaiger (Georgius)
Schimphius (Christoph)
Sei (Adriano à)
Sepp (Paulus)
Sermisi (Claude de)
Serperio (Francesco)
Siebenhaar (Malachias)
Sigefridus (Otto)
Signorucci (Pompeio) +
Sistinus (Theodorus)
Slegelius (Valentinus)
Sodorini (Agostino) +
Soriano (Francesco)
Spada. +
Spagnolo (Bartolomeo)
Speraciaro (Gio: Giorgio)
Spiegler (Matthias)
Spontoni (Bartolomeo)
Spongia (Francesco) +
Staminga. +
Steffanini (Giov: Battista) +
Steingaden (Constantinus) + ein Minorit
Stinfalico (Eterio)
Sturio (Joannes) +
Suarini (Francesco) +
Swaen (de)
Surianus (Moralis) +
Sylvanus (Andreas) +

Dit zijn de praktische auteurs waarvan ik de namen en werken ken, maar het 'Vaderland' en de 'Functie' zijn onbekend. Bij degenen waar een + staat, ben ik behalve de naam verder niets van hen bewust. Mijn verzameling bestaat momenteel (exclusief de letter A) uit nog 90 bladzijden tot en met

de letter S. Ik ben nog niet verder gevorderd dan dat.

Ik vraag u nogmaals hartelijk om dit verzoek, puur uit liefde voor mijn professie en degenen die het beoefenen, niet ongunstig op te vatten, maar indien mogelijk mijn plan te ondersteunen. Hiervoor ben ik bereid om eventuele tegendiensten te verlenen.

P.S. Als u mij wilt schrijven, kunt u de adresgegevens gebruiken van mijn zwager in Erfurt, de heer Joh. Caspar Schnellen, organist en collega aan de Koopmanskerk. Hij zal ervoor zorgen dat het bij mij terechtkomt.

[* Deze lijst is onvertaald overgenomen]

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
8 juni 1729

Aan de geachte heer Heinrich Bokemeyer,
Zeer gewaardeerde cantor van de vorstelijke
landsschool
in Wolfenbüttel.
par Ami.

Mijnheer,

Ik heb uw zeer geachte antwoordbrief, samen met de bijgevoegde levensomstandigheden van kapelmeester Credii, op de 29e van de vorige maand ontvangen; ik ben u zeer dankbaar voor uw vriendelijke moeite en vraag u hierbij met grote bescheidenheid om door te gaan met hetgeen al gespecificeerd is. Dit zal mij het grootste genoegen doen, zowel ter nagedachtenis van de reeds overleden als nog levende musici, als ter inspiratie en aanmoediging voor anderen. Hoewel ikzelf niet in staat ben om door te gaan vanwege de vervelende en gemakkelijk te raden omstandigheden die ermee gepaard gaan, kan ik u echter verzekeren dat er dankzij een getroffen overeenkomst in de toekomst voor een vervolg zal worden gezorgd en dat de modum distribuendi zal worden vergemakkelijkt. Daarom werk ik momenteel onophoudelijk aan de reeds voltooide en nog te voltooien brieven om beide zo goed mogelijk klaar te krijgen. Het zou zeer aangenaam voor mij zijn als ik de levensbeschrijvingen, die moet worden verkregen van de eerder genoemde musici, zo snel mogelijk zou kunnen ontvangen dankzij uw vriendelijke zorg. Ik zal ook proberen om deze bijzondere goedheid, die mij in het bijzonder zal worden betoond, naar mijn beste vermogen te beantwoorden, als u mij daartoe de gelegenheid wilt geven. Wat betreft de oude en nieuwe voorbeelden van mijn muzikale praktijkwerk, waarop zowel tekstueel als harmonisch iets aan te merken is, maakt mij vooral met betrekking tot het eerste punt helemaal niet ongerust. Integendeel, ik ben eerder benieuwd waarin deze tekortkoming bestaat. Mijnheer, als u het mij wilt laten weten, verzeker ik u dat ik het dankbaar zal aanvaarden. Wat het tweede punt betreft, hoop ik dat ik het volledig kan verdedigen en mezelf kan rechtvaardigen met behulp van het bijgevoegde briefje, dat ik drie jaar geleden op verzoek naar een zekere kapelmeester van een voornaam hof heb gestuurd. Hierdoor kan ik het vermoeden van een onjuiste verdenking die tegen mij bestaat afwijzen, omdat ik er opzettelijk en weloverwogen geen gebruik maak, tenzij een naar mijn mening redelijke noodzaak mij daartoe dwingt, zoals naar ik vermoed het geval zal zijn bij het toegezonden Kyrie. De bijgevoegde 'Parodie' over de recentelijk gestuurde huwelijkskantate kan het eerste punt verduidelijken; waarom kan er niet altijd correct worden omgegaan met de tekst? Hetzelfde geldt voor de cantate "Lobsinget ihr Christen", etc., die oorspronkelijk een andere tekst had en later vanwege omstandigheden van deze tekst is voorzien. Misschien kan er vanwege mijn scripti binnenkort in Hannover een of ander stuk worden geplaatst, dat u vriendelijk wilt regelen op basis van gelegenheid en gemak, zodat het geld dat eraan besteed is weer terugkomt. Het gaat niet alleen met mij zo, maar ook met de keur-Saksische kapelmeester, heer Heinichen, van wie ik een exemplaar van zijn grote baswerk heb ontvangen, voor een van mijn zeer zwakken [leerlingen?]. Hij klaagt ook dat de boekhandelaren min of meer met elkaar hebben afgesproken om buiten hun orde niemand behulpzaam te zijn. Hierbij beveel ik mijnheer in Gods bescherming aan, maar ik beveel mijzelf aan voor verdere genegenheid.

Uw zeer toegewijde dienaar,
J.G. Walther

Weimar, de 8e juni, 1729
Met hoogste spoed.

P.S. Omdat de boodschapper zich nog enkele uren langer heeft opgehouden, is deze 16-jarige partituur in tweevoud gevonden, die ik hierbij als eigendom meestuur. Ook een nieuw Kyrie.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
6 augustus 1729

Mijnheer,

Dat mijn laatste pakketje verkeerd is gegaan en via Magdeburg met onnodige kosten bij u terecht is gekomen, betreur ik ten zeerste en ik weet niet hoe dat heeft kunnen gebeuren. Het was namelijk toevertrouwd aan een leerling die naar Wißmar ging en hij had beloofd het persoonlijk aan u te overhandigen, omdat het met een koetsier zonder twijfel in Wolfenbüttel zou aankomen. Aangezien deze bedoeling van mij, naar mijn vermoeden, mislukt is, volg ik uw advies op en stuur ik hierbij een nieuw pakketje via de gewone post. Ik verzoek u echter vriendelijk om de portokosten van het in te sluiten geld aan mijn zijde te vergoeden, omdat ik niet om uw schade vraag, maar veeleer om genegenheid en vriendschap. Dit blijkt ook duidelijk genoeg uit uw inspanningen om niet alleen mijn scriptie te plaatsen, maar ook al vriendelijk aangename nieuwtjes te verschaffen en nog meer te willen verschaffen. Om op deze liefdevolle blijk van waardering op een of andere manier te reageren, stuur ik nu nog 3 Kyrieën, samen met een Pinkster- en een Kling-stuk [Kling-Stücke], naar eigen goeddunken en vermaak, in de hoop dat deze, net als de vorige, u zullen bevallen. Daarnaast zijn er nog enkele van mijn kort gecomponeerde klavierstukken in de stijl van dit land bijgevoegd, die u kunt delen met wie u maar wilt, maar met de bedoeling dat voor dergelijke werken iets anders van de overleden H. Leiding, Bruhns, Strunck, Bölsch en anderen kan komen in de toekomst (tenzij de ontvanger anders wenst), omdat ik een grote liefhebber ben van eerlijk werk dat alleen door echte componisten wordt vervaardigd, ondanks dat een andere nieuwsgierige persoon ze, uit onbegrip, misschien niet waardeert omdat ze als ouderwets worden beschouwd. Ik heb een specificatie bijgevoegd van de werken die ik van deze mannen bezit. Verder kan ik u op verzoek melden dat van de gehele oplage van mijn onderneming, die mij 28 rdl. heeft gekost, nog ongeveer 60 tot 70 exemplaren over zijn, maar ik heb er slechts 10 rdl. van verkocht tot nu toe, de rest ligt nog in voorraad. Ik moet hierbij echter niet onredelijk bezorgd zijn: veel exemplaren zullen waarschijnlijk, tot mijn schade, retourneren, omdat de boekhandelaren er geen enkele moeite voor doen, maar juist door hun opvallende winstgevendheid proberen ze de liefhebbers af te schrikken en laten ze de zaak verder lopen zoals het kan, gezien de huidige omstandigheden, zodat mijn goedbedoelde bedoeling haar doel kan bereiken; en onder goede vrienden en begunstigers is dit het geval: de liefhebbers beschouwen de voortzetting, wanneer deze niet onmiddellijk plaatsvindt, deels als onmogelijk en deels als te langdradig, en ze zitten daarom in verlegenheid. Maar nu is het werk [de Lexicon] in de afgelopen week voltooid, bestaande uit 106 bladzijden zonder de letter A, zoals ik u eerder heb laten weten. Ik zal het op Michaelis G.G. naar de toekomstige uitgever sturen (aangezien ik alleen weer toegang kan krijgen tot mijn uitgegeven geld, waarvoor hij graag de moeite heeft gedaan), maar ik zal proberen het zo goed mogelijk aan te vullen en completer te maken. Hiervoor verzoek ik nogmaals vriendelijk uw en andere welwillende bijdragen. Bij deze gelegenheid vraag ik u om mijn dank over te brengen aan de heer Hurlebusch voor zijn inspanningen in deze zaak en ik wil hem verzekeren van mijn wederdiensten, waarvoor ik alleen maar gelegenheid vraag. Wat betreft deze uitgekozen vinding om iemand zodanig op te leiden dat hij ter plekke kan improviseren en in het bijzonder de kerkmelodieën op verschillende manieren kan variëren, moet ik verklaren dat ik, net als de zalige heer Pachelbel, dit zeer aangenaam vind en ik een grote wens heb om "de modus" te leren kennen. Als deze persoon de noten op papier zou kunnen zetten, zou ik vriendelijk verzoeken om communicatie hierover en zou ik een redelijke vergoeding willen betalen voor deze dienst, omdat ik me er niet voor schaam (maar onder ons) te vermelden dat ik, hoewel ik er vaak aan heb gedacht, deze vaardigheid niet kan bereiken, maar ik moet me tevreden stellen met de kennis van compositie en het vermogen om iets waarachtigs te creëren, aangezien u al weet hoe kostbaar tijd voor mij is. Maar omdat deze vinding de compositie overstijgt en noodzakelijkerwijs makkelijker te bereiken is, en bovendien mijn jongste zoon van 14 jaar een buitengewone lust en een goede vaardigheid toont in het bespelen van het klavier, zeg ik nogmaals dat ik me er niet voor schaam om iets nieuws te leren, want: non omnia possumus omnes,

en daarom gun ik deze nuttige vinding alleen aan de genoemde jongeman. Ik laat deze zaak dus over aan het inzicht van mijnheer Prudence en verzoek u, met geheimhouding van mijn naam, zich tot de eigenaar van deze vinding te wenden, in de hoop dat de uitvinder, aangezien hij deze al aan anderen, vooral aan een koopman uit Neurenberg, heeft meegedeeld, dit niet zal weigeren. Ik wil, zoals eerder gezegd, graag betalen wat er gevraagd wordt of op een andere manier, zoals gewenst, mijn dank betuigen. Ik verzoek u alleen nogmaals om dit onder ons te houden, zonder mij te noemen, omdat er gemakkelijk misbruik van gemaakt kan worden. Wat betreft de uiteindelijke opvatting van mijnheer dat de in uitspraak korte en slechts met één accent voorziene klinkers, bijvoorbeeld in de woorden "Flammen, wallen, wandern, locken", enz. niet met een passage bevestigd zouden moeten worden, bevalt me dat zeer, maar ik wil hieraan toevoegen dat men moet overwegen of de zaak die door dergelijke woorden wordt uitgedrukt en de aard ervan niet te kort komen op deze manier. Hierover kom ik graag met spoed terug, omdat de gelegenheid naar Erfurt spoed heeft en deze brief samen met de bijgevoegde zaken aan de boodschapper van Hamburg moet worden gegeven.

Meest gehoorzame dienaar,
J.G.W.

Weimar, 6 augustus 1729.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
6 augustus 1729

Aan de heer Heinrich Bokemeyer,
zeer beroemd en gewaardeerde cantor, in Wolffenbüttel,

bijgevoegd een pakketje.

Geachte heer,

Ik hoop dat u het niet erg vindt dat ik, nadat het pakket en de bijbehorende brief verzonden waren, nog wat andere zaken heb bijgevoegd. Ik stuur ze nu mee, omdat de gelegenheid om naar Erfurt te gaan dit nog toestaat en er nog wat tijd is.

Het betreft de volgende vragen: (1) Is de organist van de St. Laurentiuskerk in Neurenberg genaamd Löhmer of Löhner? (2) Wordt de naam van de overleden heer Leydings geschreven met een "y" of met slechts een "i"? (3) Hoe heet de voornaam van de heer Hurlebusch, aangeduid door H. L.? Daarnaast wil ik graag weten in welk jaar deze laatste geboren is. Ook wil ik graag weten of Delphin Strunck de vader of broer was van Nicolai Adami Strunck. Het laatste is mij ooit verteld door anderen. Verder ben ik nieuwsgierig naar meer informatie over uw twee leermeesters, namelijk de heer Bartolomeo Bernhardi en de heer Österreich, en ook over de heer Abt Steffani // Concertmeester Simonetti, Kapelmeester Schurmann, enzovoort. Ik zou graag slechts de helft van de tijd die het kost om deze brief te lezen bij u willen zijn, zodat we ons kunnen wijden aan muzikale en andere gesprekken die nu niet kunnen plaatsvinden. Nu moet ik alleen nog vermelden dat naast de Franse klavierstukken die in het pakket zitten, er nog diensten kunnen worden verleend met betrekking tot het werk van de heer Anglebert, Begue en van Duitse organisten, maar vooral met betrekking tot het werk van de beroemde Buxtehude en Bach, waarvan ik ongeveer 200 stuks bezit. De eerste heb ik voornamelijk van wijlen de heer Werckmeister en van de hand van de heer Buxtehude zelf in Duitse tabulatuur ontvangen, terwijl de laatste rechtstreeks van de auteur zelf afkomstig is. Hij was 9 jaar lang hoforganist hier en is mijn neef en peetoom [in 1712 werd Bach peetoom van Walthers tweede zoon]. Ik heb ook nog diverse gevarieerde koraalstukken, waarschijnlijk zo'n 70 stuks, naast de andere. Ik moet vermelden dat er niets is waar ik meer plezier aan beleef dan het ontvangen van werkelijk [D. reelles] en beknopt materiaal over kerkliederen, gezien de situatie hier, daar ik tot mijn grote spijt op dit moment een muzikale weduwnaar ben en geen of beter gezegd een zeer klein orgel heb. In de hoop op betere tijden en met een beroep op goddelijke bescherming, ben ik en blijf ik

Voor alle mogelijke diensten, zowel bereidwillig als aan u verschuldigd,
J. G. Walther.
Weimar, 6 augustus 1729.

P.S. Ik heb sinds een jaar niets meer van kapelmeester Mattheson ontvangen, behalve toen hij mij het tweede deel van de "Musicalischen Patriotens" stuurde en dus het eerste deel compleet maakte. Maar recentelijk heb ik een schriftelijk werk genaamd "Patriotische Ohrfeigen" van iemand gekocht, en ook onlangs in Naumburg enkele kleine stukken van de heer Cantor Fuhrmann uit Berlijn gezien. Dus ik weet niet wat hij nu uitgeeft. Onze concertmeester hier, de heer Pfeiffer, is twee dagen geleden met onze hertog naar Nederland gereisd. Na zijn terugkeer hoop ik ook enkele nieuwtjes te ontvangen.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
3 oktober 1729

Mijnheer,

Uw laatste brief, gedateerd op de 1e van deze maand, samen met de bijgevoegde informatie over muziekboeken en personen, heb ik op de 16e in goede orde ontvangen. Ik wil u daarom niet alleen hartelijk bedanken voor de moeite die u heeft genomen om het allemaal op te schrijven, maar ook proberen u op mijn beurt van dienst te zijn met iets nuttigs, naar mijn mogelijkheden. Deze beoogde vergoeding zal bestaan uit de volgende 6 kerkelijke stukken, waarvan de eerste 3 gericht zijn op de Advent en Kerstmis, reeds in 1708 op initiatief van de destijds oude kapelmeester in Gotha, de heer Wolfgang Michael Mylius, en de overige 3 zijn later, enkele jaren geleden, door mij gecomponeerd. Het moet echter vermeld worden dat de teksten van deze laatste stukken alleen parodieën zijn, die een buitenlandse vriend voor zijn plezier en gebruik heeft gemaakt door ze over andere teksten te plaatsen en later met mij heeft gedeeld. Aangezien deze teksten nu niet overal goed passen, wilde ik u hierover op de hoogte stellen, zodat u de reden ervan zou weten. Ondertussen hoop ik dat ze allemaal enigszins passend en bruikbaar voor u zijn, zodat ze mij de gelegenheid geven om mijn oprechte verlangen om u van dienst te zijn verder aan te wakkeren, omdat ik door uw behulpzaamheid en buitengewone aandacht onvermijdelijk in deze toestand verkeer. Ik heb namelijk ervaren dat u niet alleen bereid bent geweest om alles te doen wat in uw vermogen ligt om aan mijn verzoeken te voldoen, maar ook om dergelijke hulp voort te zetten, wat mij doet vermoeden dat u iets buitengewoons voor mij hebt ontdekt.

[Redactionele noot: Walther vertelt vanaf hier over zijn eigen leven]

Voordat ik deze zeer belangrijke vraag van uw leven, zoals eerder vermeld, beantwoord, staat u mij toe om eerst mijn levensomstandigheden trouw te vermelden. Ik meld daarom dat ik op 18 september 1684 in Erfurt ben geboren. Mijn vader is een gereedschaps- en klokkenmaker en is nu bijna 79 jaar, met eer. Mijn moeder, een geboren Lämmerhirtin, die mijn vader trouw heeft bijgestaan in zijn in verval geraakte en weinig opbrengende beroep door te werken als naaister en andere ondersteunende taken, overleed op 23 januari 1717 op 73-jarige leeftijd. Ze heeft voor mij, als haar enige zoon, en voor mijn twee zussen, het vurige Onze Vader naar God gestuurd, wat zoals een zekere plattelandspriester uitdrukte, met haar is gestorven en minder is geworden. Op 7-jarige leeftijd, nadat ik eerder wat privé-informatie had ontvangen van de apotheker Praeceptore domestico, ging ik naar de lagere school voor handelaren daar en kreeg ik op aanraden van de overleden raadsmusicus, de heer Aegidius Bach, die een nauwe verwant was aan mijn moeders kant, ook instructies in zang en later in het bespelen van het klavier. Mijn eerste leraar was de toenmalige cantor, de heer Adlung, een zeer nauwkeurige maar nu overleden man. Voor het klavier kreeg ik aanvankelijk les van de oudste zoon van eerdergenoemde heer Aegidius Bach, de heer Johann Bernhard, en daarna van de organist Kretschmar, die een leerling was geweest van de heer Buttstett. De huidige organist aan het hof van Eisenach nam de Italiaanse tabulatuur met mij door en bracht me tot aan het begin van de basso continuo, dat bij hem, volgens de stijl van Pachelbel en Buttstett, naast de gebruikelijke akkoorden, driestemmig werd 'gecontinueerd'. Met zingen kreeg ik in 3/4 jaar (wat ik toeschrijf aan het klavier) een behoorlijke vaardigheid, zodat de overleden cantor mij niet alleen voor hemzelf bij de kerkmuziek betrok, zolang ik onder zijn discipline stond en op de genoemde lagere school zat, maar ook, toen ik in 1697 naar het Gymnasium Senatorium werd overgeplaatst en volgens de regels mijn eigen keuzes kon maken, zonder betaling (terwijl andere van mijn leeftijd jaarlijks enkele daalders ontvingen voor hun plezier), hij mij liet deelnemen; hij stuurde me zelfs naar de katholieke kerken en nam, vanwege deze reden, twee of drie keer per week de begeleiding van een mis van een "Accidens" à 2 tot 3 g. op zich, totdat hij het zelf niet meer aankon en het aan mij overliet; maar ik dacht dat het zo moest zijn en het was een deel van mijn plicht. Op genoemd gymnasium en op de daar beklede adjunct-positie in het koor wordt wekelijks

een vast orgel van 3 registers gebruikt, evenals de functie van adjunct-organist; op 8 november 1702, onder het rectoraat van de overleden heer M. Zachariae Hogel, nam ik openlijk afscheid, nadat ik eerder in datzelfde jaar, zonder mijn verzoek, maar uitsluitend op aanbeveling van een nog levende cantor genaamd Leich, de vacante organistenpost bij Sint Thomas had aanvaard, op Maria Visitatie met het voornemen om het salariolum van 16 gulden als aanvulling te gebruiken op de academie aldaar; maar toen ik echter een knorrige cantor als collega kreeg en dus veel problemen met hem ondervond (omdat ik geen lid wilde worden van de Bacchus-broederschap), die met betrekking tot zijn nieuwe compositie, waarvan hij zei dat het nog in de kinderschoenen stond, wat praatjes maakte en veel op hef maakte, werd ik bijna gedwongen om niet alles klakkeloos te geloven en om me niet door hem te laten pesten en om ook te ontdekken wat de aard was van zijn compositie en die van andere mensen, en om ze te leren. De eerdergenoemde zoon van de cantor is later, door mijn tussenkomst, een schoolmeester geworden in een dorp op een uur afstand van hier.

Aldus begon ik op 11 september van dit jaar bij de heer Buttstett, als de enige componist destijds in Erfurt, te frequenteren, en na mijn eerdergenoemde ontslag ad academiam volgde ik enkele collegedagen filosofie, evenals rechten over de instituten en de pandecten [een specifiek onderdeel van het Romeinse rechtssysteem]; Maar omdat, vanwege voornoemde studie van muzikale compositie, evenals verschillende muziekinformatie (aangezien het honorarium dat ervoor betaald moest worden 24 Thaler bedroeg, die samen met de betaling voor de colleges alleen via deze laatste verdiend konden worden), veel tijd voor herhaling aan mij werd ontnomen op deze manier, bovendien was mijn leermeester zeer terughoudend tegenover mij, zodat bijna alle woorden aan hem opnieuw met andere gunsten in correspondentie moesten worden afgekocht; Ik besloot de studies te laten varen en me alleen op de muziek te richten. Het leek mij des te noodzakelijker om dit te doen, zodat niet alles voor niets zou zijn geweest.

Ik zette dus dit werk voort dat ik eens begonnen was, waarvan ik niet meer weet hoeveel er eigenlijk al aan uitgegeven was, gedurende 3/4 jaar, en de dagelijkse taak van de leraar bestond alleen maar uit het aanvankelijk laten overschrijven van enkele Duitse regels van afzonderlijke bladen, die, zoals ik later ontdekte, afkomstig waren uit de "Architectonice Musices universalis" van de heimelijke Volupii Decori, of van de Jezuïet Schonsleder, die in 1631 in het Latijn gedrukt waren in Ingolstadt, waarna hij mij een bepaalde en harmonische bas gaf, waarover ik de bovenstemmen als huiswerk moest bouwen, die hij vervolgens in ongeveer een kwartier, meestal 's avonds wanneer hij terugkwam van het Sint-Pietersklooster, en niet zoals het zou moeten zijn, corrigeerde, en mij vervolgens weer met een nieuw voorbeeld naar huis stuurde, nadat ik al vaak genoeg lang op hem had gewacht.

In deze lopende zaken kon ik niet anders dan mezelf ook vertrouwd maken met andere bekwame leraren; ik schafte dus, naast de werken van de Werckmeesters, ook de geschriften van Robert Fludd, "Historiam utriusque Cosmi", en van Kircher, "Musurgie", aan, met grote kosten. De eersten (omdat ze destijds nog niet duidelijk genoeg voor me waren) gaven me ook de gelegenheid om mijn leraar vaker te vragen naar de manier waarop hij bepaalde koraalliederen schreef; in plaats van een passend en algemeen antwoord te krijgen, moest ik me tevreden stellen met een specifiek antwoord zonder reden, nadat hij de betreffende koraal in gedachten had doorgenomen. Toen er ook gesproken werd over de dubbele contrapunt in genoemde geschriften, en ik niet wist wat voor monsters het waren, moest ik weer 12 Thaler beloven en meteen 6 Thaler betalen, waarvoor (net als bij het vorige) geen schriftelijk contract werd opgesteld. Zo naïef was ik. Toen het gebeurde dat hij mij (zoals eerder ook was gebeurd) slechts enkele regels in zijn aanwezigheid van afzonderlijke bladen liet overschrijven en de tijd te lang voor me werd, slaagde ik erin om zijn oudste zoon door hem een cadeau te geven over te halen om mij heimelijk de volledige verhandeling te bezorgen, die ik toen in een nacht van hem overschreef omdat het maar ongeveer 5 vellen was, en daarmee kwam er een einde aan het onbepaalde onderwijzen en leren. Ik had dit ook niet nodig gehad als ik destijds op een andere manier in staat was geweest om daarmee om te gaan. Deze verhandeling is het werk

van wijlen de heer Kapelmeester Theilen en bestaat meer uit overbodige voorbeelden dan uit veel regels; ik heb het later korter en toch voldoende samengevat, samen met het fundament en de demonstratie van deze leer, en tot één vel teruggebracht. Voordat ik deze zeer moeilijke instructie achterliet, moet ik nog vermelden dat toen ik een kerkstuk, namelijk het eerste en laatste dat gecorrigeerd was, maakte en klaagde over de inventie, ik als antwoord kreeg: ik moest mijn schrijftafel in dat hoekje van de kamer zetten, de ene stoel daar en de andere daar, en toen later in Kircher's "Musurgie" de leer van de combinatie werd beschreven, begreep ik pas waarop dit orakel doelde, ja, toen ik het genoemde boek waarvoor ik 8 Thaler had betaald liet zien, moest ik het aan hem lenen, en er werd me 14 Thaler geboden, maar dat weigerde ik, omdat ik de inhoud ervan nog niet kende, maar het pas had gekregen nadat het lang duurde en meer dan 1/4 jaar voordat ik het terugkreeg. Nu zou ik eerder met hem willen onderhandelen, want anders wilde ik het alleen uit nieuwsgierigheid houden. Maar dit alles heb ik, omdat het spreekwoord "de mortuis (etiam vivis) nil nisi bene" (van de doden (zelfs van de levenden) niets dan goeds) voor mijn ogen zweeft, op geen enkele manier bedoeld om deze, in zijn kunst overigens goede man, te bespotten, maar alleen om historisch aan te tonen hoe het mij is vergaan en hoe ver men het kan brengen onder dergelijke omstandigheden. Kortom, de hele instructie bestond uit het onderricht in zuivere vierstemmigheid, waarbij echter niet werd getoond hoe men zelf tot een goede harmonie kon komen, of een bas te becijferen, of door in gedachten de progressies te vormen. Ik moet dus eerlijk bekennen dat mijn beperkte kunnen, hoe het ook zij, aanvankelijk meer te danken was aan de welgevalligheid van Werckmeister (naar wiens genoegen ik in 1704 naar Halberstadt was gereisd, en door wie ik later met enkele brieven en klavierstukken van Buxtehude werd vereerd) en vervolgens door het werk van goede componisten in partituur, naast God. Mijn eerste kantor, die (zoals reeds gezegd) uit welgevallen of liever uit balorigheid met de compositie was begonnen, werd, wegens zijn losbandig gedrag en verzuim van zijn ambt, meteen in het eerste jaar van mijn ambt, rond Kerstmis, ontslagen en kreeg een andere zeer bekwame kantor, die samen met andere liefhebbers in de kleine gemeenschap mij aanmoedigde om enkele stukken te componeren, waardoor het gebeurde dat ik in het voorjaar van 1707 naar Mühlhausen kon gaan als opvolger van de overleden heer Ahle; maar omdat de plaats mij tegenstond, schreef ik de datum waarop ik me moest melden op en wachtte op een geschiktere gelegenheid, die zich datzelfde jaar nog voordeed, namelijk op 29 juli hier in Weimar, toen ik na een proeve onder 9 competente personen door de HoogEdelGestrenge Raad de positie van organist in de hoofdkerk van St. Peter en Paul kreeg. Meteen bij mijn aankomst, die vanwege de heersende rouw vanwege het overlijden van de vader van onze genadige hertog, pas op Michael plaatsvond, kwam ik in contact met de zeer geëerde prins, Johann Ernst, evenals zijn stiefzus en de lichamelijke zuster van de hertog die nu regeert, Johanna Charlotte, en ik had het geluk dat veel andere hooggeplaatste personen hen volgden; er ontbrak het ook niet aan andere geleerde burgers die het klavecimbel beoefenden en mij daarbij steunden.

Ik heb voorgenoemde nu hoogst-zalige prins tot ongeveer 1710 lesgegeven, toen zijne Doorluchtigheid naar Utrecht ging om te studeren. Na zijn terugkeer, van juni 1713 tot maart 1714, toen hij vanwege ernstige gezondheidsproblemen aan het been en de heup naar de badplaatsen Wiesbaden en Frankfurt ging, heeft dezelfde persoon ook tijdens hun pijnlijke ziekte de leiding genomen in het componeren. Hierdoor heeft hij het zo ver gebracht dat er in een tijdsbestek van 3/4 jaar 19 instrumentale stukken door hem zijn gemaakt, waarvan 6 concerten zijn uitgebracht in kopergravure. Deze worden door de heer kapelmeester Mattheson op 2 locaties tijdens zijn orgelrepetities uitgevoerd, en waarvan ik een exemplaar in het origineel bezit, namelijk de partituur, als een geschenk.

In de genoemde gezonde en zieke tijd [van de prins, zijn leerling] had ik de genade om 4 keer samen met de heer Hofmeister von Benckendorff en de heer secretaris Reichardt aan tafel te zitten, en ook vaak 's nachts (omdat het goed verdragen werd) bij hem te blijven tijdens zijn ziekte. Maar deze gunstige wind van het Westhof waaide vaak als een ruwe noordelijke wind in mijn gedachten, vanwege andere gemakkelijk te raden omstandigheden. Toen deze prins op 1 augustus 1715 stierf in

Frankfurt am Main, ben ik hierna tevreden geweest met mijn positie en bescheiden geluk; ook heeft God mij, sinds 1708 toen ik een vreemde persoon trouwde [letterlijk: "da ich eine frembde Person geheyrahet". Het is mij niet duidelijk waar het woord "frembde" betrekking op heeft: van buiten de stad? van buiten de kerkelijke gemeente?], 8 kinderen geschonken, waarvan er nog 2 zoons zijn, één van 17 jaar oud en de andere van 14, en 2 dochters. In het jaar 1721 aan het einde van oktober werd ik geheel onverwachts, toen de overleden vorst van Cöthen, heer Leopold, hier was, geroepen naar het hof voor de muziek, en werd aangesproken door Zijne Hoogvorstelijke Doorluchtigheid, onze genadig heersende hertog, de heer Ernst August, met de volgende woorden: Ik ben nog een oude bekende van zijn broer, ik zou nu graag het klavecimbel dat hier bij de hand is bespelen. Hij wilde me, als ik van plan was om te blijven, allerlei douceurs geven. De volgende dag werd mij door de heer hofmaarschalk, baron von Schmiedel, (die ik, hoewel een zeer korte tijd, informeerde toen hij nog stalmeester was) gevraagd wat ik voor de te verrichten diensten wilde hebben. Hierop antwoordde ik: 'U weet dat ik een zwak gezicht heb en dus 's avonds en bij slecht licht niet goed kan werken, dus ik vraag hierom niet, maar ik zal tevreden zijn met wat Zijne Hoogvorstelijke Doorluchtigheid mij hierover genadig zou toewijzen.' Hierop werd mij een bepaalde toelage aan graan, gerst en hout beloofd in aanwezigheid van een andere bediende; bij ontvangst hiervan, samen met het predicaat van een hofmuzikant, in een opgesteld diplomatisch document, werden de eerste twee posten precies gehalveerd en aangepast. Hoewel ik redenen had om mij hierover te bewegen, liet ik het zo, wetende dat het niet al te lang en stabiel zou duren, en ik accepteerde een halve vergoeding min of meer tegen mijn zin. In 1728, rond deze tijd van het jaar, werd het echter weer opgeheven. De volgende gebeurtenissen kunnen hiertoe hebben geleid, namelijk dat toen ik eenmaal A zei, werd mij ook te verstaan gegeven: uw doorluchtigheid zou graag willen zien dat u, in afwezigheid van een klavier, omdat het niet overal geschikt geplaatst en gebruikt kon worden, ook viool mee zou spelen: daarom moest B natuurlijk ook spreken; maar hierbij speelden mijn deels natuurlijke, deels door mijn op een donkere plaats staande, inmiddels herrezen, orgel en oogkwalen een rol, vooral omdat er enkele mensen aan één kant waren en ze konden zich niet verbergen, omdat ze gebogen dichterbij moesten komen, dus de vorst, die aan de voorkant en achterkant was, moest ook vaak zelf meespelen, meer dan genoeg bemerkte ik. Ik ben echter, Godzijdank, niet blind, maar ik ben me bewust van mijn orgel dat zich op de juiste afstand bevindt, God sta me mij! Ik ben dagelijks gewend te bidden: "Geef mij ook mijn zicht, tot aan mijn laatste einde, etc." Het kan zijn dat men ook argumenteert vanuit externe zaken naar interne zaken, en bovendien kan mijn kleine gestalte, evenals een onbeschaamde hoed en dergelijke kleding, niet goed passen. En dat kan wel zo zijn, maar ik laat het gebeuren en het stoort me helemaal niet. Maar dit is wat me wel stoort: toen mijn eerste koorleider hier, de heer Georgius Theodorus Reineccius, stierf rond Kerstmis 1726, en ik, in ruil voor een aanvulling op het royale salaris van de koorleider, het Directorium musicum op me nam, dat alleen bestond uit het verzorgen van de kerkmuziekstukken en niets meer. De uitvoering zou bij de koorleider zijn gebleven zoals het was, niet uit ambitie, maar om mijn zwakke en ontoereikende bestaansmiddelen te verbeteren. Ik streefde er ook al naar dat ik hiervoor een toelage van ongeveer 50 gulden zou krijgen, wat ook werd aangekondigd aan twee competente personen die het vak van componeren niet beheersten; het was vreemd genoeg dat de heer Laurentius Reinhardt, de voormalige professor Eloquentiae et Graecae Linguae aan het Hildburghäusische Gymnasium, deze dienst volledig overnam omdat hij het vak van het componeren begreep; ik wil niets zeggen over de aard van die composities, maar alleen dit melden: dat in 2 1/4 jaar alleen hetzelfde Kyrie eleison werd uitgevoerd, terwijl er dagelijks één nodig is (hieruit kunt u afleiden wat mij heeft bewogen om de 6 Kyrieën te componeren.) Maar ik kan niet onvermeld laten: dat hij componeerde zonder partituur en dirigeerde zonder partituur, en ook de goede harmonie die er eerder met de vorige koorleider bestond, voortzette.

Aangezien de plaats van de vertrokken conrector, de heer M. Jos. Matthiäs Geßner, die naar zijn vaderland Anspach was gegaan, dit jaar na Pinksteren in alle stilte werd ingenomen door een van de eerdergenoemde kandidaten, genaamd Labes, die mijn leerling was geweest in het [orgel-?]spel, en het voormalige korte Directorium, want hij wilde niet Cantor, maar Directeur Musicae genoemd

worden, weer terug veranderd is in het vorige Cantoraat, heb ik me opnieuw onderdanig gemeld bij de hoge autoriteiten, en mijn verzoekschrift is met deze opdracht naar het Ober-Consistorium gestuurd: "Het zou daarin op mijn verzoek volgens billijkheid moeten handelen." Als reactie kreeg ik te horen: "Er kan geen uitspraak worden gedaan, aangezien de nieuwe Cantor de positie al had aanvaard." Op deze manier ben ik opnieuw gepasseerd in mijn troost en hulp, zodat ik nu jaarlijks, sinds de incidenten van bruiloften, tevreden moet zijn met 70 Meißnische Gulden in contanten en met 18 lokale scheffels koren en 12 scheffels gerst als provisie, wat in totaal ongeveer 100 gulden vertegenwoordigt. Daarnaast krijg ik nog een vrij en nieuw gebouwd huis met een tuintje. Van genoemde geldsalaris moet ik, volgens de huidige nieuwe regeling, vanwege belastingen en accijnzen (die gedurende 21 jaar, volgens de aanstelling, samen met andere zaken vrij waren) jaarlijks ten minste 10 gulden teruggeven. Dit zijn dus mijn zowel gelukkige als ongelukkige gebeurtenissen, die ik u vertrouwelijk wil medelen. Nu is het zover gekomen dat het weinige dat vroeger kon worden gespaard bij een arme familie met weinig vooruitgang, opnieuw moet worden gezocht en in de huidige omstandigheden, waar er bijna geen studenten zijn, maar slechts een handjevol, moet worden bezuinigd. Dit laatste verbaast me echter niet, omdat het waarschijnlijk niet anders kan zijn dat de leerlingen die ik gedurende zo'n lange tijd heb opgeleid, die nu verspreid zijn over steden en dorpen, opnieuw anderen aantrekken en dus mijn levensonderhoud wegnemen. Mijn troost hierbij is dat ik eerlijk met hen ben omgegaan en hen rechtstreeks de juiste weg heb gewezen, hoewel ik politiek gezien misschien niet verstandig heb gehandeld. Omdat de belangrijkste stukken, zoals die met basso continuo en koralen, altijd werden aangevangen, is het gebeurd dat sommige mensen die slechts 2 tot 5 uur per week les hadden genoten, deze onmisbare stukken hebben geleerd voor een zeer klein bedrag, waarvoor zelfs geen schoenmaker zijn beroep zou onderwijzen. De methode is in beide gevallen ingewikkeld, met name bij de laatste methode, waarbij de voeten de bas in het pedaal apart spelen en de handen de overige 3 stemmen vormen en elkaar aanvullen in de versieringen, zodat men hierdoor de regels van de compositionis communis zelf kan leren, en die mij zoals eerder vermeld 24 taler heeft gekost, omdat de oorzaken van alles wat zich voordoet worden verklaard. Dit is dus zeker niet betwistbaar. Het vervelendste voor mij is echter dat de meeste mensen denken dat het zo moet zijn en dat de hele wereld het op die manier doet. En dus wordt er alleen heimelijk dankbaarheid betuigd door enkelen, die aanvankelijk anders waren geleid en dus het verschil opmerken. Mijn heer, hieruit zult u wel kunnen opmaken hoe ver het tegenwoordig staat met de muziek, althans hier in dit land, en dat men het bijna voor niets aan de mensen moet aanbieden. Maar ook hier maak ik me niet al te veel zorgen over, omdat het gezegde "Wat gij wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander" een grote indruk op mijn gemoed heeft gemaakt, en ik hoop dat God mijn kinderen ook betrouwbare en trouwe leraren zal schenken in hun ondernemingen en hen op hun beurt zal laten genieten. Ik ben echter bezorgd omdat mijn oudste zoon, die al een jaar in de eerste klas zit en dus over een paar jaar naar de universiteit zal gaan en rechten zal gaan studeren, naar verwachting in een vergelijkbare situatie zal belanden, namelijk overal weinig of niets krijgen, ondanks dat hij, voordat hij vorig jaar zijn proefschrift wilde leren, door zijn leraar, de heer M. Gesner, het volgende openbare lof en het onderstaande advies kreeg: "Nu is de oudste zoon zo ver gevorderd dat ik het voor schadelijk zou houden als hij van zijn studies zou worden afgehaald. Daarom heb ik een half uur voordat ik uw bericht kreeg, mijn geschreven oordeel bij het examen als volgt gegeven: een jongeman van grote hoop, waardig dat hij ook door publieke vrijgevigheid wordt ondersteund, 'opdat hij onze rangen niet verlaat'. Er valt niet te twifelen aan zijn enthousiasme om te studeren, gezien de voldoende bewijzen die hij tot nu toe heeft gegeven, en als hij op dezelfde weg doorgaat, dan beschouw ik het bijna als een morele onmogelijkheid dat hij zichzelf of de zijnen ongelukkig zal maken door te studeren." Het begin van mijn bezorgdheid heeft zich ook al geuit in het feit dat hij bijna 3 jaar lang in de Vorstelijke Bibliotheek heeft gewerkt, elke week 7 tot 8 uur, met de belofte dat hij daarvoor een beurs van 25 tot 30 gulden zou ontvangen, maar door de dood van de Doorluchtige Hertog, Wilhelm Ernst, zoals in veel andere gevallen, is de situatie drastisch veranderd, zodat er noch hierop, noch op iets anders hoop kan worden gevestigd. Dit heeft me ertoe gebracht om mijn aanvankelijk zwakke muzikale onderneming, die ik alleen voor mezelf en voor mijn eigen kennisgeving had gedaan, ook aan

anderen mee te delen, in de hoop dat er misschien een kleine bijdrage aan de universiteit voor hem kan worden gedaan? Maar ook hier kan niets worden gevonden, omdat de boekhandelaars als het ware in harmonie hebben besloten om de verkoop van een auteur die zijn werk uitgeeft erg moeilijk te maken, en zonder hun hulp wordt het, zoals bekend, saai en duur voor mij. Daarom heb ik me nu gewend tot een boekhandelaar die in de toekomst voor de voortzetting zal zorgen, tegen wederdienst, op voorwaarde dat er geen verlies gedraaid wordt en dat ik een kleinigheid mag ontvangen voor mijn moeite. Verder laat ik de grootste zorgen over aan de Allerhoogste en onderwerp ik mij volledig en vol geduld en hoop aan Zijn heiligste wil: Hij zal het wel regelen!

Na het feit dat ik mijn hele hart in de schoot van mijn meester heb uitgestort, zult u gemakkelijk begrijpen waarom het voorgenomen project met de heer Hurlebusch niet is doorgegaan, hoewel ik mijn jongste zoon graag van dergelijke voordelen had willen laten profiteren. Als ik er alleen maar over had gehoord, durfde ik er al achter te komen, aangezien ik in andere zaken niet ongelukkig ben geweest, maar veel heb ontdekt en gevonden door ijverig onderzoek en liefde voor mijn vak. Mijn heer, ik wil de brief die u in handen heeft, aan de vulkaan opofferen!

Tot nu toe heb ik kunnen schrijven wat u hopelijk zult begrijpen; nu moet ik gepast antwoorden op het zeer belangrijke punt van uw geheime filosofie, en eerlijk gezegd weet ik niet wat ik moet zeggen, omdat ik alleen oppervlakkige kennis heb, of beter gezegd alleen historische informatie erover bezit. Neem het me daarom niet kwalijk dat ik niet zo diep kan ingaan op deze hoogste en mooiste kunst, waarvan ik nooit (zoals anderen doen) heb getwijfeld aan haar waarheid, maar dat ik mezelf niet kan laten meeslepen.

Toen ik nog een gymnasiast was en geen bijzonder oordeelsvermogen had, kocht ik verschillende oude alchemistische geschriften, die ik bij mijn vertrek aan mijn vader, een liefhebber, heb nagelaten. Maar nadat u bij het vorige pakket zo'n wonderbaarlijke brief had bijgevoegd en daarin zowel als in de laatste brief sterk aandrong op het gunnen ervan en mij aanmoedigde om het te onderzoeken, zie ik het niet als iets oppervlakkigs en toevalligs, maar als iets bijzonders. Daarom wilde ik bovengenoemde boeken, zoals (1) Basilius Valentinius' verhandeling over de Grote Steen der Ouden, (2) dezelfde verhandeling over de Microcosmos, (3) over het grote geheim van de wereld, en (4) over de kennis en verborgen geheimen van de 7 planeten, die samen een octavo-volume vormen, (5) Johann Langen's wonderlijke gebeurtenissen van de onbekende filosoof, in zijn zoektocht naar de Steen der Wijzen, (6) De Alchemistische Zeven-Ster, of 7 verhandelingen over de Steen der Wijzen, (7) Drie verhandelingen van Philalethes over de transmutatie van metalen, samen met Wigands Tractatus met de titel "De Pracht van de Wereld", uitgegeven door Johann Langen, (8) Schriften van Alexander von Suchten, waarvan het titelblad ontbreekt, (9) Een verslag over alchemie, opnieuw zonder titel, (10) Alchimiä Verä, beschreven door J.P.S.M.S. in 1604, (11) Brieven van Theophrastus Paracelsus, over de drie principes van alles wat voortkomt; over de ergernissen en de schatkist van de alchemisten, en (12) De verborgen filosofie over de geheime goudbloemen en de Steen der Filosofen, wat het is en hoe je het kunt bereiken, inclusief de Smaragdentalafel, Parabolen, Symbolen en 18 bijzondere figuren van de beroemde filosofen Hermes Trismegistus en F. Basilius Valentinus uit Frankfurt, 1613, in kwarto-formaat, aan u geven, omdat mijn vader ze toch niet meer kan gebruiken vanwege zijn verloren gezichtsvermogen, en ik er een beetje in gestudeerd heb; maar ik ben een Davus en geen Oedipus! Toch zal ik mijn eenvoudige begrip uiteenzetten, namelijk dat het erop lijkt dat het (1) gaat om het begrijpen van de ware materie, waarin de Mercurius van de filosofen zich bevindt; (2) over de 'bereiding' ervan, zodat deze verkregen kan worden en hoe hiermee verder te gaan; (3) over het 'vuur'; en (4) over de 'tijd'. Nu zegt uw genadige brief dat de ware filosofische materie, of de Mercurius van de filosofen, nergens te koop is, maar eerst binnen 4 weken door middel van kunst moet worden bereid uit 'metalen' (in het meervoud, als 'ware materialen', volgens mijn bovenstaande schrijfwijze), en nog duidelijker, uit 2 dingen, en dus (alleen volgens de vastgestelde regels) samengesteld moet worden, waarbij hoofd en staart moeten worden toegevoegd; en u vermeldt alleen genoemd, door middel van de twee

getallen 1 en 7, en de twee klinkers A en O, evenals het hiëroglifische teken C:J als de eenvoudige slang, waaruit, omdat 1 en 7 worden opgeteld, alleen genoemde eenvoudige slang wordt verdubbeld, het getal 8 of het teken van de filosofische Mercurius ontstaat, dat op een harmonieuze manier diepte en hoogte combineert in de muziek. Dus lijkt het me: men kan (volgens de 'orde van de metalen') door het getal 1 te gebruiken Saturnus of lood begrijpen, en door het getal 7 de Zon of goud, als het eerste en zevende metaal, omdat het ene wordt aangeduid door A, als het begin, en het andere door O, Z en T (die allemaal in het gefingeerde woord A~otb zitten), als het einde; of (volgens de 'orde van de planeten' zoals ze zich aan de hemel bevinden) kan men door het getal 1 ook Saturnus begrijpen, en door het getal 7 de Maan (hoewel omgekeerd) als de hoogste en laagste, die misschien nodig zijn voor de wijsheid; en men kan genoemde, namelijk de A en O, begrijpen als behorend tot het rode proces, omdat het toch luidt: superius est sicut inferius, et vice versa, zodat dus door de combinatie van de twee eerste metalen, namelijk de A en het ~, de Mercurius van de eerste soort wordt verkregen, en door de twee laatste metalen, namelijk de A en de O, de Mercurius van de filosofen van de tweede soort wordt verkregen.

"Dit zijn mijn eenvoudige ideeën, die ik tot nu toe uit uw brief heb kunnen halen. Aan het einde ervan, nadat u mij de drie hiëroglifische letters: 1. A. O. in grote toewijding hebt geschonken en als volgt hebt verklaard: 'namelijk dat het 1 het samengevoegde cirkelteken is; als ik dit zou openen, zou de A verschijnen, dan zou ik een cirkel om dit teken moeten trekken, waardoor ik de O zou krijgen.' Verder in het Metalen Rijk is een enkele materie (namelijk dat alle metalen uit een enkele materie bestaan), ik zou deze enkele materie moeten verdelen in TWEE, namelijk in zwavel en kwik of in een vaste en vluchtige vorm (waarbij de vaste vorm onderaan ligt en de vluchtige vorm erboven zweeft) en deze weer met elkaar verbinden, dan zou ik kunnen bereiken wat ik verlang.' Hoewel dit bericht over 'een' materie en de uitleg van 'onder' en 'boven' mijn eerdere concept van twee dingen en mijn 'superius' en 'inferius' opnieuw verschuiven, durf ik te accepteren dat deze 'enkele' materie, verkregen uit 'rara ave' [vogelgezang], de 'vivus philosophorum' [levende filosofen], die daarna in twee delen (misschien in aarde, d.w.z. zwavel als het inferius, en in water, d.w.z. vluchtig als het superius) gebracht moet worden en opnieuw op zo'n manier moet worden verbonden dat het onderste boven komt te staan en het bovenste onderaan, door middel van oplossen en coaguleren, begrijp en accepteer, dan zouden mijn eerdere gedachten over het superius en inferius weliswaar onjuist zijn, maar de 'enkele' (uit twee metalen door middel van kunst verkregen en voorbereide) materie correct zijn, en daarmee zou ik ook het tweede stuk, namelijk de 'bereiding', begrijpen; hoewel ik me niet bewust ben van het proces zelf, namelijk hoe men de 'philosophorum' uit de vorige twee genoemde metalen kan verkrijgen en hoe men deze kan behandelen. Dat zo'n proces niet met gewoon 'keukenvuur' uitgevoerd zou moeten worden, heb ik ook uit uw brief begrepen, omdat u zegt dat noch hout noch kolen nodig zijn, maar wel een oven genaamd 'Atbanor' (en dus waarschijnlijk een speciale oven) en dat deze oven samen met andere materialen enige geldelijke kosten met zich meebrengt. Hierdoor ben ik tot de gedachte gekomen dat het misschien puur ongebluste kalk zou kunnen zijn, ontstoken met water of vermengd met water en zogenaamde paardenmest, omdat beide natuurlijke warmte bevatten; maar of deze filosofische stof zowel voor het 'voorwerk', dat wil zeggen voor het 'vernietigen' en vernietigen van de genoemde twee metalen, en dus tot het overwinnen van het 'philosophicum', als voor het 'nawerk', namelijk alleen dienstig na ontvangst van Mercurius, en toegediend moet worden, weet ik weer niet.

Wat betreft de 'tijd', u heeft deze ook al bepaald (betreffende mijn eerder genoemde 'voorwerk') en verder gemeld dat uw assistente het werk in een jaar tijd tot de helft heeft volbracht; daarom zou men zoiets natuurlijkerwijs kunnen verwachten en kunnen waarnemen aan de hand van de kleuren die verschijnen tijdens het werk. Aangezien alles wat ik heb aangevoerd slechts een veronderstelling is en ik daarvan, zoals een blinde over kleur schrijft en oordeelt, ook het hermetische teken 'f' op zichzelf niet begrijp, noch het daaronder geplaatste kruis, dat de modus van manipulatie (die mij onduidelijk is) zou aanduiden, en ik daarom behoefte heb aan een leidraad; wil ik de vriendelijkste

leiding van Mijnheer vragen (nadat u mij hierop hebt gebracht als iets waarover ik in 22 jaar niets gehoord heb), met de zekerheid dat als ik door middel hiervan, met goddelijke zegen, tot ware kennis en overwinning van deze grote schat zou kunnen komen, ik deze (aangezien ik sowieso de afgoden van de wereld niet vereer) op geen enkele manier zou misbruiken, maar voornamelijk ter ere van God en tot nut van mijn noodlijdende naaste zou gebruiken, en daarnaast zou ikzelf en de mijnen er alleen zoveel van gebruiken als nodig is voor een bescheiden levensonderhoud en de solide voltooiing van hun onderneming (de heer Hurlebusch zou de eerste zijn die hiervan zou profiteren), voldoende om te voorzien in de veiligheid van armoede (waarvoor ik, eerlijk gezegd, doodsbang ben) en bevorderlijk voor het eeuwige zielenleven. Hierbij heb ik, net als eerder mijn hele hart, nu ook zijn eigen portret gevoegd! Hier voeg ik nog de volgende verklaring aan toe: dat, als het God behaagt, het bovengenoemde op de voor Hem beste bekende manier te verkrijgen, ik niet eens wil weten wat dit zo verborgen geheim is; maar als dit het juiste en voorbehouden middel daarvoor is, dan geschiede Zijn wil. Ondertussen zal ik niet nalaten, net als mijn zonen, en vooral de jongste (die alleen maar organist wil worden), te onderwijzen en zo ver te brengen in de muziek als ik kan; en ook zal ik verder zoeken naar informatie over alchemie en de genoemde boeken. Hierbij beveel ik u en de uwen in Gods bescherming en genade, maar mij en de mijnen in uw welwillendheid.

Uw oprecht toegewijde dienaar,
J.G. Walther.
Weimar, 3 oktober 1729.

P. S. Ik moet nog de volgende punten aanroeren, namelijk:

- (1) Dat ik uw *chymischen* brief aanvankelijk niet goed begreep en dacht dat het afkomstig was van een vertrouwde vriend die u om zijn levensloop had gevraagd. Pas na ontvangst van uw latere brief werd het mij duidelijk dat u de auteur ervan was.
- (2) Of u tevreden bent met de bijgevoegde extractie uit uw levensloop, dat op deze manier wordt gedrukt.
- (3) Ik verzoek u om namens mij de heer Oesterreich en iedereen die tot nu toe en in de toekomst betrokken is geweest te groeten en hen hartelijk te bedanken.
- (4) Dat ik de brief van de heer D. Brückmanns heb verspreid.
- (5) Dat een liefhebber van dit handschrift, die de Advent- en enkele andere stukken die nu worden meegestuurd heeft gekopieerd, een volledig uitgeschreven jaarwerk, zonder partituur, van het werk van de heer Erlebach kan verkrijgen voor 4 Thaler.
- (6) Dat een zekere geleerde, die zich alleen tot mij heeft gewend, voor mijn ogen rondloopt en informatie verstrekt; terwijl ik daarentegen bijna geen informatie heb. Dat is de dankbaarheid en het succes van trouw onderwijs.
- (7) Dat een voormalige geleerde, die daarna in Oost-Indië in de stad Batavia als sergeant heeft gediend en daar maandelijks 30 tot 40 Species Thaler heeft verdiend met mijn geleerde muziek, op 6 augustus van dit jaar is teruggekeerd en mij uit dankbaarheid verschillende items heeft geschonken, zoals een prachtige Indiase pijp of stok, sjaals voor mijn kinderen en een hoeveelheid echte Chinese thee, waarvan een pond in Batavia 2 rdl. kost. Hij wenst alleen dat ik zoveel Groschen mag winnen als hij Thaler heeft verdiend met de muziek.
- (8) Dat naast de genoemde 6 kerkelijke stukken nog 3 andere zijn gevonden, waarvan er één,

namelijk de cantate voor Johannesdag, aanvankelijk een andere tekst had die betrekking had op de geboorte van de eerstgeboren prins en prinses, als tweelingen, op 4 juli 1718, en was opgedragen aan de toenmalige nieuwe kamer-jonker, nu weer overleden prins (de prinses leeft nog), namelijk de jonge heer von Marschall, ook wel Greiff genoemd, die ook mijn leerling was en nu in Pruisische dienst staat onder de soldaten in Magdeburg. Hij vroeg mij om dit te componeren. De daarvoor bestemde ouverture is in de loop der tijd uitgebreid met nog andere stukken, die op verzoek volledig tot dienst staan.

(9) Dat ik, net zoals u door sleutels 1 en 7 tot de geheime filosofie bent gekomen, door de beschouwing van de getallen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8 achter de uitvoerig uiteengezette leer van de consequenties van Zarlino ben gekomen, waarvan de genoemde auteur vermeldt dat het vanwege het oordeel het hoogste niveau in de compositie is. Maar hoe het tegenwoordig wordt beschouwd door degenen die het beter zouden moeten weten, is u het beste bekend.

(10) Ik meld dat volgens de gedachten van mijn vader de ware materie van het filosofische werk waaruit de Mercurius Philosophorum wordt geëxtraheerd, "rode gegraven aarde" zou moeten zijn, waaruit een "loog" en daaruit "salpeter" kan worden gemaakt.

(11) Ten slotte, zoals ik eerder heb gehoord, beweren sommigen dat de Mercurium sublimatum, het salmiakzout en Aqua fort de ware stoffen en 3 principes van deze kunst zijn, die, vermengd met elkaar, zichzelf in een bepaalde tijd zonder vuur perfectioneren en daarmee andere geverfde of gesmolten metalen zouden beïnvloeden.

Heinrich Bokemeyer, een zeer bekende cantor in Wolfenbüttel, werd geboren in maart 1679 te Immensen, een dorp in het vorstendom Zelle dat behoort tot het ambt Burgdorff. Vanaf zijn zevende jaar bezocht hij eerst de school in zijn geboorteplaats en later in Burgdorf. Vanaf 1693 tot 1699 bezocht hij de Sint-Martins- en Sint-Catharinenscholen in Braunschweig. Daarna ging hij in 1702 naar de Universiteit van Helmstedt. Op 2 april 1704 werd hij cantor aan de Sint-Martinuskerk in Braunschweig. In 1706 leerde hij compositie bij Georg Oesterreich. In 1712 kreeg hij een aanstelling als cantor in Husum in Sleeswijk-Holstein, waar hij vier weken vóór Michaelis (29 september) begon en de gelegenheid had om onder leiding van kapelmeester Bartolomeo Bernhardi (van wie hij de Siciliaanse stijl van zingen leerde) niet alleen solo in de kasteelkerk te zingen, maar ook enkele Italiaanse cantates van dezelfde kapelmeester voor te dragen en geschenken van de koninklijke majesteit van Denemarken te ontvangen. In 1716 verkreeg hij zijn verzochte ontslag al 3 of 4 weken na Michaelis en ontving hij 20 rdl. als geschenk voor zijn reis. Hij bleef echter tot januari 1717 in Husum en keerde daarna terug naar Braunschweig en Wolfenbüttel, waar hij eerst adjunct-cantor werd van het betreffende cantoraat (nadat de cantor Bendeler getroffen was door een beroerte) en na diens dood in 1720, rond Johannesdag, de volledige successie op zich nam. Hij is ook een bedreven dichter en kwam in 1722 in correspondentie met kapelmeester Mattheson vanwege zijn werk op het gebied van de muzikale canon en het opzoeken en vormgeven van de melodieprincipes in de kunst, waarvan de voorbeelden te lezen zijn in zijn "Critica Musica", deel 1 en 2.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel,
26 oktober 1729

Mijnheer,

Uw zeer gewaardeerde brief van de 1e deze maand, samen met de bijgevoegde 4 rijksdaalders en 4 groschen, heb ik op de 21e ontvangen via de post. Ik wil u allereerst hartelijk bedanken voor de grote moeite die u heeft genomen om de exemplaren te verspreiden en de muzikale nieuwtjes te delen, evenals de kosten die u daarvoor heeft gemaakt. Ik zou dit graag willen vergoeden naar mijn vermogen, maar ik vraag me af op welke manier ik dit het beste kan doen. Laat me weten wat voor u het handigst is.

Om u voorlopig niet volledig ondankbaar te zijn, wil ik u een klein aandenken van mij sturen. Ik waag het om nogmaals enkele koorwerken van mijn bescheiden werk naar u toe te sturen, namelijk 6 in totaal. Ik vraag u vriendelijk om niet zozeer naar de materiële waarde van deze stukken te kijken, die uw kant opgestuurd zijn met kosten voor uw rekening, maar eerder om mijn oprechte toewijding hierbij te waarderen. Ik begrijp dat u al overvloedig bent voorzien van vele (en ongetwijfeld betere) stukken, zoals u zelf heeft gemeld. Toch heeft u aangegeven dat u enkele van deze werken in de kerk wilt uitvoeren om te horen hoe ze klinken, en u heeft vriendelijk aangeboden uw observaties hierover met mij te delen. Daarom zijn deze stukken ook met oprechte toewijding aan u gewijd voor uw eigen gebruik, als u dat wenst. Aangezien ik ze zelf (zoals u weet) niet nodig heb, geef ik er de voorkeur aan dat ze door iemand anders worden gebruikt. Het zou mij ook plezier doen als u nog meer stukken zou willen hebben. Ik hoef hier niets voor terug te krijgen, aangezien ik juist uw schuldenaar ben en dat ook zal blijven. Mocht u toch iets extra's willen doen, dan zou het handig zijn als u de gevraagde "informatie over muziekboeken" en "dergelijke personen" zou kunnen verstrekken, en dan bij voorkeur vóór de nieuwjaarsmis. Volgens het contract ben ik namelijk verplicht om het volledige manuscript op de afgesproken tijd aan de toekomstige uitgever in Leipzig te leveren. Deze uitgever heeft, tegen mijn intentie in, de bedoeling om het in één keer en in een andere vorm te laten drukken. Ik probeer momenteel deze intentie, indien mogelijk, te dwarsbomen en ervoor te zorgen dat hij het werk voortzet zoals het oorspronkelijk is begonnen. Wat ik hierin kan bereiken, zal de toekomst leren. Ondertussen wilde ik u hier voorlopig van op de hoogte stellen, zodat u zich kunt inspannen om de nog niet afgeleverde exemplaren zo snel mogelijk te voltooiën, bij voorkeur vóór mei. Mocht dit niet haalbaar zijn, en als mijn suggesties en overredingskracht bij de uitgever niet helpen, en er dus enkele exemplaren onverkocht blijven liggen bij u, dan zal ik het benodigde geld, zoals het hoort, vergoeden. Ik hoop echter dat tegen de paasviering (de tijd waarop het werk volgens de bedoeling van de uitgever klaar zou moeten zijn) zowel de genoemde exemplaren als andere elders zullen worden verkocht, omdat niemand anders van deze transactie op de hoogte is. Ik geloof ook dat individuele personen (behalve als de bedoeling van de uitgever prevaleren zou) eerder 2 gulden kunnen missen dan dat ik enkele daalders zou kunnen missen voor mijn welgemeende intentie en inspanning. Het drukken van de al bekende bladen heeft mij, exclusief de portokosten, al meer dan 27 rijksdaalders gekost. Op dit moment is er slechts 17 rijksdaalders en 16 groschen binnengekomen, de rest hoop ik nog te ontvangen. Maar ik vrees dat het niet zonder verlies zal zijn, omdat niet iedereen die hierbij behulpzaam is, dezelfde eerlijkheid en onbaatzuchtige houding heeft als u, en de heerlijke boekhouders zijn er zelfs eerder op uit om de zaak te verdoezelen dan te bevorderen, zoals ik uit bekende bronnen heb begrepen. Ik zou niemand aanraden om zijn eigen manuscript te laten drukken, aangezien het "verleggen" daarvan bij uitstek hun specialiteit is, en wel op zo'n manier dat het geïnvesteerde geld nooit volledig terugverdiend kan worden. Het eerste van de bijgevoegde stukken, namelijk "God zij ons genadig", heeft ondanks een onjuiste notering van de achtste noot, de plaatselijke organistendienst mogelijk gemaakt. Ik vraag u vriendelijk om deze fout door de vingers te zien, omdat het destijds niet beter begrepen werd. Hoewel andere voorbeelden ter verdediging kunnen dienen, zou ik een klavierstuk kunnen aanhalen van een auteur die in Italië is

geweest en die u persoonlijk kent, waarbij deze afschuwelijke passage niet slechts één keer, maar zelfs meerdere malen achter elkaar voorkomt. Bij het tweede Advent-stuk, namelijk zondag 4, heb ik de tweede beweging gewijzigd, zoals blijkt uit de bijgevoegde bladen. Op dezelfde manier wil ik met alle stukken omgaan, tenzij ik ze zelf nodig heb voor mijn eigen gebruik. Dat het "opbeuren" en "angstig indrukken van sommige noten, alsof ze een zware deur willen openen", in deze beweging tot uitdrukking komt, zult u zonder mijn herinnering zeker opmerken. Op dit moment kan ik, omdat ik nog geen verdere inzichten heb, behalve de bijgevoegde stukken niets anders antwoorden, en zelfs deze heb ik nog niet volledig kunnen doornemen. Het is echter opmerkelijk dat ik, onder het alchemistische zevensterrenbeeld, het bovengenoemde werk eerst voor mezelf heb gekozen voordat u mij aanraadde het te lezen. De triomfwagen, Artephium en Struvii Paradoxon sine igne, zal G.G. voor mij verkrijgen, en nadat ik ze heb gelezen, zal ik er, met uw toestemming, verder mee worstelen met mijn beperkte begrip.

Hierbij verzoek ik nederig om zoveel mogelijke informatie over praktische en theoretische werken, evenals omstandigheden van het leven, die ter plaatse kunnen worden verzameld, zonder enige moeite te veroorzaken, zodat ik kan ontsnappen aan dit vermoeiende plan. Ik hoop echter ook op andere verwachte informatie, zoals uit Wenen, Breslau, Neurenberg, Hamburg, Dresden, enz. Wat betreft de heer Kapelmeester Telemann en Mattheson, wat zullen zij specifiek doen, aangezien zij schriftelijk zijn verzocht om informatie over hun levensloop? Uw antwoord wordt met spanning afgewacht. Ik heb al enige informatie uit Breslau ontvangen, maar er zal meer volgen. Wat betreft onze concertmeester hier, de heer Pfeiffer, die een goede vriend van mij is en mij, indien nodig, niet in de steek zou laten, zoals eerder is vermeld, heeft hij op zijn reis naar de Nederlanden, in dienst van Zijne Hoogheid, mogelijk iets kunnen verzamelen en zal hij dit bij zijn binnenkort te verwachten terugkeer op dezelfde wijze meebrengen? Dit moet spoedig bekend worden. Ik heb tijdens de huidige Michaelis-messe niets kunnen verkrijgen van de Fuhrmanns en hun tegenstanders. Maar de plaatselijke boekhouder zal dit voor mij regelen. Als mijnheer toevallig een liefhebber en koper kan vinden voor de werken van Erlebach, zou ik daar erg blij mee zijn. De recent aangeboden ruil en uitwisseling van enkele klavierstukken met een organist in Braunschweig kan het beste worden geregeld tijdens de daar georganiseerde beurzen, omdat deze veelvuldig worden bezocht door lokale kousenhandelaren. Anders zou de correspondentie met de gewone postkoets voor beide partijen te kostbaar kunnen zijn. De aan mij toegewezen klavierstukken kunnen alleen in Duitse tabulatuur aan mij worden gegeven; ik zal ze omzetten in noten. Tot slot kijk ik met grote belangstelling uit naar uw gedachten over de kunst van het improviseren van preludes. Ik blijf onder wens van goddelijke genade en bescherming,

hoogachtend, Mijnheer,
Weimar, 26 oktober 1729.
oprecht toegewijd, J. G. W.
In allerijl, onder kaarslicht,

P.S. Mijn zwager in Erfurt is predikant geworden in Ilversgehofen, een dorp op een kwartier afstand van de genoemde stad. Hij zal aanstaande zondag zijn intredeprek daar houden, maar desondanks zal hij zijn schooltaken (zoals ik heb vernomen) behouden en in de stad blijven wonen.

Aan een onbekende geadresseerde

Hoog-wel-edele,
Bijzonder hoog geëerde heer,

Het is met de grootste dankbaarheid dat ik uw voortdurende welwillendheid jegens mij waardeer door middel van de genereuze toezending van boeken die voor mij nuttig zijn. Op dit moment stuur ik de boeken terug die op woensdag zijn verzonden, waarvan één eerder door uw vriendelijkheid aan mij is gegeven. Het tweede boek, de opera, is voor mij nuttig geweest omdat ik heb geleerd om de naam van de voormalige bekende keizerlijke kapelmeester authentiek te schrijven, waarvan ik voorheen dacht en anderen hebben gezien dat hij Bartali heette, maar nu zeker weet dat hij Bertaldi heette. Mocht u nog meer van dergelijke gedrukte opera's hebben, dan vraag ik gehoorzaam om hun delen, omdat ik tenminste hoop er iets van te kunnen profiteren.

Met vriendelijke groeten,

J. G. Walther.

P.S. In de oude en nieuwe Weense adreskalenders zullen ongetwijfeld goede berichten te vinden zijn over de keizerlijke muzikanten.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
6 februari 1730

Mijnheer,

Twee dagen na mijn laatste pakket aan u te hebben verzonden, namelijk op 28 oktober jl., ontving ik van de heer Mattheson, samen met zijn levensomstandigheden, de volgende brief als bijlage daarvan: "Dit zijn de beknopt opgestelde omstandigheden van mijn leven, die ik u onmiddellijk wilde sturen op uw verzoek van 28 september, ontvangen op 20 oktober. Ik heb de delen van uw Kyrie ontvangen; ze getuigen van een ware kunst en moeten op waarde geschat worden naar hun aard, zodat ik er genoeg van heb kunnen proeven. Is uw werk al klaar, in manuscript of gedrukt? Waar kan men het kopen? Ik heb alleen deel A ontvangen, hoewel ik de cantorijleden altijd gevraagd heb om de volgende delen mee te brengen, en ook aan organist Ziegler in Halle hierover heb geschreven, zij het tevergeefs. Waarom bent u er zo onduidelijk over geweest, terwijl ik altijd het beste met u voor ogen had? Schmid, Murschhauser en Printz alleen konden het toch niet doen. Het lijkt erop dat ik alleen zijdelings genoemd zou worden. Ik vond dezelfde positie ook te hoog voor mezelf, in vergelijking met de anderen, en zou het hebben achtergehouden als ik me geen verwijt had voorgesteld. De overleden Heinichen heeft mij, ondanks zijn belofte, nooit een woord gestuurd over zijn levensloop, en het verbaast me dat u dat zo stellig bevestigt. Van J.F. Alberti heb ik iets en ik zal het u toesturen, omdat deel A daarbij hoort en al lang geleden is uitgekomen. In het nieuwe orgel-examen waarvan al enkele bladzijden zijn gedrukt, wordt naar dit A verwezen, wat u zult opmerken."

Ik heb deze brief onmiddellijk als volgt beantwoord: "Dat u, zeer geachte heer, uw buitengewone levensomstandigheden aan mij wilt medelen op verzoek, beschouw ik als een teken van blijvende genegenheid en ik bedank u hierbij nederig. Wat mijn bescheiden onderneming betreft, deze is in het manuscript weliswaar klaar behoudens enige aanvulling, maar op dit moment is alleen deel A ervan helamaal gereed, en het zal waarschijnlijk nog enige tijd duren voordat de volgende delen zullen verschijnen. Deze informatie zou ook niet aan het licht zijn gekomen, en waarschijnlijk nooit, als ik niet een bijzondere reden had gezien in de brief waaruit dit bleek. Hoewel de gelegenheid zich al eind augustus van het vorige jaar had voorgedaan, werd deze pas medio oktober van dit jaar, en wel via een andere weg, door mij erkend, waarna de beslissing werd genomen om deze bladzijden te laten drukken. En juist deze dringende reden heeft ervoor gezorgd dat ik geen tijd had om naar een uitgever te zoeken. Destijds was dit dus nog onduidelijk voor mij, toen u de 3 Kyrie-delen stuurde, anders had ik niet nagelaten u meteen hierover te informeren. Dat u al lang op de hoogte was van de samenstelling zelf, klopt volledig. Het spijt me dus dat u hieraan aanstoot neemt en dit wilt uiten met de volgende woorden, die voor u ongebruikelijk zijn: "Waarom heeft u toch - een verwijt". Wat betreft het eerste punt, denk ik dat ik me al voldoende heb gerechtvaardigd, en ik ben u nogmaals zeer dankbaar voor uw altijd goede vermelding van mijn persoon, voor zover het enige verdienste mocht hebben, evenals voor de vriendelijke goedkeuring van de genoemde Kyrie-delen; als het echter te goed is geweest, waarbij u meer van mij hebt gehouden dan ik zelf kan, neem ik daar geen deel aan. Wat de genoemde mannen betreft, is bekend dat de eerste niets heeft gedaan, en de tweede wel iets, maar dit kan niet op dezelfde manier worden aangehaald als uw werken, ze kunnen niet als argument dienen voor mijn bedoeling."

Nu mijn beperkte inspanning er, onder andere, op gericht is om beroemde muzikanten, zowel theoretische als praktische, indien mogelijk op te sporen en daardoor niet alleen de herinnering aan deze makers te vernieuwen, maar ook bij de nakomelingen te behouden, is het slechts billijk dat diegenen die op mijn verzoek veel hebben bijgedragen, in het voorwoord in het algemeen worden vermeld (aangezien dit niet op die manier in het werk zelf kan gebeuren), zodat de lezer niet kan denken dat ik dergelijke praktische zaken weet zonder medewerking van de leverancier zelf. De gelegenheid om contact op te nemen met de heer Murschhauser was als volgt: enige jaren geleden

had de plaatselijke kapelmeester, de heer Drese, bij de inspectie van de muziekcollectie van zijn zalige vader een muziekcatalogus ontdekt, gedrukt in München in 1653 door Paul Parstorfer en aangepast aan de omvang van het Amsterdamse koorboek. Hij schonk deze catalogus aan een van zijn goede vrienden, en later kocht ik deze catalogus van die vriend. Omdat de heer Murschhauser destijds zijn bekende werk in folio uitbracht, richtte ik me tot hem in de hoop via de erfgenamen van de genoemde koopman enige informatie te krijgen. Dit is ook gebeurd, zij het niet van de genoemde erfgenamen, maar rechtstreeks van de heer Murschhauser zelf. Hij had destijds meer dan 40 jaar geleden de volledige uitgeverij van Parstorfer overgenomen en heeft mij informatie gegeven over 104 van de werken die nog in zijn bezit waren. Als anderen die om de juiste vergoeding of andere gunsten hebben gevraagd, net zo behulpzaam waren geweest als deze man en wijlen Schmidt via zijn stiefzoon, dan zouden de nog steeds lege pagina's in een betere staat kunnen zijn. Uw HoogEdelgestrenghe zal deze mannen dus ongetwijfeld graag de plaats in het voorwoord gunnen die hun toekomt, en ze zullen er ook zeker van zijn dat uw bijdrage (naast wat al in de bijlagen is gebeurd en nog zal gebeuren) de juiste plaats zal krijgen volgens de alfabetische volgorde, en zelfs de voorkeur zal krijgen boven al deze anderen, inclusief de heer Kapelmeester Telemann. Als deze en anderen die ook pas op 28 september jongstleden schriftelijk om hun levensomstandigheden hebben verzocht, deze naar mij opsturen, zoals ik hoop, en uw Edelgestrenghe voorbeeld zullen volgen, dan blijkt hieruit dat ik ook mijzelf hiervan geen verwijt hoeft te maken. Ik doe wat ik kan en moet doen, zodat, als mijn bedoeling anders verloopt, ik wellicht hetzelfde kan denken als wat u elders in een dergelijke situatie zou kunnen denken. Het is een vergissing van mij geweest om te denken dat wijlen Kapelmeester Heinichen u zijn levensloop had gestuurd, en ik had het beter kunnen weten als ik uw Orgel-Probe had geraadpleegd.

Hierin wordt verder gezegd in uw meest recente brief: "Ik heb in de Organisten-Probe, zoals ik heb opgemerkt." Ik wil hier nu alleen maar zeggen dat het mij bijzonder genoeg zou doen om door zo'n wereldberoemde man beter ingelicht te worden. Ik wil echter wel wensen en vragen dat het volgens de uitstekende instructies van de onvergelykbare heer von Lobenstein, zoals hij die in zijn werk 'Arminius' heeft gegeven (paragraaf 2, blz. 266), en ook volgens uw eigen goede verklaring die elders te vinden is, al is gebeurd of nog zal gebeuren, zodat het goed kan worden opgemerkt. Het zou echter waarschijnlijk geen groot probleem moeten zijn dat een kapelmeester die begaafd is met vele talen en veel meer kennis heeft dan een organist die dergelijke vaardigheden niet bezit en zelfs dienstbaar is aan degenen die minder kennis hebben dan hij of zelfs helemaal geen kennis hebben, naar beste vermogen (want dat is eerlijk!) te helpen, mocht er een verkeerd woord, een verkeerde constructie of een andere omstandigheid aanleiding geven. Vergissen is menselijk en we maken allemaal verschillende fouten. Bovendien is dit slechts een aanvulling op wat anderen hier en daar hebben gepresenteerd, wat mij niet toebehoort, maar aan degenen die garanties kunnen bieden, want ik vind dat het te weinig zin heeft om iemand te corrigeren zonder dringende noodzaak. Als u overigens mijn tot nu toe middelmatige levensomstandigheden, die nu echter aanzienlijk zijn verbeterd, wilt weten, zoals mijn slechte inkomen, mijn grote gezin en vooral de zeer belastende natuurlijke beperking die God mij heeft opgelegd (NB), dan zou u zich verbazen waar de liefde voor muziek vandaan komt. Ja, u zou niet alleen medelijden hebben, maar ook vastbesloten zijn om de genoemde zaak op alle mogelijke manieren te ondersteunen en met name mijn welwillende bedoeling niet alleen nu (misschien met een voorwoord) maar ook in de toekomst op een completere manier te realiseren. Zoals anderen met vreemde geschriften hebben gedaan, die nu niet zo volmaakt zouden zijn als ze niet eerst een onvolmaakte en kleine start hadden gehad. Op deze manier kan de eer van God, het nut van de naaste, uw roem en de acceptatie van geliefde muziek buitengewoon worden bevorderd, en kan ook de innerlijke tevredenheid en mijn wens dat er met de tijd iets volledigers uit zal voortkomen, worden vervuld. Ik beoog geen ijdele eer (want daarvan is niets van mij, behalve enkele verborgen fouten), maar ook geen schande, maar om de waarheid te zeggen en omdat het nu eenmaal is begonnen, om hiermee een en ander aan te schaffen dat mijn oudste zoon, die over 2 jaar naar de universiteit gaat en rechten wil studeren, kan gebruiken. Dit is mijn oprechte bedoeling, waarvoor ik, naast God, op uw welwillendheid reken.

Om u verder van alles op de hoogte te houden, dient u te weten dat het volledige manuscript, exclusief de letter A, ongeveer 107 bladzijden beslaat. Ik zal het bij de aanstaande nieuwjaarsmis aan de toekomstige uitgever, G. G., overhandigen, hoewel de oplage van de letter A nog niet volledig is uitverkocht, om de twijfels weg te nemen die mensen aan het begin (vanwege de zelfpublicatie) terecht hebben gehad, omdat de wijze van verspreiding voor mij niet winstgevend is, maar eerder lastig genoeg is geweest. Maar het heeft wel verschillende berichten van onbekende personen teweeggebracht. Of deze presentatie vruchten zal afwerpen, zal de ervaring leren. Ik geloof echter bij voorbaat dat, net zoals ik niet beter, maar veel minder dan anderen ben, het mij ook niet beter zal vergaan dan anderen al is overkomen. Maar ik heb misschien het geluk om samen met wijlen kapelmeester Heinichen in één adem genoemd te worden. Want een naaste verwant van deze overleden en zeer beroemde man, die mij persoonlijk onbekend is en organist is in Weissenfels, genaamd Schwalbe, heeft mij op 23 januari jl. bericht dat kapelmeester Mattheson ruzie zocht met genoemde heer Heinichen vanwege zijn gepubliceerde verhandeling over de Generalbass, omdat deze heer Heinichen kritiek had op het werk van Mattheson in zijn Organisten-Probe en daarom verschillende brieven met hem had uitgewisseld en de errata had opgesteld. Hij heeft nu genoemde errata en brieven en wil zijn overleden neef niet in diskrediet brengen. Hierbij volgt het antwoord van de uitgever op uw overtuigende argumenten die hij 8 dagen geleden heeft ontvangen en als volgt luiden: "Wat uw mening betreft om dit woordenboek gedeeltelijk uit te geven, dient ter informatie dat een uitgever daarom niet geïnteresseerd is omdat (1) de eerste delen goed verkopen, maar de volgende blijven liggen en meestal drukfouten bevatten, terwijl de eersten juist ontbreken op het juiste moment. Als deze opnieuw worden gedrukt, krijgt men steeds meer drukfouten en verdwijnt de winst. (2) Met dergelijke kleine stukjes kan men geen handel drijven, men krijgt er weinig geld voor en vooral in kleine plaatsen maken buitenlanders gebruik van dergelijke boeken, zoals het voorbeeld laat zien dat Lit. A. 4 jaar geleden werd verkocht, omdat niemand dergelijke dingen voor contante betaling aanneemt. (3) Het is ook veel eervoller voor de auteur als een werk in een behoorlijke vorm verschijnt, zodat het in bibliotheken en elders kan worden gezien; aan de uitbreiding denkt men echter helemaal niet bij de eerste druk, en er is genoeg tijd voor bij een volgende, als men tenminste geluk heeft. Daarom stuur ik de gehele letter B. weer terug, en aangezien u hier en daar nog wat informatie ontbreekt, zullen we deze winter nog aanvullingen doen, en als u het goed vindt, kunnen we direct na de paasmis beginnen met G. G. en het binnen een kwartaal voltooien. Als er in de tussentijd nog iets moet worden voltooid bij A., kan dat ook gebeuren, en de beschikbare exemplaren kunnen volledig worden verspreid."

Voor de verduidelijking van deze brief dient het volgende: een zekere pachter uit Einöde in Franken heeft aanvankelijk via een naburige koorleider 6 exemplaren bij mij opgehaald, elk voor 4 groschen verkocht. Dit is schriftelijk aan genoemde koorleider medegedeeld, waarna hij nog 24 exemplaren heeft besteld. Ik heb deze brief naar de uitgever gestuurd om hem aan te moedigen. Daarop volgde het bovenstaande antwoord, waarin vermeld wordt dat hij nog ongeveer 50 exemplaren over heeft van de 200 die hem waren gestuurd. Ik heb zelf ook nog ongeveer 150 exemplaren in voorraad. Kortom, zodra het verwachte geld voor de verkochte exemplaren volledig binnenkomt, ontvang ik mijn investering terug, en een beetje winst, maar niet veel meer. Niet alle tussenpersonen zijn namelijk zoals mijnheer; ze willen (terecht) ook iets verdienen voor hun inspanningen. Sommigen hebben slechts de helft van de prijs per exemplaar ontvangen, namelijk 1 gulden of hoogstens 1 gulden en 3 dukaten. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik op zoek ben naar een uitgever, zodat ik uit deze moeilijkheden kan komen. De verkoop hangt dus volledig af van de resterende exemplaren, maar die zullen waarschijnlijk snel verdwijnen.

De heer Kapelmeester Telemann, de heer Organist uit Lübeck en ook de heren virtuozen uit Ansbach, Eisenach en hier hebben mij ook geëerd met informatie over hun levensomstandigheden. Ik kijk dagelijks uit naar post van de Gothaanse en andere heren. Van de heren uit Wenen, via een goede vriend die daar naartoe is gereisd en een audiëntie heeft gehad bij Zijne Keizerlijke Majesteit, valt niets te verwachten of te hopen. Ze zijn jaloers op elkaar, begrijpen elkaar niet goed en vooral de Italianen verbergen hun plannen en bovendien weet bijna niemand waar de ander zich bevindt

vanwege de grootte van de stad. Daarom moet ik me tevreden stellen met alleen de namen die ik in de Weense adreskalender van 1721 en 1727 heb gevonden. De laatstgenoemde heb ik pas 3 dagen geleden geleend van de bibliothecaris van de hertog, Zijne Hoogvorstelijke Doorluchtigheid, uit de privébibliotheek van de genoemde hertog, na de terugkeer van de hertog met zijn gevolg van zijn reis naar Nederland en Frankrijk op 21 januari. De concertmeester Pfeiffer bevond zich ook onder het gevolg. Ik zal binnenkort te weten komen of hij iets voor mij heeft meegebracht, aangezien ik heb geprobeerd hem te spreken, maar hem niet heb kunnen vinden. Zo staat mijn huidige muzikale economie ervoor.

Nu ga ik over tot het beantwoorden van uw gerespecteerde brief van 4 december, die ik tot nu toe moest uitstellen vanwege de verwachting van de brief uit Leipzig. Ik heb deze niet via Erfurt ontvangen, maar via Halle en Jena, en hiervoor moest ik ondanks dat het slechts uit één vel papier bestond toch 6 groschen betalen. Is de Hamburgse koerier die via Erfurt gaat ook zo duur bij u? Als dat het geval zou zijn, zou het me spijten dat ik u onnodige kosten heb veroorzaakt met zware pakketten, maar ik denk dat dit goedkoper is. Dat neem ik aan omdat ik vanuit Erfurt niet meer dan 4 gulden betaal voor een zware brief, zelfs voor een pakket van enkele vellen naar Hamburg. Onlangs betaalde mijn correspondent in de genoemde stad, genaamd Job Friedrich Landgraf, organist aan de Kaufmannskirche (omdat mijn zwager, dominee Schnell, niet veel tijd heeft om mijn brieven te bezorgen), slechts 2 gulden voor het beantwoorden van de brief van Mattheson, die uit één vel bestond, tot aan Hamburg, en stuurde 2 gulden terug. Voor de brieven van de heer Telemann en Lübeck die in elkaar waren gevouwen en die ik van u heb ontvangen, heb ik ook slechts 4 gulden betaald. Zelfs voor 27 vellen van Mattheson's Critic [Critica Musica, 1722] en diens Patriot [Der Musicalische Patriot, 1728] werd slechts 8 groschen gevraagd. Het lijkt bijna alsof de koerier op de hoogte is van de belangrijke inhoud van onze brieven en zich daarnaar gedraagt. Maar genoeg grappen. Ik feliciteer u met uw voorspoedige herstel; Ik ben ook vanaf de eerste kerstdag gedurende meer dan 14 dagen betrokken geweest bij de dans, zodat aan de zijdepijn, die leek op een zweer, waarschijnlijk echter een krachtige stroom die met flatulentie verbonden was, medisch behandeld moest worden. Ik zal de heer Secretaris Lauterbach (aan wie ik ook mijn meest gehoorzame groeten wil overbrengen, evenals aan kapelmeester Schürmann) waarschijnlijk niet kunnen vertellen over de informatie vanwege het mogelijke bezwaar van katholieke personen; anders had ik onder het artikel "Ambrosius" ook de gelegenheid gehad om enkele dingen uit de brieven van Zeiler over de destijds nog onbekende rangorde van bisschoppen toe te voegen, wat ik in de eerste versie had aangegeven, maar bewust bij het drukken weggelaten en doorgestreept. Ik wil echter zeker niet de lovenswaardige intentie van genoemde heer Secretaris hiermee in de weg staan, maar eerder vriendelijk verzoeken deze voort te zetten in andere gewenste informatie uit uw voortreffelijke bibliotheek, met name als de twaalf boeken van Hugo Sempilius over de wiskundige disciplines beschikbaar zouden zijn, waar volgens Vossius een uitgebreid register van muziekauteurs te vinden is. Dit boek moet zeldzaam zijn, aangezien het niet te vinden is in zowel de hertogelijke bibliotheek hier als in de universiteitsbibliotheek van Jena.

Zodat u aan beide zijden weet en geen onnodige moeite hoeft te doen, geef ik hierbij de specificatie van de boeken die ik heb doorgenomen, afgezien van degenen die ik zelf bezit en waarvan ik destijds de catalogus heb gestuurd. Onder de auteurs is Albertus Bannus mij onbekend, gezien zijn status en functie. Ik zou graag informatie willen hebben over de komende boeken en hun auteurs. Ik zou ze liever zelf bezitten, omdat ik dan een redelijke prijs kan krijgen. Daarom heb ik een vriend die volgende week naar Jena gaat, opdracht gegeven om hiernaar te zoeken, maar ik twijfel of hij er iets van zal vinden. Als mijnheer daar enkele boeken ervan ziet, vraag ik hem vriendelijk om voldoende informatie te geven, zodat zowel ik als anderen een idee kunnen krijgen van de auteur en het geschrift zelf qua inhoud.

Onder de theoretische en praktische muziekstukken die zijn nagelaten door de overleden stadsrechter van Merseburg, de heer Wilhelm Ernst Herzog, en die samen voor 50 Thaler worden

geschat, bevinden zich de volgende werken:

1. Bontempi Historia musica.
2. Artusi l'arte del Contrapunto; it. Parte 1 et 2 delle imperfettioni della Musica moderna; it. Considerationi musicali.
3. Glareani Dodecachordum.
4. Berardi Porta musicale.
5. Scaletta Scala di Musica.
6. Trew Disput: de divisione Monochordi. Pippingii Disput: de Sautibus per Musicam curato; Waltheri (Mich.) Disputat: de Harmonia Musica.
7. Burmeister Musica poetica.
8. Velthemini Zeugniß der Wahrheit vor die Schau-Spiele, wieder Hr. Winkelern.
9. Gibelii Pflantz-Garten der Singekunst.
10. Crusii (Joh) Isagoge ad rem musicam, samen met enkele kleine stukken van Erasmo Sartorio, Laur. Stiphelio, Georgio Daubenrochio, Paul Reichen, Job. Weichmann, Henr. Orgosino en Frid. Funcio.
11. Quanta certezza habbia da suoi principii la Musica, del Sign. Steffani.
12. Erhardt Büttners Rudimenta musica.

Ik heb onopzettelijk 8 Thaler geboden voor deze 12 stukken, maar nog geen antwoord ontvangen. Ik vermoed dat de erfgenamen van plan zijn om de genoemde muziekstukken gezamenlijk aan te bieden en ze niet afzonderlijk willen verkopen. Of mijn vriend daar mevrouw tegen betaling informatie zal verstrekken over andere onbekende praktische zaken, dat moet ik afwachten. Daarom heb ik afgelopen maandag opnieuw per post geschreven en bij deze gelegenheid ook voor de tweede keer de kapelmeester aldaar, de heer Graun, vriendelijk verzocht om zijn levensomstandigheden op te sturen, omdat hij dat aan de boodschapper van mijn eerste brief had beloofd met veel hoffelijkheid en bereidwilligheid. U kunt hieruit opmaken dat ik, net als anderen, naar mijn vermogen probeer te dienen, zij het bijna tot mijn schade, omdat het geld dat ik aan muziekboeken besteed, wellicht nuttiger kan worden besteed. Maar omdat mijn verlangen naar muziekstudie zeer groot is, kan ik het niet laten en zoek ik het elders. Daarom is het wat betreft het te verwachten voordeel, of liever gezegd winst, voor mij niet raadzaam om ook maar een cent, laat staan meer, uit te geven, omdat het, tenminste hier in het land, zo ver is gekomen dat de leerlingen tegen hun leraren zeggen: zorg jij voor boeken voor mij, lees ze en transformeer ze in sap en bloed, en geef me vervolgens in één les als het ware de geconcentreerde vijfde essentie. Werk jij voor mij; schaf de nieuwste Italiaanse stukken in koper aan en deel ze met mij, zodat ik voor de geleerde bas enkele luttele centen heb uitgegeven, terwijl de bijbehorende partituren (die de leraar enkele dalers hebben gekost) gratis zijn. Zo gaat het met mij. Op dit moment geeft een van zulke gasten me de gelegenheid om een kwart lang wekelijks 3 uur les te geven in de methode die al bekend is bij de heer organist, en nu zoekt hij al naar een kortere weg en wil hij de overige korallen overschrijven van zijn neef, die ook vroeger mijn leerling was, om ze vervolgens toe te passen op algemene en specifieke zaken. Op die manier heb ik opnieuw 2 rijksdaalders en 6 groschen verdiend, en misschien begint hij binnenkort zelf te oefenen. Dit zijn de mooie vruchten van de heersende geldnood overal. Ik betreur niets meer dan het tijdsverlies hierbij, dat ik een hele uur verspil voor 18 dubbeltjes (wat voor sommigen veel lijkt te zijn) omdat ik een leerling niet meer in één keer met nut kan voorzien.

Oh, als het toch zo mooi zou kunnen zijn, dit kleine ongeluk dat verbonden is met veel moeite, tijdverlies en ergernis, te kunnen vermijden, dan zou ik veel liever de arme bedienen met mijn weinige kennis zonder enige vergoeding. God geve het. Ik keer terug naar de juiste weg en vraag aan de heer Concertmeester Simonetti, meneer Graun, evenals aan de overledene Braüningen en Wieringen, om gunstig te zijn in het verstrekken van informatie over hun levensomstandigheden en alles wat zich verder zou kunnen voordoen. De aanwijzingen van de heer Leyding doen me

vermoeden dat mijn werk misschien niet fatsoenlijk genoeg is en de moeite van het ruilen niet waard, of dat hij misschien de spullen van de overleden heer Bölschen, zijn vader, en anderen te zeer waardeert. Wat het ook moge zijn, ik zal het accepteren. Ondertussen wil ik mijn dierbare vrienden nog iets vertellen over mijn klavier- en andere harmonische werk. Mocht geen van uw kinderen dit nodig hebben, dan kunt u er na een voorafgaande inspectie wellicht een andere goede vriend een dienst mee bewijzen. Ik heb bewust mijn naam er niet op willen zetten, omdat ik uit ervaring heb geleerd dat men vaak de zaak beoordeelt op basis van de persoon, in plaats van andersom (zoals het zou moeten zijn). Toen er ooit een stuk van een beroemde concertmeester ter sprake kwam, vroeg men naar de maker ervan, en na het geven van het antwoord moesten de partituren zonder enige aandacht worden weggelegd. Daarom heb ik in het verleden mijn bescheiden werk toegeschreven aan de heer Kapelmeester Telemann, en dit werk van hem als een compositie van een ander gepresenteerd, alleen om te zien of mijn opmerking zou uitkomen. Het gebeurde dus dat mijn compositie (het stuk dat ik u heb meegedeeld: "Wir haben Lust außer dem Leibe zu wallen") werd toegejuicht en de echte compositie van de zeer beroemde meneer Mannes [Telemann] niet werd gewaardeerd. Het is dus waar: de wereld wordt geregeerd door meningen. Bij de uitvoering van het concert wil ik verzoeken om uit de solerende violen de violini ripieni weg te laten, overeenkomstig het baso ripieno, voor een beter effect. Op die manier kan een eerlijke man, en anderen (omwille van het geweten) zo'n persoon onmogelijk verachten; maar wie het laatste zowel met woorden als met gebaren uitvoert, komt er gelukkig vanaf. Om dezelfde reden kan het ook zijn dat de 6 exemplaren van de editie betreffende de letter A die zijn afgeleverd, nog niet eens zijn opgemerkt en ergens op hun plaats liggen. U kunt zich wel voorstellen wat dit betekent voor degenen die ervan op de hoogte zijn. In dergelijke omstandigheden bevind ik me helaas, dat ik soms niet weet wat ik moet doen of laten. Bovendien krijg ik veel op mijn bord vanwege een zekere Thrasone, die anderen wil leren om zonder enige voorbereiding een fuga en een koraal op verschillende manieren uit te voeren, hoewel ik er nog geen proef van heb gezien. Het is nu al 4 jaar geleden dat ik een vreemdeling onderwees in compositie en op het klavier, namelijk in de G.B. [Basso Continuo/ General Bass] en koralen, gedurende 2 jaar. Aanvankelijk kon genoemde leerling, toen hij bij me kwam, slechts een half dozijn menuetten spelen en verder niets; maar hij was ijverig en bracht het zo ver dat hij me niet alleen in de kerk kon vervangen, maar ook, onder andere dingen, een ciaccona kon componeren. Na afloop van deze 2 jaar gaf ik hem het advies om een jaar naar huis te gaan, het geleerde ijverig te herhalen, wekelijks iets nieuws te schrijven, dat uit het hoofd te leren en ondertussen rond te kijken om ervaring op te doen; en als hij zin had om vreemde landen te bezoeken, zou ik hem bij een bepaald hof, waar nog prinses waren die op reis gingen naar Frankrijk en Italië, in contact brengen met de kapelmeester aldaar. Het eerste heeft genoemde leerling gedaan; maar toen hij op een dag bij me kwam en het bijbehorende koraal ter beoordeling overhandigde, vroeg ik hem waarom hij ook in het andere stuk mijn goedbedoelde advies niet had opgevolgd. Hierop kreeg ik het volgende onverwachte antwoord: "Hij was niet in staat om zijn werk aan iemand te laten horen of zien." In het verdere gesprek gaf hij te kennen dat hij, volledig overtuigd van bovengenoemde mening, bijna durfde te zeggen: "Ik ben niet in staat om iemand te onderwijzen." En dit was het resultaat van de heimelijke omgang met genoemde Thrasone. Vervolgens heb ik geprobeerd een cantate van dit werk van hem op te sporen, waar hij ten minste enkele dagen de tijd voor had, en stuurde deze, samen met deze 2 stukken van mijn ontevreden en ondankbare leerling, naar dezelfde kapelmeester aan wie zijn geluk bevorderd had kunnen worden, met de vraag: "Is het werkelijk mogelijk dat iemand die niet in staat is om iets degelijks te componeren, anderen kan leren om dit zonder enige voorbereiding te doen?" Ik weet wel dat er, net als onder dichters, ook onder musici mensen zijn die dergelijke dingen uit lange oefening voor zichzelf kunnen presteren; maar ik heb nog nooit gehoord dat ze zich durfden te bemoeien met het onderwijzen van anderen op dezelfde manier, zonder voorafgaande meditatie. Het volgende antwoord kwam binnen: "Verder moet ik u melden dat ik op uw verzoek niet kon nalaten om de meegestuurde werken van de compositie van uw voormalige leerling, evenals de bijgevoegde wereldlijke cantate van een onbekende, te bekijken. En ik moet bekennen dat zowel deze werken als uw leerling alles hebben gedaan wat in twee jaar kan worden verwacht. Daarom heeft

laatstgenoemde zich in het geheel niet laten misleiden, noch door zijn landgenoten, noch door musici, in zijn goed en gelukkig begonnen studie; want ik kan met een gerust geweten verzekeren dat er in een enkele maat van zijn compositie meer reële muziek, wat betreft samenklank, te vinden is dan in de hele wereldlijke cantate, die weliswaar een goed karakter heeft en een aangename melodie zolang de natuur aan het werk is; maar zodra de kunst haar te hulp zou kunnen komen, blijft ze bij gebrek daaraan vastzitten en wordt ze erg onherkenbaar en arm, zoals het duet laat zien. De muzikale capriolen die anders alleen in het recitatief voorkomen, zijn veel te avontuurlijk om de cantate nu aan dezelfde persoon te kunnen terugsturen; daarom verzoek ik u vriendelijk om ze indien mogelijk helemaal niet te gebruiken. Wat betreft het grote voordeel van het opleiden van iedereen om ad libitum te fantaseren, fuga's te spelen en verschillende koraalliederen te behandelen en te variëren, komt het erop aan dat Monsieur le Maitre slechts één thema op deze manier opvoert, maar met de voorwaarde dat het fantaseren, fuga's spelen en variëren ook iets reëls in zich heeft; daarom zou ik u vriendelijk willen verzoeken mij de naam van deze persoon te onthullen, want ik wil zelf van hem les nemen om zijn manier van lesgeven te doorgronden."

Het is mogelijk dat iemand op een dag zou kunnen bedenken om iemand de wetenschappen te laten drinken uit een glas wijn. Dat zouden gouden tijden zijn. Naast deze opmerking van een tot nu toe onbekende persoon, die des te onpartijdiger is omdat het puur over de zaak gaat zonder verwijzing naar de persoon, bezit ik nog twee andere van dezelfde strekking die allemaal gunstig voor mij zijn opgesteld. Maar ik vertaal ze niet om de geduld, tijd en het papier van mijnheer te sparen. Ondanks dat deze getuigenissen nuttig voor mij kunnen zijn, heb ik het niet gedaan en geloofde ik dat alles ten goede zou komen aan degenen die God liefhebben. En dit is al deels uitgekomen, omdat eerdergenoemde Thrasone zelf later bij mij les wilde nemen in compositie en daarom op verschillende momenten contact met me heeft opgenomen. Daarom vermoed ik dat hij eerder heeft geprobeerd om van hem te profiteren; ondertussen is mijn voormalige leerling, ondanks de beoordelingen die hem zijn gegeven, bij zijn eigen grillen gebleven, heeft, volgens zijn eigen bewering, het klavier opgegeven en verblijft nu al 3 jaar bij een violist in Kassel. Het feit dat ik deze genoemde Thrasone niet heb ingewilligd, zal hopelijk ook terecht zijn, omdat hij (naast wat al is gemeld) ook een andere persoon heeft aangespoord om bij mij les te nemen, waarvoor hij zelf het geld heeft betaald en wilde dat het geleerde aan hem zou worden overgedragen. Onder deze omstandigheden maakt dit me erg terughoudend om iemand anders aan te nemen, uit angst dat deze goede vriend erachter zit. Ik heb al twee van hen afgewezen om dezelfde reden. Ik bevind me op een gevaarlijke plek! Over de eerder genoemde ciacona moet ik melden dat ik normaal gesproken geen liefhebber ben van dergelijke stukken, maar omdat hier de beste gelegenheid zich voordeed om aan voornoemde leerling het voordeel te tonen van hoe verschillende imitaties kunnen worden gevormd over een obligate bas, zonder dat ze puur toevallig of blindelings plaatsvinden, maar dat hij zou weten hoe ze moeten ontstaan, heb ik hem dit koraalthema laten nemen en tijdens de uitwerking niets anders gedaan dan laten zien dat de tweede membro van de melodie kan worden gecombineerd met de eerste en ook de hogere met het lagere tegelijkertijd kan worden uitgevoerd. Dit is namelijk de basis voor allerlei soorten canons, omdat de imitaties worden voortgezet. Bovendien zullen de bijgevoegde 4 variaties over een solo van Corelli laten zien hoe men op deze manier kan fantaseren. Over dit alles zou ik mondeling meer kunnen vertellen dan schrijven, in de hoop alleen al de minste betrouwbare aanwijzing te krijgen van de methode van de bekende in hun buurt, om te ontdekken of deze van een andere oorsprong is of, zoals ik denk, hetzelfde principe volgt als het mijne. Ik ben namelijk van mening dat iemand die veel dingen uit het hoofd heeft geleerd, en vooral een sterk geheugen heeft, zich kan gedragen als een ambachtsman die een bekend lied zingt terwijl hij zijn gebruikelijke werk doet, en beide tegelijkertijd zonder er echt bij na te denken goed afrondt. Hiermee is genoeg gezegd! Ik verzoek vriendelijk om de methode om alle melodische en harmonische variaties in bepaalde categorieën te plaatsen, zodat ik deze, indien mogelijk, kan ontvangen. De 3 boeken die mij uit liefde zijn aanbevolen, heb ik niet kunnen krijgen, net zoals het kleine muzikale werk van Herr Fuhrmann dat in 1728 in Berlijn is uitgegeven en de daaropvolgende reactie voor Herr D. Meyer, ondanks dat ze ook in Leipzig zijn geadverteerd.

[Hier volgt een stukje over alchemie, dat ik heb weggelaten. Je kunt dit in het Duits wel lezen, in het boek dat achteraan in dit document wordt genoemd. het laatste deel van de brief volgt hier nog wel:]

Weimar, 6 februari 1730.
meest oprechte en toegewijde J. G. Walther.

P. S. Ik zou van de heer kapelmeester Schürmanns geboorteplaats, jaar, maand en dag volledig willen weten! Omdat deze omstandigheden misschien zijn vergeten, en misschien niet met zorg zijn weggelaten. Ik ben nog steeds, door de diefstal van mijn orgel, een muzikale weduwnaar.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel

4 april 1730

Mijnheer,

Uw zeer geëerd schrijven van de 5e heb ik op de 11e ontvangen met veel vreugde en genoegen. En deze 11e is des te meer verheugend, omdat God u de genade heeft geschonken niet alleen verlost te zijn van uw vorige ziekte, maar ook uw dierbaarste en wellicht eerste bruidsschat weer in deze door God zelf bevestigde staat te zien. Hoewel het begin met veel moeilijkheden gepaard ging, hoop ik van harte dat de voortgang gelukkiger zal zijn en dat het einde uiteindelijk na lange tijd zalig zal zijn.

U staat me dan ook toe om als een onbekende deel te nemen aan de wellicht nog komende priesterlijke inzegening, ook al ben ik afwezig, en mijn verheugde gemoed door middel van de bijgevoegde cantate, zo goed als ik kan, aan u te tonen. Ik ben niet in staat om het op een andere en meer tastbare manier te doen. Met nederige bede vraag ik u om dit aan te nemen, onder wens van veel zegeningen en algemeen genoegen. Bij deze gelegenheid wilde ik ook nog het volgende bijvoegen, dat ik anders voor uw eigen gebruik bestemd had en gedeeltelijk daarom is overgeschreven, namelijk (1. het 6e en nog ontbrekende Kyrie eleison over het koraal: Aus tiefer noth, (2. Nog een ander stuk, dat vers van de pers is en zijn weg naar u vindt, als een goede keuze, terecht als eerste niet ontbreekt. (3. God stijgt op met gejuich. (4. Veni Sancte Spiritus en (5. Het was een rijke man, etc. Dat sommige ervan er gedateerd uitzien, moet u opmerken, want ze zijn al 20 jaar oud en zijn nu veranderd vanwege de gebruikelijke uitspraak op sommige plaatsen, zodat ik me er niet voor hoeft te schamen. U zult waarschijnlijk ook iets aan te merken hebben op het laatste stuk en de basaria daarvan in Fis; maar volgens uw oordeel moet u wel overwegen dat men niet altijd in staat is om alles zorgvuldig te overwegen, en dat men soms te weinig en soms te veel doet. Ik erken en beken dat ik op dat genoemde punt gezondigd heb door overmatigheid, hoewel u het zou moeten opmerken en begrijpen: de recompens zal slecht uitvallen. Bij het maken van dit stuk overkwam mij het volgende: hoewel mijn hele gezin ziek was en ik daarom dit werk weigerde op me te nemen, werd ik er toch toe gedwongen en aangemoedigd door een kleine vergoeding van 8 gulden, in de hoop dat mijn inspanningen, naar mijn vermogen, voldoende zouden zijn, zodat de beloning evenredig zou zijn aan het werk. Maar ik had het mis, er ontbraken nog 8 gulden na de levering, en daarmee moest ik, willens en wetens, tevreden zijn. (Zo wordt muzikaal werk hier in het land beloond, ik weet niet hoe het bij u is.) Naar mijn mening heeft ook de dichter een fout gemaakt in de door mij onderstreepte woorden: "wat voor zonden", gepleegd. Misschien is het hem ook zo vergaan als mij. Dit zijn dus mijn cadeaus (zoals u in uw vorige verzocht), die echter alleen uit papier bestaan en helemaal geen antwoord nodig hebben.

Daar ben ik tevreden mee, zolang ze maar fatsoenlijk zijn en nuttig voor u; als u wilt, kan ik niet alleen de eerder gespecificeerde, maar ook nog meer werken van andere auteurs zoals Hr. Telemann, Böhm, Krieger, Erlebach, Englert, Buttstedt, Heinichen, Gleitsmann, Conradi, Schultze, enz. ter uwer beschikking stellen, als u nog meer van hen wilt ontvangen.

Ik vraag me af of het ook mogelijk is om dit op te schrijven en aan mij te communiceren, zodat ik het niet nogmaals onnodig hoeft te verzenden. De levensomstandigheden van de heer Schultze, uw goede vriend, heb ik meteen op de juiste plaats genoteerd en ik zou graag meer willen weten. Met de heer kapel-directeur Graun in Merseburg gaat het net zoals u met zijn broer en Signor Simonetti: hij beloofde mij zijn levensomstandigheden al schriftelijk in te sturen aan het begin van februari, na herhaaldelijk aandringen, maar er is nog steeds niets binnengekomen. Hoewel iedereen het graag anders zou willen zien, zou voor mij elke bijdrage hoger gewaardeerd worden dan wat ik van de uitgever kan verwachten voor een half vel. Ik weet niet wat ik hierbij moet denken en of ik het met uw mening eens moet zijn of moet vinden dat mijn bescheiden onderneming niet fatsoenlijk genoeg en te min is. Ondanks dit alles, en hoewel het, net als in andere gevallen, niet naar wens verloopt,

neem ik toch de vrijheid om verheugd te worden met de inhoud en aard van de volgende boeken van u, namelijk: (1. Bontempi method. (2. Froschii (Johan) Opusc. rerum mus. (3. Aron (Pietro) libr. mus. en (4. Salina. Elk van deze boeken heeft zijn eigen functie en specifieke achtergrond, behalve de twee middelste. Het zou mij dus zeer aangenaam zijn om in de toekomst via de vriendelijke bemiddeling van uzelf meer informatie te ontvangen over deze boeken en andere werken die te vinden zijn in de bibliotheek van Croix du Maine de France en het Ghilini Theatro Literatorum. Ondertussen zal ik op 2 mei, G.G. met mijn koopwaar van hier naar Leipzig vertrekken en deze aan de uitgever overhandigen, omdat mijn jongste zoon in mijn afwezigheid de dienst figuraliter en choraliter volledig zal verzorgen, nadat hij mij tot nu toe alleen daarin heeft vervangen: wat ik, uit mijn plezier, niet voor mijn dierbaarste heer wil verbergen. Het oordeel van de heer Secretaris Lauterbach over mij is veel te hoog, en ik kan misschien alleen maar gezien worden als een orgelspeler, omdat ik mijn eigen orgel niet meer heb of er anders een ander zou moeten hebben zodat ik me kan verbeteren. Maar ik kan met de weinige stemmen die mij zijn overgelaten geen van de gespecificeerde voorspelen uitvoeren, waarover ik mezelf zeer teleurgesteld voel. Drie jaar zijn al verstreken sinds het Marienfeest, waarbij de kerk en dus het mooie orgel zijn afgebroken, maar niemand denkt er nog aan om het opnieuw op te bouwen. Op de 16e heb ik eindelijk de "Hermetische Triomf" en ook de "Artepbiiic Tractätgen" (die in het boek "Der Hermetische Philosophus" de vierde van zeven is) gekocht van Jena, namelijk samen voor 10 groschen. De "Struvii Paradoxon de non ignec" is daar niet meer te krijgen, die vogel is gevlogen: daarom heeft de uitgever besloten om het opnieuw uit te geven. Die boeken zijn nu bij de boekbinder en dit zou nu niet meer zo nodig moeten zijn, aangezien u mij hebt vereerd met uw trouwe en liefdevolle instructies, waaruit (naar mijn mening) veel winst is behaald. Ik heb nu op het bijgevoegde briefje geschetst hoe ver mijn zwakke begrip zich op dit moment uitstrekt, en ik vraag u vriendelijk om uw bevestiging en correctie daarover. Ik verzeker u oprecht dat ik alles met de grootste toewijding zal accepteren en opnieuw zal toepassen ter ere van de Allerhoogste en tot nut van anderen. Het bijgevoegde origineel van mijn vader, waarvan ik de kopie heb genomen, stuur ik hierbij terug, in afwachting van uw mening, omdat ik (wat betreft het zesde en de spiritus vitrioli) en na beter door u te zijn ingelicht, ermee in conflict ben gekomen. Van uw laatste brief hoefde ik slechts 3 groschen aan portokosten te betalen. Met hartelijke groeten aan u allen, en in het bijzonder aan het nieuwe echtpaar, verblijf ik,

Mijnheer,
en particulier
uw toegewijde
J.G. Walther
Weimar, 24 april 1730.

[Bijlage:]

De volgende muzikale boeken zijn mij qua inhoud en deels ook qua auteurs (aangeduid met een +) onbekend.

Bontempi (Gio. And.) Istoria musica. Voor zover de recensie van dit boek in de "Acta Eruditorum Lipsiensia" reikt, is het mij ook bekend.
Sebastiani (Claud.) Bellum musicum. +
Sartorii Belligerasmus musicus. +
Treües (Abdiae) Directorium matbematicum, de Harmonologia.
Beysseus (Jodocus) de optimo Musicorum genere.
Spatario (Gio.) Errori contra di Franchino. +
Donius (Job. Bapt.) de praestantia veteris Musicae.
Corvini (Job. Mich.) Heptachordum Danicum.
Salinas de Musica.

Froschii (Joan.) Opusculum rerum musicarum. +
Scacchii (Marci) Cribrum musicum. Is me ook deels uit Mattheson's Critic bekend
Tinctor (Joan.) de arte Contrapuncti.
Tigrini (Horatii) Compendium musicum.
Aragona (Pietro) Istoria armonica. +
Aron (Petri) Libri Musices. +
Zacconi Libri Musices. door Mattheson besproken:
Banchieri Cartella musica. +
Burmeister Hypomnemata musica
-- Musica Poetica. +
Brucaei Musica Mathematica. +
Finkii Musica. +
Nucii Musica Poetica. +
Tigurinus de arte Contrapuncti. +
Pontii Dialogi de Musica theoretica et practica. +
Joan. Baptistae ars Contrapuncti. +
Calvisii tres Exercitationes de Musica.
Heidens Beschreibung des Nürnbergischen Geigen-Wercks.
Jordani Libri Musices. +
Franchini Opera musica.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
19 juli 1730

Mijnheer,

Bij deze gelegenheid kan ik het niet nalaten om te vragen of de 5 kerkstukken die ik op 24 april aan u heb gestuurd, namelijk (1. Kyrie eleison per Canonem ex C. (2. Kyrie eleison sopra 'l Canto fermo: Aus tiefer Noth schrey ich zu dir. (3. Gott fähret auf mit Jauchzen. (4. Veni Sancte Spiritus, en (5. Es war ein reicher Mann etc.), allemaal in partituurvorm, correct zijn aangekomen? Ik vraag dit des te meer omdat ik tot nu toe dagelijks hoopte een aangename brief van u te ontvangen. Toen schreef ik ook, onder andere, dat ik op 2 mei naar Leipzig zou gaan en mijn manuscript aan de uitgever zou overhandigen. Dit werd echter op advies van een bloedverwant die mij bezocht, uitgesteld omdat het niet uitkwam voor de kooplieden tijdens de mis. Maar ik heb geschreven en gevraagd waar ik me dan wel moet melden. Het antwoord was dat ik gewoon hier meer moest verzamelen en die verzameling met het oog op Michaelis moest overhandigen. Tegelijkertijd werd mij 8 thaler gegeven voor de uitgeleende exemplaren, zodat ik nu mijn uitgegeven geld volledig, God zij dank, weer in handen heb.

Op dit moment bezoek ik tweemaal per week de bibliotheek van het hof om mijn aangevangen werk steeds verder te verrijken qua zaken en personen. Maar ik moet ook tevreden zijn, want vaak besteed ik dierbare uren tevergeefs. Als u de gevraagde informatie hebt verkregen over de nieuwe methode van Bontempi om te componeren voor vier stemmen, Froschii Opusculum rerum musicalium, de boeken van Petrus Aron over muziek, evenals het boek van Salina en andere werken in de bibliotheek van Croix du Maine de France, enzovoort, dan kan de overhandiging ervan het beste worden gedaan aan de boodschapper van deze brief, die naar zijn geboorteland gaat naar Glückstadt en over enkele weken terugkeert, of door enkele kousenhandelaren van hier die naar de beurs in Braunschweig gaan, namelijk de commissaris Rosenbergen en de heer Bindern. Als dank voor hun inspanningen stuur ik hierbij, bij gebrek aan een passende vergoeding, 3 kerkstukken die naar eigen goeddunken gebruikt kunnen worden. Het ene had ik u graag vóór het jubileum gegeven als ik het maar onder handen had gekregen, zoals later gebeurde, want ik heb het al in 1717 geschreven. Maar het kan misschien ook op een ander moment van dienst zijn! In het adventsstuk moet het laatste deel eigenlijk in een sneller tempo worden gespeeld, zodat in plaats van achtsten noten, kwarten en op deze plek halve noten worden geplaatst. Aanvankelijk was het zo ingericht, maar mijn voormalige cantor, wijlen Reineccius, van wie dit en het vorige werk afkomstig zijn, heeft het veranderd naar zijn eigen wens. Met deze paar woorden vraag ik u vriendelijk om hier begrip voor te tonen.

Mijn oude vader, bijna 80 jaar, is nu bij mij en van plan hier nog enkele weken te blijven, maar daarna weer naar Erfurt te gaan naar zijn zus, zijn echte thuis. Verder wil ik nog vermelden dat de "Hermetische Triomf" mij eerder in verwarring brengt dan dat het mij helderheid geeft over de betreffende kwestie, terwijl de daarbij behorende uitspraken van Alani en nog een ander traktaat, genaamd Phoeni, goed overeenkomen met wat ik uit uw vriendelijke mededelingen, naar mijn bescheiden mening, heb kunnen opmaken. Hierbij komt in me op wat ik in Artephio las: dat hij naast het geheime natuuruur ook het keukenuur in de hermetische kunst heeft beschreven en daarover vermeldt: "men heeft het alleen soms nodig". Daarom wil ik u, mijnheer, vragen om mij verder te blijven herinneren, zoals ik altijd ben en blijf, met aanbeveling van Gods genade en bescherming.

Hoogachtend en met grote toewijding,

Johann Gottfried Walther.

In haast, vanwege de spoedige reis van de boodschapper, die een gevestigde barbier van hier is en

Wiegand heet.

Weimar, 19 juli 1730.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
3 augustus 1730

Mijnheer,

Naar aanleiding van mijn laatste brief aan u, gedateerd 19 passato, waarin ik informeerde of het pakket dat ik op 24 april heb verzonden correct is ontvangen, zijn enkele zaken, vanwege de haast van de koerier, vergeten. Er heeft zich ook iets opmerkelijks voorgedaan sindsdien, dus ik kan het niet nalaten om dit nu te melden, aangezien de koopman-commissaris, de heer Rosenberg, naar de Braunschweigse beurs gaat. Allereerst moet ik vragen: heeft u de overige exemplaren al verkocht? Als ze nog niet allemaal zijn verkocht of als er geen hoop is om ze te verkopen, laat het me dan weten, dan zal ik het geld terugbetalen. Verder moet ik melden dat ik (1. van de kleine geschriften die zijn uitgegeven door de heer D. Meyer en de heer kapelmeester Mattheson (a. Het "Zieke Christendom en het Triomferende Heidendom". (b. De "Rechtvaardige Weegschaal" heb ontvangen; de rest zou ik nog graag ontvangen, zodat dit verhaal compleet is en aan mijn kinderen kan worden nagelaten.

Ik erger me altijd als ik de twistgeschriften van Behr en Vockerodt bekijk en in de eerste een dubbele leemte ontdek, namelijk de "Ursus saltat" en "Ursus triumphat". (2 Met Pinksteren is de genoemde Oost-Indische zeeman weer in Amsterdam geweest en heeft op mijn kosten 4 traktaten voor me meegebracht uit de muzikale uitgeverij van de heer Cene, namelijk van Nivers, Campion, Masson en Loulie, voor 2 rijksdaalders en 21 gulden. Het is weinig waar voor het genoemde geld, en de inhoud is ook niet bijzonder, maar behandelt bekende onderwerpen. Ik heb de inhoud opgenomen in mijn notities, zodat anderen (beter dan ik tot nu toe) kunnen weten wat er in deze traktaten staat.

Ik heb de brief ontvangen die op 8 april 1729 door de organist en collega aan de school in Weißenfels, de heer Schwalben, aan wijlen de kapelmeester Heinichen is gestuurd, waarin hij hem drie punten voorlegt:

1. Dat veel afhangt van de juiste benoeming van een zaak.
2. Dat een aanvangende toon geen graad [D. Grad] is, en
3. Dat niet alles wat in de tijdsmaat [D. Zeit-Maße] tot 3 kan worden gereduceerd, daarom een Tripel is; en dit is zijn antwoord daarop, gedateerd 27 april a.c., waarin hij enkele aanstootgevende punten tegen de fundamenteën van de praktische muziek van Mattheson aanhaalt, bijna een heel vel beslaand. Naar mijn mening is de eerste brief nauwkeuriger in woorden, maar de tweede is nauwkeuriger in zaken. Dit sterkt mij in mijn waarneming dat het "Harmonische Denckmahl - von arbeitsamer u. ungemainer Structur errichtet" van Mattheson, dat bestaat uit 12 klaviersuites en in 1714 in Londen in koper is gegraveerd, niet overeenkomt met wat de auteur zelf beweert en pretendeert. Hierbij voeg ik een voorbeeld van dit werk, sub rosa, toe, dat ik alvast heb gemaakt, samen met andere als een pijl die kan worden afgeschoten als dat nodig is. Het woord "abermahl" aan het begin heeft betrekking op de vorige 6e suite en de daarin voorkomende fout, die in tegenspraak is met de les die de auteur zelf heeft gegeven; mijn prestatie zal ook afhangen van de manier waarop hij dit verwerkt. Ik wacht op uw videtur over deze kwestie, samen met opmerkingen over mijn compositie, maar op uw gemak en naar believen. Het bijzondere en opmerkelijke waarvan ik in het begin sprak, is als volgt: twee weken geleden, nadat mijn laatste brief naar u was verzonden, wilde ik zoals gebruikelijk naar de vorstelijke bibliotheek gaan, maar deze was nog niet geopend. Op dat moment kwam de koffiehandelaar en nodigde me uit om in de tussentijd naar de koffieplaats te gaan, die grenst aan de genoemde bibliotheek. Bij binnenkomst merkte ik een barometer op en vroeg of deze correcte metingen gaf. Het antwoord was: Nee, het glas was lek en daarom kon het kwik zijn werk niet doen. Tot mijn grote verbazing voegde hij eraan toe: "Wie de kwik behandelt met het filosofische vuur en de 0*, kan succesvol zijn. Hij betreurt dat hij hiermee een paar jaar geleden niet is begonnen met zijn zoon." Op mijn vraag wat hij bedoelde met het filosofische vuur, antwoordde hij: "Het wrijven in glazen voorwerpen, dat met een machine kon

worden gedaan, vergelijkbaar met een braadspit. Ongeveer 30 jaar geleden heb ik zoiets gezien bij de toenmalige aarts priester in Rudolstadt, de heer Rothmaler, waarbij de machine 24 glazen tegelijkertijd bediende en het voortdurende wrijven uitvoerde. Het gewreven materiaal bestond uit een grijs poeder dat destijds anderhalf jaar heeft gewerkt, ik heb het getest maar vond het onzuiver omdat het alleen uit gewoon ijzer bestond, zonder de 0*." Dit is, voor zover ik me kan herinneren, het betoog van deze 70-jarige man, zonder enige aanleiding gegeven. De bibliothecaris was inmiddels gearriveerd en hij nam afscheid van mij en een vreemde dame uit Schneeberg, die alles ook had gehoord, en ging weg. Sindsdien heb ik over deze zaak nagedacht, of het uitvoerbaar is en een volledige verlichting kan bieden.

Maar voordat ik verder ga, wil ik dit aan u communiceren en uw mening hierover horen, waarmee ik de grootste hoogachting ben en blijf, Mijnheer,

uw meest toegewijde dienaar, J.G. Walther.

Weimar, 3 augustus 1730.

P.S. Bij deze gelegenheid vraag ik u mijn zeer gehoorzame complimenten over te brengen aan de heer secretaris Lauterbach. Opnieuw in haast.

[* de 0 is in Walthers handschrift een rondje met een stip in het midden]

// Mijn orgelkwellig duurt voort en mijn oogprobleem wordt ook sterker in deze donkere plek.

[Bijlage:]

Over de 7e Suite

In de prelude van deze suite in B majeur heeft de heer Auctore het b [de mol] in de voorschrift [voor aan de balk] (opnieuw zijn eigen principium) weggelaten, terwijl hij dit in de vier andere delen van deze suite niet alleen correct in het voorschrift heeft geplaatst, maar ook nog eens onnodig heeft aangegeven. De verontschuldiging die anderen vaak aanvoeren voor soortgelijke, maar dan langere stukken, namelijk "dat ze opzettelijk het teken # of b weglaten, dat normaal gesproken in een correct voorschrift en in overeenstemming met de modus hoort, zodat ze langer en ongehinderd kunnen moduleren in de kwint en terts van de modus, en bijvoorbeeld het vaste voorteken b niet te vaak door het herstellingsteken zouden willen opheffen", is hier helemaal niet van toepassing. Dit komt doordat in dit prelude het voor de e voorgeschreven mol meer dan 40 keer voorkomt, terwijl de e slechts 13 keer voorkomt en dus veel minder dominant is. Zowel de heer Auctore als de graveur van de koperplaat (die zich niet verder hoefde te bekommeren om de juistheid van het voorschrift volgens de modus) hadden hier veel moeite kunnen besparen.

Wat dunne oren van de volgende passages in de 10e, 12e en 15e maat van dit prelude mogen denken, zullen zij die zulke stukken hebben het beste weten?

[muziekvoorbeeld blz 126-1. De muziekvoorbeelden zijn ook in de Duitse editie, achter in de boek aangegeven, te vinden.]

Sommigen zouden ook kunnen vragen: welke noten vormen de werkelijke substantie in de bovenste stem van de hier toegevoegde 13e maat? Volgens de middelste stem in het laatste kwart moeten dit ongetwijfeld g' c" zijn, en volgens dezelfde logica moeten de twee direct voorafgaande noten b' es" en a' d" zijn. Maar hoe kan in dit geval het es" in het tweede kwart overeenkomen met de d in de middelste stem?

[muziekvoorbeeld blz 126-2]

Dat valt voor iedereen op, hoewel sommigen de daaropvolgende verborgen kwinten misschien niet opmerken. Als in het tweede kwart van de bovenstaande maat de substantiële noten b' d'' zouden zijn, en ad imitationem hiervan de vier volgende a' c'' en g' b', dan zou het in termen van de onderste stem nog duidelijker zijn.

In het tweede deel van de allemande komt deze zin voor in de 11e maat:]

[muziekvoorbeeld blz 127-1]

Volgens Prins, in zijn boek "p. 1. c. 15. p. 73." van de Satirische Componist, schrijft hij als volgt: "Het is fout als beide stemmen in tegenovergestelde beweging (namelijk van kwint naar octaaf) springen, hoewel het in volledige melodieën wordt getolereerd." Een recente Italiaanse auteur genaamd Zaccaria Tevo deelt dezelfde mening. Zie zijn "Musico Testore, P. 3. c. 10. p. 164."

De slotakkoorden, zowel in het midden als aan het einde van de gigue, hebben de volgende vorm:

[muziekvoorbeeld blz 127-2]

In dergelijke gevallen gaan de septiemnoten b' en es', die tegen de basnoot zijn geplaatst, direct omhoog naar de kwint van de daaropvolgende grondnoot. Deze resolutiemethode wordt gevonden in het werk "Neuer Clavier-Obung" van de heer Auctor, die hij, volgens de conclusie van zijn voorwoord over het "Harmonische Denckmahl", prijzenswaardig heeft willen imiteren. Dus hij behoort niet tot degenen die hij noemt in dit stuk, ook al heeft hij mogelijk dezelfde berekening gemaakt of zelfs hoger. Het is ook interessant: de heer Auctor praktiseert precies datgene wat hij bij anderen terecht bekritiseert. Een voorbeeld hiervan is te vinden in zijn opmerkingen over Niedt's "Musical. Handleitung zur Variation des General-Basses" op pagina 66. Daar stelt hij de door de genoemde auteur gebruikte septiemnoten voor, die ook direct omhoog gaan naar de kwint, en schrijft erbij: "Zo ziet men de middelstem in zijn kwart tegen de bas. Laat iedereen beoordelen of dat correct is."

[muziekvoorbeeld blz 128-1]

Maak de toepassing in de kwestie waarover hier wordt gesproken! Om deze fouten te verhelpen, zijn er op meer dan één manier eenvoudige oplossingen, zodat ook vóór de laatste maat de es' die aanslaat en sprongen maakt met de basnoot d in de bovenstem tegelijkertijd wordt opgelost.

In de volgende twee maten zou de zesde noot van de tweede maat in de bovenstem waarschijnlijk g'' moeten zijn, zodat het overeenkomt met de voorgaande passage.

[muziekvoorbeeld blz 128-2]

Het lijkt erop dat de harmonie, zowel vóór als na deze maten, op sommige plaatsen en vooral in maat 6 en 16, in plaats van es, e vereist.

Verder blijkt uit deze gigue, die in de stijl van een fuga is gecomponeerd, dat de heer Auctor dubbelzinnig te werk is gegaan: hij heeft de volgstem gewijzigd en zowel de eerste keer als de tweede keer op een andere manier toegepast, zoals blijkt uit de volgende passage:

[muziekvoorbeeld blz 129-1]

Misschien zou het f, g moeten zijn in de eerste helft van deze laatste maat, omdat de bovenstem b'' bevat. Bovendien zou de opstelling ten opzichte van de aanzettende stem (wat betreft de laatste 2 maten) beter en meer in de stijl van een fuga zijn. Wat betreft de eerste maat, is het sowieso onzeker

of het correct is opgezet als een fuga.

Wat zou Printz ten slotte hebben gezegd en geschreven over de volgende passages in de menuetten, maat 12, 13 en 16, als hij de septiemaklanken en verminderde quinten op deze manier had behandeld en een aangename formule van verbinding had gecreëerd, waarin twee intrinsiek lange noten dissoneren en evenveel korte noten consoneren, en als de kwart, zoals hier, correct zou zijn geplaatst? Deze laatste passage zou niet alleen verdedigbaar zijn, maar ook heel elegant: als de heer Auctor het had gewild, zou hij na de voorgaande basnoot d in de bovenstem nog het fis" hebben toegevoegd en direct daarna de doorgaande kwart zou hebben aangeslagen en die meteen in de tert, als de wezenlijke noot, zou hebben laten overgaan.

[muziekvoorbeeld blz 129-2]

[muziekvoorbeeld blz 130-1]

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
12 maart 1731

Mijnheer,

U kunt zich nauwelijks voorstellen hoezeer ik, sinds het verzenden van mijn drie brieven aan u vorig jaar, dagelijks in afwachting was van een antwoord. Tot op heden weet ik niet wat hiervan de oorzaak kan zijn, en ik geloof niet dat het te wijten is aan overlijden of een fout die ik begaan zou hebben. Wat betreft dat laatste, verklaar ik hierbij oprecht: "Dat ik, net zoals ik er nooit opzettelijk naar streef om iemand op welke manier dan ook te benadelen, deze verplichting juist heb om bij een goede vriend die mijn welzijn zoekt, in acht te nemen." Mocht ik echter toch ergens in tekortgeschoten zijn, dan vraag ik u mij dat ten goede te houden en toestemming te geven om in deze brief de voor mij zo aangename correspondentie voort te zetten. (1. Hierbij meld ik dat mijn werk, bestaande uit 120 pagina's, dat ik in het vorige jaar voltooid heb, inmiddels aan de uitgever is overhandigd en volgens een ontvangen brief na Nieuwjaar al in druk is gegeven, zodat het klaar kan zijn voor Pasen. Ik hoop dus de eer te hebben u een exemplaar aan te bieden als blijk van mijn oprechte dankbaarheid voor uw royale bijdrage. (2. Verder informeer ik naar de voortgang van het werk dat ik begonnen ben en of de heer M. het nodig heeft om, zoals gebruikelijk, mijn werk kritisch te beoordelen. (b. Is het Videtur over de toegezonden kerkmuziekstukken afgerond? (c. Kan er in uw vorstelijke bibliotheek, evenals in Braunschweig in de Bölschische boekenkasten, niets gevonden worden dat van nut kan zijn voor mijn plannen en genoeg? Ik zou graag zien dat het vervolg van het eerste met zorg wordt behandeld, en wat betreft het laatste heeft mijn jongere zoon het enige stuk uit E-mineur dat in het bezit was van wijlen de heer Bölschen, van 2 pagina's, behoorlijk onder de knie gekregen op het klavier, en hij verlangt er hartelijk naar om meer van dergelijke stukken, evenals van het werk van wijlen de heer Bruhns, in ruil voor andere werken te verwerven, met name omdat het recentere werk van de heer Leyding niet zo bekend is. Hierbij moet ik echter (3. betreuren dat zowel ik als de eerder genoemde jongeman, die zeer geïnteresseerd is in muziek, tijdens de voortdurende onderbreking van de bouw van de kerk, die helaas stil heeft gelegen sinds 1727, en de daaropvolgende voltooiing van het volledige orgel, niet de juiste oefening hebben gehad. Hoewel ik er plezier in schepte om enkele orgelstukken te spelen, met name voorspelen op kerkliederen, moet ik de openbare uitvoering ervan met groot ongemak uitstellen; omdat er op het overgebleven rugpositief met 10 registers, die niet allemaal geschikt zijn, en ook in de slechte staat van het klavier zelf, niets behoorlijks tot stand kan worden gebracht, en bij mij geldt: Non progredi est regredi. Deze pijnlijke omstandigheid heeft tot gevolg gehad (a. dat ik gedurende drie kwartalen (zoals anderen) het derde deel moet ontberen van het reeds bekende salaris, dat helaas nog steeds niet wordt uitbetaald sinds 1727; (b. dat van de 18 leerlingen die ik drie jaar geleden had, er nog maar drie over zijn, en onder hen bevindt zich iemand die, naar ik vermoed, uit noodzaak in plaats van uit opzet, als leerling probeert rond te komen, terwijl anderen zijn gelijke zijn enzovoort. Ooit verdiende ik wekelijks 1½ tot 2 gulden aan lesgeld, maar nu moet ik genoeg nemen met 6 tot 9 stuiver, en ik vrees niet zonder reden voor de totale ondergang. // (c. Dat dezelfde goede vriend (hij is een naaste verwant van mijn vrouw) die eerder in dit opzicht naar voren kwam, mij nu zonder reden uit het tot nu toe gedurende 23 jaar vreedzaam bezeten recht van de nieuwgebouwde orgels en eveneens uit het beoordelen van kandidaten voor muziekonderwijs wil verdringen onder het voorwendsel van een Point d'bonneur, en zich heeft aangeboden om dit gratis te doen.

Of hij nu in geen van beide volledig toegestaan zou kunnen worden, mijnheer kan hieruit toch opmaken hoe hoog de zondige jaloezie kan stijgen, dat de hogere, die zelf in betere omstandigheden verkeert, de mindere zelfs het kleinste beetje niet gunt. Maar na verloop van tijd zou men kunnen begrijpen (tenzij hij anders gratificatie zou krijgen) dat hier niet naar een stier, maar naar een kalf wordt gezocht, omdat men door overbodige prachtige kleding en andere uitspattingen in de schulden is geraakt en een ander, die nog niet belast is met die lasten, hem dit voordeel ook misgunt

en daarom van plan is hem te kwellen. Ik ben hierover helemaal niet boos, maar ik vertrouw alles toe aan God, Hij zal wel voorzien en mij en de mijnen genadiglijk verzorgen. Het slot van mijn klaagzang mag voor dit keer - en God geve! - altijd zijn dat de huidige koorleider hier, mijn anders zeer welgemanierde collega, een jaarboek van de "Liebholdische" (de auteur is twee jaar geleden helaas op het veld doodgevroren) heeft voltooid en uitgevoerd, dat ik keurig en correct heb geschreven in partituur en stemmen, en dat hij daarmee zijn voorganger, de huidige conrector, gelukkig en zonder tegenwerpingen navolgt, die ook een jaarboek van eigen composities in het derde jaar heeft uitgevoerd. Ik heb de eerste een ander jaarboek van dezelfde auteur aangeboden tegen dezelfde prijs aan het einde van het afgelopen kerkelijk jaar, wat ter overweging is aangenomen; maar daarop is alleen het genoemde effect gevolgd. Zo speelt het geluk met mensen die in dit vak deels niet kunnen werken, deels niet willen en ook verder niets willen ondernemen, en zij genieten de daarom gegeven ruime bezoldiging, terwijl anderen die graag willen werken, zelfs met weinig, daar niet toe kunnen komen. Ondanks dit alles kan ik het niet nalaten om bij gelegenheid de genoemde koorleider te ondersteunen met enkele stukken, zoals ik hem onlangs, bij de installatie van de huidige generale superintendent, een passend stuk van de heer Buttstedt en een nieuw stuk van mijzelf over het kerkgezag "Es ist das Heyl uns kommen her" heb gecommuniceerd, het Kyrie eleison, zonder vergoeding, waarvan geen van beide tot nu toe is beloond. Het gaat mij, met de nodige toevoegingen, zoals met de voormalige musicus "Heerbrand", waarover het volgende staat in Adami vitis Germ. Theol. p. 668: "hij was een man met uitstekend talent, die zowel letters als de Latijnse taal had geleerd. Hij kende de rekenkunde zeer nauwkeurig, evenals beide soorten muziek, zowel vocaal als instrumentaal: waarvan hij vaak klaagde dat hij er te veel tijd aan had besteed, zodat hij later met veel pijn erkende dat zijn geest door deze studies was afgedwaald, maar te laat. Hij begreep toen dat muziek voor studerende jongeren na inspanningen een vrije ontspanning van de geest moet zijn, een vreugde en geen last." Bij al deze ongunstige omstandigheden kan een zekere dichter wel uitroepen: "De tijd van ijzer duurt eeuwig voort, het wordt zelden beter, vaak slechter." Maar ik wil ook vurig tot God zuchten: "Laat mij in uw vrees standhouden, altijd oprecht en rechtvaardig wandelen, geef mij de eenvoud die u eert en die liever verdraagt dan belast. Dat ik overigens niet in mijn ware element leef en het vak waarvoor ik misschien aanleg heb niet met nut kan uitoefenen, zult u wel opmerken: ik koester ook geen verdere hoop, omdat de beste jaren al voorbij zijn en het voor anderen, die een beter uiterlijk vertoon hebben, moeilijk is in te halen. Als God me langer laat leven, maar ook de nu al zeer lastige oogziekte (die in 7 jaar door de kamer- en tafelmuziek is verergerd) zo toeneemt dat, net als bij mijn nog levende 80-jarige vader, niets meer kan worden herkend, dan is het met me gedaan, aangezien ik sowieso geen geheugen heb en daarom mijn eigen zaken altijd van papier moet afhandelen. Moge God ons genadig zijn en betere tijden geven, zodat anderen en ikzelf iets goeds kunnen leren dat nuttig is. Dit alles wil ik sub rosa, en als een verlichting van het belaste hart, openbaren en medelen aan mijn dierbaarste heer en vriend.

Hierop deel ik ook iets vermakelijks mee, namelijk dat kort geleden de namen van de voornaamste instrumentalisten in de Koninklijke Portugese Kapel in Lissabon ontvangen zijn, die ik als bijlage bij het voorwoord dat naar Leipzig gestuurd wordt, nog zal meesturen. Bij de laatste Martini-mis in Wenen heb ik geschreven naar een van de hoforganisten daar, de heer Muffat, betreffende alle leden van het Keizerlijk Orkest (waarvan ik de namen al ken), en ik heb een goede toezegging gekregen voor de gewenste Pinkster-mis. Een jaar geleden had ik het genoegen om op de derde paasdag uw laatste brief te ontvangen; ik wens dat anderen ook van dergelijke vreugde mogen genieten en dat het resultaat betreffende de overige zaken in de betreffende kwestie mij volledig zal worden medegedeeld, zonder twijfel dat u, aangezien het grootste deel mij genereus is toegekend, mij ook het kleinere niet zult ontzeggen. De Athanor is aanwezig, en ook de tijd. Ik hoop dat ik, met uw trouwe instructies als stevige basis, kan beginnen met de overige stukken rond de komende lente-equinox. Ik moet ook bekennen dat bij herhaaldelijke lezing van de Hermetische Triomf de twee onmisbare ingrediënten mij beter bekend zijn geworden dan in het begin (toen ik er bijna tegenaan stootte). Ik geef ook geen aandacht meer aan het idee van de machine, omdat het waarschijnlijk een

onuitvoerbaar idee is. Ik vraag me alleen af hoe de tijd van het filosofisch regime moet worden gehanteerd, of het continu en zonder onderbreking is, of met afwisselende uren of iets dergelijks, zodat men de warmte van een zittend vuur voelt, of dat het geleidelijk "sterker" moet worden? Ook hoe het samengestelde mengsel 's nachts, wanneer het werk stil ligt, beschermd moet worden tegen de kou, omdat in de beschrijving staat dat het mengsel zowel door gebrek als door overmaat aan kou kan lijden en dat de kou erg schadelijk is voor het mengsel. Bij de bereiding van het metalen [omgekeerde driehoek] begrijp ik dat er gebruik wordt gemaakt van gedroogd of oud zout en gedestilleerde wijnazijn. U voldoet aan mijn nederig verzoek, ik zal mijn hele leven dankbaar zijn voor uw juiste begeleiding.

Uwe toegewijde
J.G. Walther.
Weimar, 12 maart,
1731

P.S. De portokosten zullen worden vergoed en bijgevoegd bij het verzenden van het exemplaar.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
3 augustus 1731

Mijnheer,

Zowel de brief die u mij hebt gestuurd op 21 maart als die op 21 april jongstleden, heb ik correct ontvangen, en vooral de eerste heb ik met veel plezier ontvangen op de derde dag van Pasen (waaruit ik opnieuw uw voortdurende welwillendheid heb kunnen afleiden). De bijgevoegde klavierstukken zijn gedeeltelijk ook direct genoteerd, zodat ze eerder teruggestuurd hadden kunnen worden dan nu is gebeurd. Om echter op de portokosten te besparen, heb ik ze liever tot nu toe bewaard en wil ik ze nu met veel dank overhandigen aan de heer Commissaris Rosenberg, die naar de Brunswickse Messe gaat.

Wat betreft het werk van wijlen de heer Bölschen, heb ik dat niet van dezelfde kwaliteit gevonden als het stuk dat ik al in mijn bezit had, en daarom kon ik het niet overschrijven. Met name het Magnificat is te gevarieerd in harmonie, waarbij het voortdurend afwisselt tussen scherpe en zachte drieklanken. Daarentegen vond ik het werk van wijlen de heer Leyding des te beter, en nauwelijks waren ze genoteerd of mijn jongere zoon ging ermee aan de slag en leerde ze. Het spijt me echter dat sommige koralen onbruikbaar zouden zijn vanwege de melodie. Aangezien de eigenaar van het auteursrecht geen vergoeding vraagt, wil ik de vrijheid nemen om om meer te vragen, althans voor mijn meester, als blijk van mijn waardering voor zijn inspanningen, om hem op zijn minst een klein aandenken te geven van zowel mijn oude als nieuwe composities, samen met een paar andere stukken die hopelijk ook onbekend zullen zijn, en ze speciaal aan hem over te laten als teken van mijn dankbaarheid. Mocht u het willen, dan wil ik graag beleefd vragen of u de twee nieuwste stukken, zoals "Musen-Söhne sind betrübt" en "Jauchzet die ihr Künste liebet", zou willen voorzien van passende geestelijke teksten, indien mogelijk. Ik heb de bladmuziek al gekopieerd. Het eerste stuk is ter ere van de heer Mag. Gesner, omdat hij rond Pinksteren 1729 van hier werd benoemd tot rector in Ansbach (hij is afkomstig uit die plaats en is nu rector aan de Thomasschool in Leipzig) en werd gecomponeerd namens mijn oudere zoon (wat betreft de muziek). Het tweede stuk werd echter gemaakt voor de leerlingen op de voorbije Johannesdag, nadat de heer Conrector Reinhard, als schrijver van de poëzie, tot nu toe ook de melodieën had gemaakt. Een voorbeeld van dit werk van hem, zonder partituur, is hierbij gevoegd, dat is geschreven door een leerling die het hele jaar werk van hem kocht voor 4 rdl., en die dit stuk, op mijn verzoek, heeft meegenomen. en die dit stuk, op mijn verzoek, tegen iets anders heeft gebracht, in partituur zodat het doorgegeven kan worden aan mijn meester.

Ik laat me graag door u informeren of de stijl van de recitatieven in mijn recentere stukken beter is dan voorheen, omdat ik helaas geen aanwijzingen heb gehad en er geen theoretische geschriften over bestaan. De praktische werken van Kapelmeester Telemaans, die te koop zijn, hoef ik niet aan te schaffen, omdat dat niet mijn taak is. Ik weet zeker dat als ik ze zou hebben, ze toch genoeg vijanden zouden krijgen, zelfs als ze gratis beschikbaar waren. Dus ik volg gewoon mijn fantasie. De heer Kapelmeester Stöltzel in Gotha, met wie ik ook in briefwisseling sta zonder elkaar te kennen, zou iets over dit onderwerp in handen moeten hebben. Of hij het echter zal publiceren of mij privé iets zal laten weten zoals gevraagd, moet nog blijken, vooral omdat mijn jongere zoon op de 8e van deze maand zijn eerbetoon zal brengen aan de heer Hertog daar, ter gelegenheid van diens verjaardag, en wellicht een demonstratie zal geven van zijn tot nu toe getoonde ijver op het klavier. Dezelfde voortreffelijke Man, van wie ik slechts 3 kerkmuziekstukken bezit, heeft het eerder gestuurde oordeel over zichzelf gegeven en om mijn advies gevraagd, waarvoor mijn meester slechts een beetje van mijn "Videtur" heeft ontvangen om mij te rechtvaardigen in het juiste gebruik van de imperfecte kwint. Wat betreft de regels voor de dubbele contrapunten en canons die ik van u heb gevraagd, geloof ik dat we dezelfde bronnen hebben. Mijn beperkte verzameling van wijlen de heer Theilen bestaat uit (1) een "Kunst-Buch" geschreven in 1691 in Naumburg, met daarin 15

kunstwerken en geheimen die voortkomen uit de dubbele contrapunten, en (2) een manuscript over het contrapunt in de octaaf, decime en duodecime, waarvan het begin als volgt luidt: "Een ervaren en verstandige componist heeft geen reden om de kwint uit de contrapunt volledig te verwerpen, maar etc. etc." (NB: in andere exemplaren staat dit in het midden). Die voorbeelden maken, onnodig genoeg, het meeste uit. Het ene is 27, en het andere is 5 vellen. De complete leer van contrapunt in de octaaf is teruggebracht tot 2 kwartvellen. Van de heer D. Förtschen heb ik slechts enkele fragmenten ontvangen die handelen over fuga's, dubbel, 3- en 4-voudig contrapunt, bestaande uit 6 kwartvellen. Daarnaast is er wat openbare instructie over dit onderwerp te vinden in Zarlino's *Institutionibus*, Bononcini *Musico Practico*, Tevo *Musica Testore*, Penna Albori *Musicali*, enzovoort. Wat passend is in dit opzicht staat klaar ter beschikking voor uw dienst. Van D. Förtschen zult u ongetwijfeld het complete werk hebben. Zowel dit werk als uw eigen ontwerp zou ik graag in afschrift ontvangen, waarbij ik alleen in staat zou zijn om zo'n vriendelijkheid te vergelden met iets passends. Mijn voorschriften over compositie in het algemeen, waar ik me bij de instructie van bedien, zijn afgeleid van het werk *Architectonice Musices universalis* van de jezuiet Wolffg. Schonsleder, dat hij onder de naam *Volupii Decori* in Ingolstadt in 1631 in kwarto heeft laten drukken. Ik heb ze ontleend aan het Duitse manuscript van Bernhardi en andere bronnen en samengevoegd.

Wat betreft mijn *Lexicon*, daarvan zal het bijgevoegde avertissement getuigen. Bij de voltooiing blijft het echter bij de gedane belofte. Over de boeken die ik inmiddels van de uitgever heb ontvangen, wil mijn uitgever niets weten van Mattheons "gelehrtem Cantore"; ik heb deze geschriften dus nog niet ontvangen. Ook de nieuwe Orgelproef van Hrn. Capellmeister Mattheson uit 1731, waarin op pagina 10 en pagina 182 melding wordt gemaakt van mijn werkgen, is nog niet in mijn bezit. Er is een onnauwkeurige brief en beoordeling van een onverzadigbare criticus bijgevoegd, waarin ook enkele fouten worden genoemd. Omdat dit laatste op zeer zachte en bescheiden wijze is gebeurd, heb ik hem daarvoor bedankt in de bijgevoegde brief (waarvoor ik u verzoek deze te bestellen tegen betaling) en heb ik tegelijkertijd de plaatsen aangehaald die ik in de voorbereiding van dit boek heb opgemerkt. Ik deel hierbij mijn volledige afschrift mee aan mijn zeer geliefde heer en vriend, in goed vertrouwen. Ik hoop hiermee de heer Capellmeister oprecht vriendschap te betuigen en hem, indien mogelijk, weg te leiden van ongetemperde kritiek. Mocht hij echter, tegen alle verwachtingen in, mij onterecht blijven aanvallen, dan behoud ik een uitvoerigere en levendigere uiteenzetting voor. Dit ontwerp is slechts summier opgesteld. Omdat ik ook niet weet of mijn heer deze nieuwe editie bezit, heb ik de volledige kritiek van de heer Auctor achter mijn huidige antwoord geschreven, maar met opzet niet gereageerd op de brief van de Music Director. Wie in andere, zelfs de kleinste details, de hoogste nauwkeurigheid verlangt, moet dergelijke zaken nog meer in belangrijke zaken zelf naleven. De woorden "auf anderweitige Erinnerung" die in mijn bescheiden kritiek voorkomen, zullen hopelijk door de heer Capellmeister nauwkeurig worden begrepen, omdat ze betrekking hebben op iets waarvan hij misschien denkt dat het, behalve in zijn Museo, niet meer in de wereld bestaat. Op pagina 129 staat een interessante opmerking over zijn "Harmonisches Denckmahl", die zeker getuigt van een zeer subtiel inzicht. Kortom, ik hoop op het beste en moge God alles naar Zijn welbehagen doen slagen. Nu ga ik verder met de gevraagde informatie en meld het volgende: (1) dat de heer Cantor, genaamd Leich, ongeveer een jaar geleden is overleden aan de Augustiner-Kirche in Erfurt. Zijn zoon, die u kent, heeft zich tot nu toe in Wismar bevonden en is naar de Universiteit van Rostock gegaan. De overledene is juist degene op wiens verzoek ik het actum van Reichen Mann heb geplaatst. (2) dat de student Klesch, de oudste zoon van mijn voormalige biechtvader, na het overlijden van zijn vader in 1706 of 1707, toen de toenmalige diaconus aan de Kauffmanns-Kirche hem opvolgde, weliswaar naar dit diaconaat heeft gestreefd, maar het niet heeft verkregen. Ook toen dit bij de rector van de school ter sprake kwam en de onderste schoolcollega het rectoraat kreeg, heeft hij niets gekregen, ook al had hij erom gevraagd. De heer vader was een Hongaar en stond tijdens zijn leven bij alle mensen in de stad in hoog aanzien, vooral bij zijn parochianen. Maar uiteindelijk hebben de heren bestuurders waarschijnlijk in het verborgene gezien en opgemerkt dat hij, als

hoofdinspecteur, niet al te goed met de financiën omging. De oudste zoon werd na zijn terugkeer uit Helmstedt in Erfurt bezocht door een dame en in het geheim met haar (indien mogelijk) in een katholiek huis getrouwd. Beide broers kunnen mogelijk de reden zijn geweest waarom ze niet succesvol waren. Beide broers waren mijn medestudenten op de genoemde basisschool, maar waar ze ook naartoe zijn gegaan, is mij onbekend. Het is redelijk om terughoudend te zijn bij het verstrekken van gedetailleerdere informatie over een overlijden. (3) Gotha ligt op 6 uur afstand van hier in westelijke richting, en Erfurt, dat in het midden ligt, ligt op 3 mijl afstand. Ik ken de plaats waar een van uw oude schoolvrienden woont, genaamd Langensalza. Deze stad, die bij Weißenfels hoort, ligt 4 mijl ten noorden van Erfurt en 2 mijl van Gotha. Het stadje Sülza is echter 3 mijl verwijderd van Weimar in oostelijke richting. De Weißenfelsische koets gaat wekelijks naar Langensalza; als u iets naar een van deze plaatsen wilt sturen, kunt u het mij toesturen en ik zal ervoor zorgen dat het goed wordt afgehandeld. (4) De "Hermetische Philosophus" is verkrijgbaar bij Johann Gabriel Grahn, een boekhandelaar in Wenen, en ook in Frankfurt en Leipzig, in het jaar 1709 in octavo formaat. Het bevat de volgende verhandelingen: (1) Principia Naturae et Artis, (2) Definitionem Alchymiae, (3) Phoenicem Alchymiae, (4) Artephii Kunst und Stein der Weisen Geheimniss, (5) Compendium Alchymiae van Job. Garlandus of Hortulanus, de Engelsman, (6) Grafens Bernhards 3 boeken over de Hermetische Filosofie van de Wijzen, en (7) de Dicta Alani, allemaal in het Duits. Onlangs heb ik op een veiling in Erfurt een octavo volume gekocht voor 4 gulden, waarin de volgende verhandelingen te vinden zijn: (1) Paracelsi Secretum magicum, met betrekking tot de prima materia van alle schepselen van God, (2) Bernhards Symbolum Apostolicum, (3) Vincentii Roflsckii Tinctur-Wurtzel en materia prima des uralten Steins der Weisen, (4) Raymundi Lulli Extract vom Philosophischen Steine, (5) Xamolxidis Dyrrachium philosophicum, (6) Colloquium Spiritus Mercurii cum Fratere Alberto Bayr, (7) Colloquium der Natur, des Mercurii und eines Alchymisten, (8) Lullii Tractatus de praeparatione Lapidis Philosophici, en (9) Arcanum de multiplicatione philosophica in qualitate. Al deze verhandelingen dragen de titel: Thesaurinella Olympica aurea tripartita, ofwel het Hemelse Gouden Schatkistje, ontsloten door Benedictus Figulus, Frankfurt 1682. Hierop volgt van dezelfde uitgever de Hortulus Olympicus aureolus, waarin de volgende stukken te vinden zijn: (1) Het boekje van Theophrastus met de hemelse Sack-Pfeiffe; (2) Tractaat over de materie van de Philosophische Steen; (3) Caspar Hartungs bereiding van de gezegende Steen; (4) Een waarachtige en eenvoudige uitleg van alle filosofen over de Steen der Wijzen, in 12 korte hoofdstukken, door een anoniem auteur; (5) De Spiegel der Alchymie van Ulrici Poyselii; (6) Theoria de Lapide Philosophorum van Georgius Fuegerus; en (7) Een anonieme praktijk van de universele transmutatie. Verder bevat deze band Paradisus aureolus hermeticus van dezelfde uitgever, gedrukt in 1682. De verhandelingen die daarin zijn opgenomen, zijn: (1) Clavis Sapientiae van Alphonsus, koning van Castilië, (2) Tractatus van Aristoteles de Alchymist aan Alexander de Grote over de Steen der Wijzen, en (3) de Latijnse Dialoog van de Natuur, Mercurius en de Alchymist, die al in het Duits beschikbaar was. Verder is er in dit volume Lumen de Lumine van Eugenius Philalethes, gedrukt in Hamburg in 1693, en 79 grote en merkwaardige wonderen die zich deels in de natuur en deels in het genoemde werk hebben voorgedaan, gedrukt in Gotha en Leipzig in 1696. Daarna volgt een schets van een apparaat voor een vat dat is ontworpen door een mechanicus in Jena en dat hij zelf voor 10 rdl. wil leveren, onder het voorwendsel dat het bedoeld is om kleuren te mengen. Vanwege twijfelachtige stilte heb ik sindsdien niet meer met de heer Kunst-Cämmerer gesproken en ik ben ook niet van plan dat in de toekomst te doen. De hoogte van mijn Athanors reikt van het inwendige centrum tot aan de omtrek van de draad die bij het tuitje komt, en de totale lengte van deze draad geeft de maat van de omtrek aan. De bodem is een duim dik. Ik ben nog niet begonnen met het werk omdat ik niet het ingrediënt heb ontvangen zoals gevraagd uit Erfurt, namelijk dat het goed gereinigd moet zijn voordat het geslagen wordt. Het is niet raadzaam om klakkeloos te vertrouwen op de verkoper daar, dus het is noodzakelijk om zowel de eerste als de tweede handeling in eigen persoon te laten verrichten, zodat men niet bedrogen wordt. En dat zal G.G. in minder tijd ter plaatse regelen, en hij moet erop letten om het tweede ingrediënt op de juiste manier te controleren, omdat de medewerking van een apotheker aanvankelijk onontbeerlijk is.

In het Regenten-Saale, een boek dat werd uitgegeven door M. Sigism. Hoßmanns in 1702 en dat vier weken geleden in mijn handen viel, vond ik op pagina 10 de volgende passage toen de auteur sprak over de Quecksilber-Bergwercke in Crain in de Ydria: "De vorm van Mercurius die de mijnwerkers virgineum noemen, druppelt van nature uit de mijnen, of men kan het ook duidelijk in de aarde zien en het kan zonder vuur gescheiden worden door het te wassen. Mercurius comunis daarentegen is degene die niet gezeefd wordt, maar verborgen ligt in de aarde en door de kracht van het vuur naar boven gedreven moet worden." Deze onverwachte informatie heeft ervoor gezorgd dat ik een kousenverkoper die van Apolda naar Wenen handelt en daar zelfs de beurzen bezoekt, al heb verzocht om 6 tot 8 loth van de eerste soort (tenzij er een andere mogelijkheid is) voor mij mee te brengen. Ik zou graag het uiterlijke verschil tussen de twee soorten willen weten, en als ik de eerste soort zou ontvangen, hoe ik dan te werk moet gaan en of de tijd korter zal worden? Dit zou erg goed zijn, omdat ik, als ik hieraan denk, een huivering krijg en er in mijn geest een voorbode van de ondraaglijke eeuwigheid ontstaat. Maar nog beter zou het zijn als, na verloop van tijd, het overwogen apparaat goede diensten zou kunnen bewijzen, waardoor de onvermijdelijke overtreding van de Sabbat zou worden voorkomen en het de plaats zou innemen van een cholericus, ook op dit punt zeer gelovige assistente. Wat betreft mijn kinderen, zij kunnen geen rekening houden met hun dagelijkse school- en privéwerk, en mijn zeer zwakke schouders zouden alleen niet voldoende zijn om zo'n lange tijd vol te houden. Volgens mijn berekening hoop ik dat de vrolijke tijd nu bij u is aangebroken, waarin u zich geen zorgen hoeft te maken over gezondheids- of geldgebrek. Op mijn lichaam beginnen conamina haemorrhoidalia zich te manifesteren; volgens het oordeel van anderen zouden de nieren bloed moeten afstaan, en de lever zou beschadigd moeten zijn. En al enkele maanden heeft mijn oudere zoon te maken met een vervelende ziekte, maar hij kan nog steeds eten en drinken, voelt zich ook niet goed, neemt medicijnen en wacht op zijn herstel, maar hoelang hij dit zal volhouden, is alleen God bekend. Het lijkt erop dat hij eerder de universiteit in het hiernamaals dan in dit leven zal betreden, en de boeken die hij daarom heeft ontvangen voor 18 gulden hebben deels helemaal geen, en sommige zullen alleen nog voor een bepaalde tijd, alleen bekend bij God, nodig zijn. Moge de goede wil van de Heer geschieden! Als ik het voorjaar weer zou mogen beleven, moet ik aandacht besteden aan de mogelijkheid van het werk en in de tussentijd alle voorbereidingen treffen en vurig smeken om de genadige steun van mijn heer, zodat ik niet in de war raak. Verder heb ik nog te melden: (1) dat de concertmeester van Zijne Russische Keizerlijke Majesteit, de heer Johann Hübner, zich acht dagen voor Pasen de moeite heeft genomen mij te bezoeken en zich 2 uur bij mij heeft opgehouden, waarbij hij ook bereidwillig zijn levensomstandigheden dicteerde; (2) dat, vanwege de voortdurende verdringing van de ongenoemde vriend tijdens het orgelonderzoek, nu blijkt dat niet zozeer deze vriend, maar veeleer de hoforgelbouwer hiervoor verantwoordelijk is en die vriend slechts het werktuig is dat zijn capriolen en schade aan de kerken in het geheim verhuult. Ik kreeg al voor Kerstmis de opdracht van het Consistorie om een door hem nieuw gebouwd orgelwerk te testen. Toen ik hierover sprak met de orgelbouwer en hem opdroeg mij met de proeven met rust te laten, zodat er bij de toepassing ervan geen verwarring zou ontstaan, begon hij te aarzelen, zodat het Hoogvorstelijke Consistorie zou denken dat de lange vertraging aan mij lag. Ondertussen speelt hij, via zijn bloedverwanten, zijn rol aan het hof, God weet hoe listig misschien, zodat hij mij van het bezit zou kunnen beroven en het aan een ander zou kunnen geven die niet weet waar Abraham de mosterd moet halen, en dus het bedrog niet aan het licht zou komen, zodat hij ook vrijuit zou gaan en voortaan zonder problemen lood in plaats van tin kan gebruiken. Men kan zelfs in het recht vijanden en schade toebrengen! Met het tentamen van de organisten of schoolmeesters gaat alles zijn oude gangetje, en vorige week heb ik nog een zesjarige student theologie geëxamineerd. Wat gebeurt er met de voormalige kapel na het overlijden van Zijne Doorluchtige Hertog? Zijn de leden daarvan, en vooral de heer kapelmeester, behouden gebleven, of is deze vervangen door de heer kapelmeester Credius? Deze heeft ongeveer in 1715, op verzoek, een exemplaar ontvangen van de muzikale voorraadkast van de betreurde heer Buttstett, en een exemplaar van mijn in koper gegraveerde en gevarieerde 2 koraalliederden: "Meinen Jesum laß ich nicht", in 6 verzen, en "Jesu meine Freude", in 10 verzen, voor 1 rdl. Ik heb ze echter tot op heden nog niet ontvangen. Toen enkele (5) jaren geleden een trompettist genaamd

"Kalb", die in dienst was van Blanckenburg, in dienst trad van het hof van Hochfürst en terugging naar Blanckenburg om zijn spullen op te halen, heb ik de heer Kapelmeester Credium hierover schriftelijk geïnformeerd. In plaats van een dergelijk antwoord en echte tevredenheid, begreep ik mondeling van de genoemde hof-Fourrier: hij heeft de opdracht om mij het geld te betalen, maar tot op heden is dat nog niet gebeurd, en ik geloof ook niet dat het ooit zal gebeuren door deze hofman. Dus heb ik, hoewel ik mijn exemplaar niet heb, toch 16 groschen uitgegeven (anderen hebben het exemplaar van Buttstett moeten betalen voor 1 rdl.) Dit is schade. Als ik niet door hemzelf betaald word, moet ik het verhalen op mijn levensloop. Mijn wens is dat er nog meer van kan worden overgenomen om er supplementen van te maken! Tenslotte feliciteer ik u van harte met de ontvangen functie van grootvader en blijf ik, samen met aanbevelingen, onophoudelijk in Gods genade en bescherming.

Mijn heer,
en allerliefste vriend,
uw toegewijde
J.G. Walther

Weimar, 3 augustus,
1731.

P.S. Het vogelschieten heeft plaatsgevonden van 18 juli tot en met 25 juli, inclusief, met andere festiviteiten. De verzen zijn geschreven door de heer Reinhard. Hartelijk dank voor het voorbeeld van uw compositie; ik zal het ter herinnering bewaren.

[Bijlage 1: authentieke kopie van de brief aan Joh. Mattheson van 4 augustus 1731 (zie brief nr. 18 van deze editie)]

[Bijlage 2: authentieke kopie uit Job. Matthesons "Orgelproef", 2e editie, 1731)

Vanaf de eerste bladzijde van deze bibliotheek schreef een belangrijke muzikdirecteur in een grote rijkstad [Bach?] de volgende gedachten aan mij op 17 februari 1729: 'Onlangs kreeg ik letter A te zien van een muzikaal lexicon dat J.G. Walther heeft samengesteld. Bij het lezen ervan merkte ik met verbazing op dat hij in het voorwoord met geen woord wordt genoemd door Mattheson, terwijl hij zijn andere en beste bronnen noemt, en toch maar liefst acht keer de noodzakelijkste en meest gebruikte definities aanhaalt uit uw edele werken, wat bij velen (uitgezonderd Broßard) bijna niet te vinden is in hun grijze Griekse en Latijnse klassiekers. Waar zou men bijvoorbeeld een mooie beschrijving van een hedendaags aria anders vandaan moeten halen? Naar mijn mening had hij zijn werk beter kunnen benutten door uw boeken te raadplegen, als zijn clichés dat niet hadden verhinderd.'

De man lijkt boos te zijn; ik ben het echter helemaal niet en ik verwacht helemaal niet dat er veel gedaan wordt met mijn werk. Mijn antwoord is ook in die richting gegaan: als Walther niet aan mij had gedacht in het voorwoord, dan had hij er toch tien keer over geschreven in de 8 vellen van zijn werk, en dat zou misschien nog beter worden in de toekomst. Ik weet al wat dergelijk werk betekent; anders zou ik er al lang aan begonnen zijn. "Het lot van woordenboeken is om langzaam naar perfectie te streven en in verschillende delen te verschijnen." (Bayle Avert. over de 2e editie van zijn woordenboek). Ondertussen kan de auteur aan zijn toekomstige editie toevoegen dat op p. 10 "accordes, fausses, compose" moet worden vervangen door "accords" (als mannelijk) "faux" en "compose". Ook zal p. anteced. sub. voce: "Accompagnamento" waarschijnlijk weggelaten zijn. Op pagina 15 moet worden opgemerkt dat "Affetto" in het Frans, in de betekenis zoals het hier staat, vertaald zou moeten worden als "passie" in plaats van "affectie", terwijl in plaats van "affectuesement" vertaald moet worden als "affectueusement", enzovoort. Het is zeker niet te vroeg

om opmerkingen over woorden te maken in een woordenboek. Tot op heden is er alleen gewacht op de voortzetting van de bibliotheek van Walther; maar ondanks alle inspanningen en frequente vragen, zowel op beurzen in Leipzig als in Halle en Glaucha, heb ik nog niets meer gezien dan de letter A. Aangezien het waarschijnlijk is dat er in dit prijzenswaardige werk verschillende berichten zullen worden vermeld die betrekking hebben op de "Ehren-Pforte", moet ik ermee wachten tot we weten wat dat werk verder zal onthullen. Anders zou ik liever met mijn werk beginnen en het vrijgeven.

Aan Johann Mattheson, Hamburg

4. 8. 1731

Uwe eerwaardige hoogedele zult hopelijk mijn uitgebreide antwoord op uw zeer gewaardeerde brief van 16 november 1729 ontvangen hebben. Aangezien in de nieuwe orgelproef enkele fouten die ik gemaakt heb op bescheiden wijze zijn aangegeven, ben ik u daar dankbaar voor. Toch moet ik er enkele afwijzen: de derde is al aangegeven om te verbeteren in de errata; wat betreft de vijfde, die is door de heer Brossard als afnemer genoemd, bij wie op p. 2 s7 'affectie' en 'passie' hetzelfde betekenen en het ene door het andere wordt verklaard, en wat betreft de laatste, die staat duidelijk uitgedrukt in de derde regel daarna. Naast deze zijn er nog andere bekend bij mij, die deels met de pen zijn gewijzigd in sommige exemplaren. Dus blijft het zo: één oog ziet niet alles zo nauwkeurig; en we maken allemaal vele fouten. Als bewijs hiervan sta ik u toe om de volgende storende verbale en materiële passages die ik heb opgemerkt bij een nauwkeurige lezing in de voorbereiding van de genoemde orgelproef op pagina 67 op de gevraagde manier "privatim mitzuteilen" [privé mededelen]; in de hoop dat u deze meldingen, die met oprechte bedoelingen zijn opgesteld, zult accepteren zoals beloofd, en dat u mij hetzelfde zult laten ervaren in de toekomst (om ongelijke oordelen van anderen aan beide kanten te vermijden); dit vraag ik met alle respect die u verdient.

Uwe Hoogedele

Als nederige dienaar,

Weimar, 4 augustus 1731.

P.S. Indien gewenst, kan ik ook de onjuiste plaatsen in de proefstukken zelf aanwijzen (omdat ik van plan ben dit samen met mijn tweede en jongere 16-jarige zoon te doen) en deze ook meesturen. Wat betreft de biografieën kunt u deze met vertrouwen tegemoet treden, omdat ik er maar weinig van heb besproken.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
2 januari 1732

Mijnheer,

Ik had mezelf voorgenomen om pas te antwoorden op uw laatste brief van 14 augustus jl. nadat ik het beloofde exemplaar van het woordenboek had toegevoegd en u ermee kon dienen. Echter, hoewel de voorbeelden die door de uitgever in 22 tabellen waren gezet en na revisie op 13 van dezelfde maand waren verzonden, en men dacht dat de kopergraveur in Neurenberg ze zou maken zodat het werk met Michaelis, zoals beloofd, of uiterlijk tijdens de nieuwjaarsbeurs zou kunnen verschijnen, is het allemaal alleen maar speculatie en is dit nog niet gebeurd, en dus ben ik momenteel niet in staat u hiermee van dienst te zijn. Maar de belofte blijft onveranderlijk en vaststaand, waarop u kunt vertrouwen. Ondertussen neem ik opnieuw de vrijheid om u iets van mijn oude en nieuwe slechte composities toe te sturen, om alleen maar te laten zien dat ik u volledig en oprecht toegewijd ben. Het eerste stuk werd 22 jaar geleden gemaakt voor de kerkdienst van de gemeenteraad hier, maar vanwege de beginwoorden is de melodie nu iets veranderd. Het had aanvankelijk de imitatie van de eerste viool, maar bij nadere overweging bleek dat de luisteraar de tekst alleen van de mannen en niet van andere personen zou aannemen. Het tweede stuk, a basso solo, schreef ik 16 jaar geleden voor de bassist van de hofkapel hier, die tegelijkertijd secretaris en page-hofmeester was. Na zijn overlijden, enige tijd geleden, werd het samen met andere zaken door de erfgenamen aan mij verkocht, en u bent de eerste aan wie ik dit mededeel. Het derde stuk, een Kyrie, werd vier jaar geleden gemaakt bij de installatie van de plaatselijke superintendent en is sindsdien in handen geweest van de huidige koorleider. Neem alstublieft deze kleine gebaren van mijn toewijding vriendelijk in ontvangst, zoals eerder gemeld, en laat ze uw eigendom zijn in de toekomst. Mijnheer, u heeft mij de vriendelijkheid bewezen om de brief die aan Capellmeister Mattheson is gestuurd, veilig te bezorgen en het geld voor het porto over te maken. Ik geloof ook dat de genoemde brief, samen met de bijgevoegde stukken, correct is bezorgd. Maar in plaats van een verwachte schriftelijke reactie, ontving ik slechts een mondelijke groet van genoemde heer Capellmeister via een vocaal musicus genaamd Gerlach, die van Hamburg naar Stuttgart reisde en hier langskwam op 1 november. Hoewel het, als het uit een oprecht hart kwam, toch aangenaam voor mij was. Direct na ontvangst van uw geachte brief heb ik de situatie als volgt ingeschat: de heer Capellmeister zal doen alsof hij geen brief van mij heeft ontvangen. De tijd zal het resultaat laten zien. Bij die gelegenheid heb ik vernomen dat de heer Capellmeister een verlies van 6000 gulden heeft geleden en daarom, zoals gemakkelijk te begrijpen is, erg in verlegenheid is, en vooral t.a.v. de heer Music-Directore Stoltzenberg in Regensburg, evenals met meneer Hurlebusch en anderen, maar vooral met de eerste van hen is hij in onenigheid vanwege het feit dat hij niet onmiddellijk aan zijn verzoek heeft voldaan om zijn levensloop te presenteren en hem in ongepaste bewoordingen opnieuw te eren; waarop de heer Stoltzenberg zijn antwoord openlijk heeft laten drukken, wat niet erg fatsoenlijk is. Genoemde heer Gerlach gaf me hoop op een exemplaar, maar hij is vertrokken en heeft zijn belofte niet nagekomen. Misschien zie ik het nog een keer op een andere manier. Ik hecht er ook niet zo veel waarde aan, maar ik zou wel veel meer belang hechten aan het ontvangen van enkele boeken uit uw hoge vorstelijke bibliotheek die van belang kunnen zijn voor mijn werk en waarmee ik in staat zou worden gesteld om de bedoelde supplementen te maken. Op dit moment is het helaas niet gunstig met betrekking tot de levende virtuozen, omdat ik geen antwoord heb gekregen op mijn twee brieven aan de heer Hof-organist in Wenen, genaamd Muffat. Of dergelijke brieven ook zullen worden ontvangen door de kapelmeester van de Stephansdom, de heer Reüter, aan wie ik 10 weken geleden heb geschreven en die om het Fuxiaanse compositiewerk voor 8 gulden heeft gevraagd, zal binnen enkele dagen duidelijk worden, nadat de koopman uit Apolda, die nauw verwant aan mij is, is teruggekeerd en zo snel mogelijk naar mij toe zal komen om het te laten weten. De organist in Illmenau is vorige herfst naar Maagdenburg gereisd en heeft overal mijn verzoek willen regelen, maar nergens iets vruchtbaars kunnen bereiken, vooral niet bij degenen die op verzoek van de heer Capellmeister Mattheson om

hetzelfde zijn gevraagd met betrekking tot zijn Musical. Ehren-Pforte, en hem niet hebben beloond, zoals bijvoorbeeld de heer Capellmeister Graupner in Darmstadt, enzovoort. De angst van mensen is schadelijk voor mijn onschuldige bedoeling! Mijn vader is op 18 december jl. overleden, nadat hij op dezelfde dag en bijna in een uur zijn 81ste jaar had bereikt. Op de tweede paasdag heb ik hem, samen met mijn vrouw, naar zijn laatste rustplaats begeleid, op de dag waarop hij 81 jaar geleden gedoopt werd. Voor mijn zoon, die hier nog steeds ziek is, heeft Zijne Doorluchtige Hoogheid via het Consistorie enkele dagen geleden een beurs beloofd, lof zij God, hoe hoog deze ook moge zijn, ik zal het binnenkort te weten komen. Moge God hem in staat stellen het nuttig en gezond te gebruiken. Aan het einde van augustus heeft mijn jongere zoon zich in Naumburg op het orgel laten horen in aanwezigheid van de geestelijkheid en enkele raadsleden, en daardoor heeft hij de eer gekregen om in het protocol te worden opgenomen. Ik betreur het dat uw filosofische werk is vastgelopen, maar ik ben ervan overtuigd dat het u even onverschillig is als mij, en zonder Gods wil kan er niets gebeuren. Hierbij beveel ik u, samen met uw dierbaren, aan in Gods genade en bescherming, die ook in dit nieuwe jaar nieuw voor u zal zijn. En ik blijf u altijd welgezind, en verblijf,

Uw dienstwillige
Walther
Weimar, 25 januari 1732.

P.S. De boodschapper van deze brief is de heer Commerciën-Commissarius Rosenberg.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
31 maart 1732

Geachte heer,

Ik hoop dat het pakketje dat recentelijk tijdens de Braunschweig Fair is verzonden, via de heer Commissaris Rosenberg, goed is ontvangen. Wat destijds beloofd werd, wil ik nu, nadat ik gisteren de bijbehorende exemplaren uit Leipzig heb ontvangen, heilig nakomen. Ik vraag u vriendelijk om dit exemplaar te accepteren en, indien mogelijk, net zoals tot dusverre op roemrijke wijze gebeurde, een bijdrage te leveren aan de voortzetting ervan. Ik heb, na de correctie in Leipzig, alle bladzijden, behalve de eerste en de laatste, zelf nogmaals doorgenomen en de frequente fouten zorgvuldig genoteerd. Ik geloof echter niet dat ze allemaal, zoals ik ze hier nog heb liggen, zijn afgedrukt. Hoewel het vaak maar kleine zaken zijn, omdat de wereld gewend is om van muggen olifanten te maken, heb ik ze zorgvuldig opgemerkt, behalve wat mij misschien is ontgaan. In de eerste regel van de dedicatie (een slecht begin!) moet in plaats van "derde" "vierde" staan. De fout komt doordat het al op 16 februari 1731, toen het werd ingesteld en gepresenteerd, door mij was vastgelegd. Hoewel het later duidelijk werd dat er een wijziging moest worden aangebracht, is het huidige jaar 1732 weliswaar toegevoegd, maar er is niet aan de betreffende regel gedacht. Om de uitgever te plezieren, zou het woord "volledig" in het titelblad moeten worden opgenomen, maar ik kon hier niet aan voldoen en heb aanvankelijk gekozen voor "voldoende". Maar zelfs dit leek mij bij nader inzien niet passend, dus vroeg ik de uitgever om het helemaal weg te laten, wat ook is gebeurd. De opmerking hierover in het voorwoord is gelukkig behouden gebleven. Zo gaat het wanneer je niet zelf ter plaatse bent om het drukproces bij te wonen en alle pagina's te controleren. Op pagina 642 in het artikel over Vredeman moet het woord "Canonai" worden veranderd in "Canzoni". Onder de exemplaren vond ik een brief van de heer Kapelmeester Mattheson, gedateerd op 26 september 1731, met dezelfde inhoud. Ik weet echter niet hoe en aan wie deze brief van de heer Mattheson aan de uitgever, of op zijn minst aan zijn bediende, is bezorgd? Aangezien hij mij sindsdien meerdere malen heeft geschreven en de te corrigeren bladzijden heeft gestuurd, had ik de brief al lang moeten ontvangen. Er lijkt iets verborgen te zijn, en hoe dan ook, ik zal er tijdens de aankomende Paasbeurs op reageren. De eerder genoemde zanger zou niet "Gerlach" moeten heten, maar de jongste zoon van de heer Kapelmeester Keyser zijn. Omdat de gelegenheid om naar Erfurt te gaan binnenkort vertrekt, moet ik haast maken, met wensen voor vrolijke feestdagen en aanbeveling van mijzelf en de mijnen, onophoudelijk aanhoudend.

Van Mijnheer en mijn zeer gewaardeerde vriend,

Uw toegewijde
Walther.
Weimar, 31 Maart 1732

[Bijlage:]

Uit mijn stilzwijgen tot nu toe mag u niet concluderen dat ik uw zeer gewaardeerde brief van 3 augustus niet fijn en aangenaam vond; ik kan oprecht het tegendeel aantonen en wil bij gelegenheid uw opmerkingen publiekelijk delen, als bewijs dat ik, in overeenstemming met mijn principe, graag met mijn fouten zou willen dienen. Ga dus gerust door en stuur mij uw gedachten over het praktische deel van mijn recente werk zo snel mogelijk: ik zal alles dankbaar accepteren en erkennen. Ik moet u alleen vragen om begrip te hebben voor mijn andere belangrijke en overvolle bezigheden, omdat ik niet altijd zo snel als ik zou willen, of zo uitgebreid als ik zou moeten, mijn verschuldigde antwoord kan sturen. Alles zal te zijner tijd worden ingehaald. Ondertussen blijf ik u met veel respect,

Uwe weledele en hooggeboren
gehoorzaamste dienaar,
Mattheson.

Hamburg, 26 september
1731.

P.S. Waar en wanneer zien we het vervolg van uw woordenboek?

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
4 augustus 1732

Aan de heer
Monsieur Bokemeyer,
Meester en Directeur van de zeer bekende Muziek
te
Wolfenbüttel.
par faveur.

Mijnheer,

Hoewel het bijna lijkt alsof u mij enigszins vergeten bent, aangezien nu bijna een jaar is verstreken zonder dat ik een brief van u heb ontvangen, kan en wil ik toch een zo behulpzame en dierbare vriend niet vergeten. Daarom informeer ik u bij deze gelegenheid, nu de plaatselijke Commissaris voor Handel, de heer Rosenberg, de Braunschweigse Kermis bijwoont, naar uw welzijn en dat van uw familie. Ik hoop dat u allen zich nog steeds in goede gezondheid bevindt, wat ik, God zij dank, ook kan melden over mijzelf en de mijnen. Op 25 januari van dit lopende jaar 1732 heb ik via dezelfde gelegenheid de volgende stukken gestuurd: "Iedereen zij onderworpen aan het gezag" etc. "Gelukkig degene wiens hoop op de God van Jakob is" etc., en "Kyrie eleison" boven de vaste melodie "Es ist das Heil uns kommen her", evenals kort daarna, namelijk voor Pasen, een exemplaar van het destijds voltooid muzikale lexicon. Ik zou graag willen weten of alles correct is ontvangen en of we bij de op 3 augustus 1731 toegestuurde 2 cantates een geestelijke poëtische tekst van u kunnen verwachten? Ook wil ik graag weten of er iets van mijn lopende werk is gevonden in de wereldberoemde hertogelijke bibliotheek die u beheert? Ik heb in totaal 40 exemplaren verkocht, waarvan 21 exemplaren voor 1 1/2 rijksdaalder, exclusief de voorintekenaars. Er liggen nog 3 exemplaren in het magazijn, aangezien er nog 10 exemplaren over zijn van de 26 juli ontvangen 10 exemplaren. Mijn exemplaar heb ik laten doorlopen en sindsdien heb ik verschillende aanvullingen gedaan, met name op basis van het artikel van Dr. Meier in Göttingen, nadat ik het leken-programma van Dr. Heümann had ontvangen. Mijn oudste zoon studeert sinds de paasvakantie aan de universiteit van Jena, en de jongste zit op het gymnasium hier en oefent op het klavier. Soms maakt hij tijdens de vakanties een kleine reis om zich te laten horen. Het zal bijna een jaar geleden zijn dat hij zoiets deed in Naumburg, in aanwezigheid van geestelijken en het stadsbestuur, waarbij zijn naam in het protocol werd opgenomen. Tijdens de aanstaande schoolvakantie zal hij een reis maken naar Merseburg en Nordhausen, omdat hij door de organist van die plaatsen, mondeling in het geval van de eerste en schriftelijk via een tussenpersoon in het geval van de tweede, is uitgenodigd om zich bekend te maken en zijn toekomstige succes, met Gods genade, te bevorderen. Misschien brengt hij ook een bezoek aan u en aan Braunschweig. Met mijn orgel is het nog steeds in dezelfde staat als voorheen, dus de spreuk op mijn zegel is nog steeds van toepassing. Op de afgelopen 11e hebben 1048 geëmigreerde Salzburgers met 96 kleine wagens in onze stad overnacht, 's ochtends een preek bijgewoond om 8 uur en 's middags om 2 uur hun reis voortgezet via Buttstedt naar Eisleben. Ze werden door ons allen, geestelijken, collega's en leerlingen van de school, zingend binnengehaald en uitgeleid, goed verzorgd en voorzien van een collecte van 520 rijksdaalders, ingezameld door de burgers en andere inwoners, en ze werden ook royaal geschonken. Het vorstelijk hof heeft aan elke emigrant 1 maat wijn geschonken als gastvrijheid, hen vergezeld op hun weg en hen een aanzienlijke som geld gegeven om mee te nemen. Ik heb 4 ongehuwde vrouwen van 20 jaar, afkomstig uit het district Goldeck, gehuisvest. Hierbij beveel ik u in Gods bescherming, terwijl ik uw voortdurende genegenheid koester.

Altijd de uwe,
J.G. Walther
Weimar, 4 augustus 1732.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
1 oktober 1732
Weimar, 1 oktober 1732.

Mijnheer,

De bijgevoegde brief was al klaar voor de afgelopen Laurentii-markt, maar toen ik deze aan Commissaris Rosenberg stuurde, 8 dagen voor de markt, was hij al 2 dagen eerder vertrokken. Bij zijn terugkeer heb ik van hem vernomen dat u in uw kluis naar een brief van mij hebt gevraagd, wat mij doet vermoeden dat mijn laatste pakket, dat ik tijdens de vastenweek heb gestuurd en waarin zich een exemplaar van het muzikale lexicon bevond, niet moet zijn aangekomen. Het was immers correct verzonden van hier naar Erfurt en vandaar uit persoonlijk overhandigd aan de koerier van Hamburgse boodschapper, zoals de organist van de Kaufmannskirche daar, de heer Landgraf, mij later heeft verzekerd. Als u dit, zoals ik vermoed, niet heeft ontvangen, verzoek ik u om hiernaar op de juiste plaats te informeren en uzelf te identificeren. Wat betreft het oordeel dat enkele weken geleden in de Niedersächsische Nachrichten over genoemd lexicon is geveld, zal u zonder twijfel bekend zijn door de eerste pagina. Maar misschien niet dat de heer Kapelmeester M. Auctor erbij betrokken is, aangezien hij het persoonlijk naar mij heeft gestuurd. Om ervoor te zorgen dat deze brief niet te oud is en met extra kosten wordt verzonden, wilde ik hem tijdens de huidige Leipziger markt aan u sturen. Ik groet u en uw dierbaren met genade en beveel mijzelf aan in uw verdere genegenheid, in afwachting van een antwoord met betrekking tot de gevraagde geestelijke teksten en andere zaken die mij van dienst kunnen zijn tijdens de komende Licht Kermis.

Met de meeste toewijding,
J. G. Walther

Aan Johann Mattheson, Hamburg
27 december 1732

P. P.

Samen met wensen voor een gezegend nieuwjaar, wil ik u laten weten dat ik uw zeer geachte brief van 26 juli jl., samen met de bijlage, eind augustus via Jena goed ontvangen heb. Wat betreft de gemaakte onvolkomenheden, had ik eerder een medelevend stilzwijgen verwacht dan een dergelijke goed geschreven recensie, waarvoor ik u mijn meest gehoorzame dank betuig. Het was mijn plicht geweest om dit eerder te doen; echter, met de toestemming die gegeven was, moest ik ook mijn gedachten over het praktische gedeelte van de orgelprobe sturen, en aangezien de betreffende leerling (zoals eerder gemeld) kleine vorderingen maakt op dit gebied en ik voornamelijk andere bassen met een viool moet begeleiden om ze het ritme te leren, was het deze keer alleen mogelijk om tot en met het 13e stuk te komen, waarover ik hierbij enkele korte opmerkingen geef. Maar ik wil hierbij nogmaals beleefd vragen om mij niet in de klasse te plaatsen die genoemd wordt in § 288 en in de bijlage van de orgelprobe, want die is te hoog en het gezelschap te voornaam. In plaats daarvan wil ik alles, zoals beloofd, met liefde aanvaarden en aannemen. Hiervoor blijf ik altijd met grote achting,

Eerwaarde hoogedele en hooggeleerde
De meeste toewijde
dienaar,
J.G. Walther.

Weimar, 27 december 1732

[Bijlage:]

Syst. 3: Boven de eerste noot moet niet het cijfer 4, maar het cijfer 2 worden doorgestreept. Syst. 5, maat 1: De septiem boven de c' moet behouden blijven. Syst. 6: Het zou misschien beter zijn als de 9e noot, behalve de sext, ook de 4 zou krijgen en de volgende noot veranderd zou worden in een es. p. 243, Syst. 4, maat 3: In ieder geval moet de septiem boven de met een 4+ gemarkeerde c worden doorgestreept, omdat zoiets niet zou moeten gebeuren zoals bij de voorgaande. De laatste twee noten missen een (6/4) teken. Syst. 7: In de laatste halve maat ontbreekt de as-septiem, die weliswaar niet per se slecht is, maar nodig is voor een juiste uitvoering van de twee volgende zinnen en ongetwijfeld daarom in de eerste editie staat.

p. 245, regel 2: In plaats van "Viertel" moet het "Achtel" zijn.

Bij het 12e oefenstuk ontbreekt (volgens uw eigen basisregel) de reine kwart van de toon als noodzakelijk akkoord, dat dus terecht in deze aanduiding op genomen had moeten worden, maar waarschijnlijk met opzet is weggelaten omdat de andere zinnen, behalve het Rondeau, meer D laten horen dan Des.

Over het 13e oefenstuk kan ik niets anders toevoegen (omdat het niet in partituur staat) dan dit: dat er in de vaste voortekening en dus aan het begin een mol voor de e ontbreekt omdat, naar het schijnt, in ieder geval in de eerste vier regels en dus meer dan de helft van het hele stuk de noot es overheerst, en aan het einde van het tweede deel de (6/4) boven de a in het eerste deel niet fijn samengaat met de 7 6 [doorgestreepte 6] boven de e in het tweede deel.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
29 juli 1733

Mijnheer,

Voordat ik aan iets anders denk, voel ik me verplicht om u mijn zeer dankbare dankbaarheid te betuigen voor het aangename cadeau dat ik op 9 februari jongstleden onverwachts van u heb ontvangen. Ik waardeer het des te meer, omdat u uw boekenvoorraad wilt verminderen uit genegenheid voor mij en de mijne wilt verrijken. Ik heb het meteen laten inbinden en op de juiste plaats gezet, en ook uw dierbare naam erin geschreven, en vermeld hoe het bij mij is gekomen. Het zou nu zeer passend zijn om er iets voor terug te doen; maar omdat ik hiertoe helemaal niet in staat ben en niet weet hoe dit het beste kan gebeuren, moet ik het voorlopig uitstellen totdat er een geschikte gelegenheid is: in de tussentijd, aangezien ik besloten heb om u een stuk te sturen dat ooit door wijlen de kapelmeester Heinichen aan mij is gestuurd en waarvan u terecht hebt geoordeeld dat het zijn oorspronkelijke compositie was, en daarna heb ik twee kerkmuziekstukken bijgevoegd, misschien vindt u hier meer waardering voor. De titel van de ene is in de hand van de heer Bach uit Leipzig. Hierbij zijn ook twee stukken van mijn eigen bescheiden werk, als bewijs dat ik, op uw aanraden, nog steeds bezig ben met het componeren van vocale werken; één ervan heeft echter de volgende achtergrond: een oude schoolvriend in Erfurt genaamd Stöpel, die cantor is in de hoofdkerk daar, heeft de moeite genomen om 2 aria's uit de 8 die ik hem op verzoek had gestuurd, die ooit bij verschillende gelegenheden waren gecomponeerd, te selecteren, ze van een andere tekst te voorzien en een koraal toe te voegen aan het begin, midden en einde, wat ik daarna heb gedaan, zodat ze samen als een kerkmuziekstuk kunnen verschijnen en ter herinnering aan mijn eerste roeping kunnen worden uitgevoerd op het afgelopen Maria-feest. Als u van plan bent om hetzelfde te doen met de rest, zoals ik vermoed, zal ik ze voltooiën en het slotstuk maken; Omdat de dood gratis is en geen haan vergeefs kraait, bovendien is er nergens een tekort aan vocale werken, [onvertaald:] und ich gar wol mit den meinigen zurück bleiben kan. Ik heb nog geen betrouwbare informatie kunnen krijgen over de gemelde dood van de heer Capellmeister Mattheson, en de hofpredikant hier, de heer M. Köhler, die de zogenaamde Neder-Saksische nieuwsberichten over nieuwe boeken hier alleen bijhoudt, kan zich niet herinneren dit overlijdensbericht daarin te hebben gelezen. Als u zoiets heeft, zou ik vriendelijk om informatie willen vragen, evenals of het waar is dat de heer Telemann zichzelf heeft verdronken? Nadat zijn vrouw 3000 Thaler of zelfs dukaten heeft verloren; zoals een baron van Schell, die zich op dat moment in Erfurt bevindt, absoluut zeker heeft willen bevestigen. Het zou inderdaad een groot en onherstelbaar verlies zijn voor beide voortreffelijke mannen. Het eerste kan mogelijk waar zijn en is althans voor mij geloofwaardig; omdat hij niet heeft gereageerd op mijn aan hem gestuurde gedachten (die hierbij volgen). Of hij nu leeft of dood is, ik verzoek u vriendelijk om dit concept geheim te houden voor uw eigen informatie en het niet in andere handen te laten vallen, omdat andere mensen behalve u niet mogen weten wat er tussen hem en mij is gebeurd. Wat betreft de heer Kauffmann in Merseburg, die samen met zijn geliefde en oudste dochter nu bijna een jaar geleden tijdens zijn reis naar Erfurt bij mij heeft overnacht, zal het volgende bericht meer informatie geven. Mijn oudste zoon is, God zij dank, volledig hersteld en is kort geleden door mijn genadigste heer, die volgens het bijgevoegde gedicht steeds hoger stijgt, met de Frey-Tische in Jena begunstigd. Hij weet er nog niets van, en ik zal hem morgen het ontvangen diploma hierover toesturen. De hofmuzikant hier, de heer Kalb, heeft nu, na herhaalde vragen, verklaard dat hij de schuldvordering van de heer Capellmeister Credii aan mij van 1 rdl. niet kan betalen, omdat hij daarvoor niet is vergoed door eerdergenoemde heer Capellmeister. Als u de mogelijkheid heeft om dit antwoord en deze beslissing aan de heer Credium te laten bezorgen, dan geloof ik dat hij niet zal nalaten dit kleine bedrag dat hij vele jaren geleden voor hem heeft uitgeleend, terug te betalen. Wat betreft de vijanden van mij, laten we gezamenlijk een gemeenschappelijke zaak maken en bidden in de litanie: "Onze vijanden, vervolgers en lasteraars vergeven en bekeren." Dit zal God behagen en beide partijen ten goede komen. Sinds februari van het jaar des Heren, informeer ik aan het hof van de prinses, als de hertog's zus,

staatsdame, en daarnaast van de heer von Münchhausen, die bij mevrouw de weduwe hertogin opperhofmeester is, enige dochter van 11 jaar oud; ; wat met argusogen wordt bekeken en, zoals de eerste mij zelf heeft verteld, met krachtige woorden wordt aangespoord, alsof hierdoor de eer van een ander, die eerder dan ik recht heeft, zou worden geschonden. Misschien kunt u mij, wanneer de gelegenheid zich voordoet, zowel het beloofde als het gevraagde plezier doen, ik zal alles met de grootste dankbaarheid aanvaarden en, onder voorbehoud van de verschuldigde tegenprestatie, altijd blijven mijn heer's,

meest toegewijde,
J. G. Walther.

Weimar, de 29e juli
1733

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
28 januari 1734

Mijnheer,

Het zou zeer aangenaam voor mij zijn om te horen of u, samen met uw dierbare familie, bij het wisselen van het jaartal nog steeds gezond bent. Ik hoop van wel en wens u een voortdurende welzijn toe. Hierbij stuur ik de reeds betaalde 4 exemplaren van de handelseditie, waarvan het tweede deel nog niet is verschenen. Het geld ervoor is echter al door de andere abonnees aan hen betaald en aan mij gemeld. Ik dacht dat het werk de liefhebbers in uw stad (die er bijzonder van zullen genieten), net zoals ik, al zou bevallen. Daarom kunt u slechts 4 exemplaren apart houden om ze, na ontvangst van de betaling, aan hen door te geven. Aangezien u nu de gelegenheid hebt, kunt u ze tijdens de beursperiode ophalen bij een handelaar van de maker, tenzij hij anders bepaalt, of bij de graveur, de heer Krügener. Op deze manier is het het handigst om eraan te komen. Niet dat ik hierbij niet verder van dienst zou willen zijn, maar alleen omdat u het voltooide werk op deze manier eerder uit de eerste hand dan via mij en anderen kunt verkrijgen.

Hierbij stuur ik u met dank de compositorische regels van wijlen de heer Förtschens terug. Het derde hoofdstuk daarvan was mij al bekend, omdat het ongeveer 20 jaar geleden werd gekopieerd door de toenmalige muzikdirecteur in Eütin, de heer Johann Niclas Hanffs, die destijds hier verbleef maar later organist in Riga werd. Als tegenprestatie stuur ik op verzoek mijn verzamelde Musicam Poeticam, en wel de eerste delen, in een vreemde en zeer onjuiste hand, voor uw eigen gebruik (u zult de fouten wel corrigeren). De grotere delen, die ik en een ander hebben geschreven, stuur ik ter handige kopie mee. Wat betreft het eerste deel, zal uit de bijgevoegde kopie grotendeels te zien zijn wat er tussen mij en een vermeende leerling is gebeurd, die ooit als kapelmeester in Schwerin wilde dienen, daarna bij u in Wolfenbüttel als violist heeft gediend en enkele jaren geleden in grote melancholie hier is overleden. U zult daar waarschijnlijk al van op de hoogte zijn. Dit zeer onvoltooide stuk verdient echter geen goede goedkeuring, daarvan ben ik me terdege bewust. Ik heb het dan ook niet met dat doel aan u gecommuniceerd, maar heb de betere uitvoering ervan voor een geschikter moment voor mezelf gehouden. Hopelijk is hetzelfde gebeurd met de leer van de Modis musicis in het muzikale lexicon. Mondelinge instructie is het beste in dit geval. Verder moet ik melden dat de opdracht die u mij voor de Michaelis-beurs hebt gegeven destijds niet kon worden uitgevoerd, omdat de brief 12 dagen onderweg was en de beurs al begonnen was, en de heer Funcke in Erfurt de opdracht al had ontvangen. Maar daarna, en wel vóór de afgelopen nieuwjaarsbeurs, is deze trouw uitgevoerd. Ik geloof dat het effect ervan, tot genoegen van de heer Ober-Amtmann Woltereck, merkbaar zal zijn geweest. De brief was gefrankeerd van Magdeburg naar Erfurt, maar er was een vreemde hand die het woord "Erfurt" had doorgestreept en er "Kassel" van had gemaakt. De briefdrager eiste, volgens de adressering, per se 4 gulden porto, met veel ongeduld en enige discussie van mijn kant. Maar ik heb besloten om vanwege deze ongepaste eis contact op te nemen met de postmeester in Jena, van wie de expeditie van de brief naar mij kwam, om deze misstand aan hem te melden en het gebruikelijke porto bij te voegen. Er is verder niets gebeurd en er is geen antwoord ontvangen. Dit gebeurde op 10 oktober.

In dezelfde week ontving ik van de oudste zoon van de overleden Buttstett, die een medicus is in Erfurt, een peetvaderbrief. Maar na navraag bij de koster en raadpleging van het kerkboek bleek deze brief onjuist te zijn, omdat er niet ik, maar een andere persoon genoemd werd. Ook vandaag de dag worden dergelijke [onvertaald] geistl. Handlungen uitgevoerd, en dit is al de tweede keer dat ik ben gewaarschuwd om het peetvadersgeschenk niet meteen te overhandigen, maar eerst navraag te doen. Ik heb op bijna hetzelfde moment brieven ontvangen van een priester uit Como, Italië, en van een uitgever uit Augsburg, evenals enkele tientallen gedrukte titelbladen en brieven uit zijn muziekuutgeverij, waarmee ik mijn lexicon kan uitbreiden. Aan de laatste heb ik ter bevordering van zijn bekendheid 6 instrumentale stukken van mijn werk voor mogelijke publicatie gestuurd. Oh, als er maar meer mensen zouden worden geïnspireerd [D. erwecket] om zoiets te doen. In de hoop op

alle goeds en met voortdurende hoogachting blijf ik altijd uw

toegewijde
J.G. Walther.

Weimar, de 28e januari, 1734

// In het muzikale lexicon moeten de artikelen "Bele" en "Capitaneus" als onjuist worden geschrapt en in plaats daarvan moet het juiste worden gezocht onder "Hele" en "Mengelius". //

Aan Lorenz Christoph Mizler, Leipzig
15 november 1734

Zeer Edele en Zeer Geleerde Heer,
Bijzonder Hooggeachte Heer Magister!

Uwe Hoogweledele zeer geachte brief van de 25e van de vorige maand, heb ik samen met de bijgevoegde dissertatie ontvangen. Ik bedank u hierbij hartelijk voor uw vriendelijke mededeling. Allereerst feliciteer ik u met dit roemrijk afgelegde academisch-muzikale proefstuk en ik hoop van harte dat er spoedig meer (op begrijpelijke wijze) zal volgen om de geliefde muziek beter te bevorderen. In plaats van een verwachte reactie op het 3e corollarium in de genoemde dissertatie, verwijst ik naar het rapport dat aan het begin van het muzikale lexicon staat, waarin naar mijn mening precies datgene te vinden is wat u met de gebruikte metafoor (met betrekking tot "gebrek") heeft willen uitdrukken. Wat betreft de "overvloed", zoals te zien is in de volgende artikelen, bijvoorbeeld "Augustinus", waar op p. 7 de woorden "boek 1 - hoofdstuk 17" aan het einde van dit artikel horen te staan, en "Capitaneus": dat artikel dient inderdaad te worden verwijderd. Verder is er bijvoorbeeld "Pachelbel" (Johann), waar op p. 458 de "acht onderste en negen bovenste" regels ook moeten worden geschrapt, en op andere plaatsen zijn er meer van dergelijke fouten. Deels is de schuld hiervan bij mij te zoeken, maar ook bij de toezichthouder van de druk. Hier moet ik terloops opmerken dat de woorden in het voorwoord "Op verzoek van..." eveneens moeten worden geschrapt. De uitgever had van mij gevraagd om het woord "volledig" op de titelpagina te zetten, maar omdat ik dit niet begreep en in plaats daarvan het woord "voldoende" voorstelde, en ook aantoonde dat dit zelfs niet nodig was, heeft hij mijn suggestie gevolgd en beide woorden weggelaten. In het voorwoord dat ik in 1731 aan hem had gestuurd, heeft hij ook het jaartal veranderd, maar deze passage heeft hij gelukkig laten staan.

Ik geloof echter niet dat uw kritische opmerkingen en andere geografische aantekeningen onder de "overbodige bijvoegsels" vallen, zoals bijvoorbeeld bij het artikel over "Homerus". Dit is niet zonder reden gedaan. Daarom wil ik hierbij vriendelijk vragen om uw duidelijkere mening en de aangegeven plaatsen, omdat ik niet tot degenen behoor die beweren onverbeterlijk te zijn. Ik ben juist bereid en klaar om goede en gefundeerde verbeteringen met liefde te aanvaarden en aan te nemen. Ook de reeds openbaar gemaakte recensie raakt mij niet persoonlijk, hoewel het beter zou zijn geweest als dit niet was gebeurd. Het moet echter alleen betekenen dat de lezers worden aangemoedigd om hun eigen kennis van muziek en die van anderen in te zenden om dit "gebrek" te verhelpen. Welnu, dan verzoek ik u vriendelijk om uw eigen inbreng en die van anderen in uw omgeving en buurt, vooral van de heer Bümler en de heer Ehrmann, die het verdienen, met betrekking tot hun benodigde levensomstandigheden. Ik zal deze met veel plezier toevoegen aan degenen die ik al heb ontvangen. Misschien bent u hierin succesvoller dan ik. Ik had namelijk al geruime tijd geleden de heer Kapelmeester Georg Heinrich Bümler (die ik beschouw als de vader van de huidige) verzocht om hulp, maar ik heb niets ontvangen. Op verschillende plaatsen heb ik een vergelijkbare ervaring gehad, zodat bijna al mijn inspanningen tot nu toe tevergeefs waren, ondanks de kosten, moeite en tijd die ik eraan heb besteed. Nu u aangeeft: "Ik wou dat ik iets kon bijdragen," vraag ik u om te overwegen of u, als u in mijn plaats was geweest, een "sterkere en vollediger" publicatie tot stand had kunnen brengen. Was het Fabri Lexicon in het beginstadium ook in de huidige staat? etc. etc. Ik heb gedaan wat ik kon.

Ondertussen heb ik gemerkt dat het spreekwoord "quot capita, tot sententiae" volledig waar is, gezien de verschillende meningen, vooral het oordeel van de heer Kapelmeester Mattheson en het oordeel dat te vinden is in het 58e deel van de Niedersächsische Nachrichten von neuen Büchern aufs Jahr 1731 (waarin ik op verschillende punten als onwaardig werd beschouwd), beschouw ik uw mening als het betere. Een argwanende persoon zou zelfs kunnen vermoeden dat dit niet uit eigen beweging is gebeurd, maar op aanstichting van iemand anders. Echter, de eerlijkheid die u hierbij toont, omdat u dit zelf naar mij heeft gestuurd, doet mij hopen dat het niet kwaad bedoeld is, maar

eerder een kleine herhaling is van hetgeen ik zelf al meer dan eens heb aangehaald.
Met deze hoop maak ik van de gelegenheid gebruik om u iets van mijn eigen composities aan te bieden, om te laten zien hoezeer ik altijd met veel respect wil zijn.

Uwe hoogweledele en welgeleerde
toegewijde dienaar,
J.G.W.

Weimar, 15 november
1734.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
27 januari 1735.

Mijnheer,

Ik hoop dat u tot nu toe goed bent geweest en wens u een voortdurende voorspoedige voortzetting in het nieuwe jaar, samen met welzijn van ziel en lichaam. Mijn gezondheid staat momenteel, sinds de 17e van deze maand, niet erg sterk, omdat ik een koortsachtige ziekte heb die me erg verzwakt en dreigt weg te nemen. Maar sinds enkele dagen zijn de pijn in mijn rechteroor afgenomen, en daardoor komt het plaatselijke abces geleidelijk naar buiten. Ik hoop op spoedig herstel, zodat ik mijn functie, die momenteel door mijn jongere zoon wordt waargenomen, weer zelf kan overnemen. Ik ben u dankbaar voor de bijgevoegde twee contrapuntische traktaten, en ik stuur hierbij de derde die u naar eigen goeddunken mag behouden, het is precies degene waarover ik eerder heb gesproken, hoe en op welke manier ik eraan ben gekomen. Maar omdat ik later de methode van de heer Thiele niet in zijn geheel heb kunnen waarderen, omdat volgens die methode bijvoorbeeld in 3 maten altijd 2 maten, volgens de melodie, hetzelfde zijn; heb ik een wijziging gezocht en ik hoop dat ik deze, zoals de bijgevoegde fuga met 3 thema's zal laten zien, gevonden heb. Deze fuga en het voorspel over "Herr Jesu Christ, wahr Mensch und Gott" kunt u na bestudering overhandigen aan MH., samen met mijn dienstbetuiging, voor uw schoonzoon, omdat ik denk dat hij er beide gebruik van zal kunnen maken. Mijn volledige verzameling bewerkte korallen bestaat uit 107 stuks, wat in totaal meer dan 350 variaties oplevert, en ik zou graag een fatsoenlijke uitgever willen vinden die ze in kopergravure zou willen publiceren. Ik heb daarover al brieven geschreven naar Augsburg en Hamburg, maar van beide plaatsen heb ik geen gunstig antwoord ontvangen. Men vreest daar dat er geen vraag naar zal zijn, omdat het alleen maar evangelische liederen zijn die niet gezocht zouden worden door aanhangers van andere religies. En van de andere plaats ontving ik een wens: dat de zeldzame vogel zich spoedig mag openbaren! Hoe dan ook, ongeacht hoe het ook afloopt, laat het mij zowel de kopieën als de originelen bevallen, en ik zal me, als God mij leven en gezondheid blijft schenken, inspannen om hiermee door te gaan, vooral als het zo uitkomt dat mijn orgel binnenkort weer compleet en hersteld is.

Het bijgevoegde exemplaar van Bach, waarvoor ik 12 gulden betaald heb, kunt u voor 8 gulden overdragen, samen met het resterende krediet van 1 rijksdaalder vanaf 1713 (aangezien het anders is afgelopen) dat u mij op een vriendelijke manier kunt laten toekomen. Van het werk van de beroemde Italiaan Francesco Gasparini heb ik een Mis ontvangen, bestaande uit allerlei soorten canons, die hij als een voorbeeld van zijn vaardigheid heeft gemaakt om toegelaten te worden tot de Academie van de Philharmonici. Hieruit zou ik, op mijn bescheiden plaats, concluderen dat deze stijl bij dit volk nog steeds in ere gehouden moet worden, anders zou het ook door iets anders kunnen worden vervangen. Verder heb ik nog te melden dat aangezien er geen muzikant uit het Noorden interesse heeft getoond in mijn muzikale lexicon, er wel een andere musicus uit het zuiden bereid is geweest om dit te doen. Namelijk een magister genaamd Lorentz Christoph Mizler, afkomstig uit Heidenheim in Ansbach, die tot nu toe in Leipzig heeft verbleven, heeft op 30 juni jl. een dissertatie gehouden met als titel: "Quod Musica Ars sit pars Eruditionis philosophicae". Hij heeft deze dissertatie opgedragen aan de heer Kapelmeester Mattheson, de heer Kapelmeester Bach, de heer Kapelmeester Bümier en de heer Muziekdirecteur Ehrmann in Ansbach, en heeft deze samen met een begeleidende brief naar mij gestuurd op 25 oktober van het afgelopen jaar. Zijn gunstige beoordeling luidt als volgt: "Het muzikale lexicon van Walther, oftewel de muzikale bibliotheek, verdient lof van zijn vader, die zijn hoop niet wil teleurstellen, maar nog steeds bezig is met verschillende, zoals gebruikelijk bij kinderen, ziekten. Ik hoop dat, door een verstandige arts te raadplegen die overtollige lichaamssappen kan verwijderen, hij na vele jaren sterker zal worden en altijd van nut zal zijn voor het muziekleven in de republiek." Mijn antwoord daarop heb ik op 15 november gegeven, en nu moet ik wachten op zijn reactie. Als u wilt, zal ik ze u toesturen als u ze wilt lezen.

Tot slot wil ik u vragen, als de clavecimbelwerken van Kapelmeester Hurlebusch, die uit fugas

bestaan en die hij zelf wil uitgeven om het onjuiste exemplaar dat in Amsterdam is verschenen te verdoezelen en zijn eer te redden, openbaar worden, dat u mij dan een plezier wilt doen door alleen het begin van het thema van elk stuk op te schrijven en mij dat mede te delen. Als ik het werk zelf niet NB kan zien, maar niet kan kopen, zou het mij des te liever zijn, omdat hierachter een geheime reden verborgen ligt die ik u sub rosa et spe silentii, op verzoek, zal onthullen. Hierbij beveel ik mij aan voor uw voortdurende welwillendheid en blijf ik altijd
mijn heer's

oprecht toegewijde
dienaar,
J.G. Walther.

Weimar, de 27e januari
1735

P.S. Is er niets in uw vorstelijke bibliotheek te vinden dat mijn lexicon zou kunnen verrijken? De [onvertaald] Hof-Fourier Kalb is vertrokken zonder mij te betalen voor de rekening van Kapelmeester Credii. En aangezien hij mijn uitgegeven geld niet terugbetaalt, heeft een organist iets "par force" aan een vorstelijke kapelmeester gegeven.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
19 april 1735
Mijnheer,

Uw zeer geachte brief van 7 februari jl., samen met de bijgevoegde, heb ik op 18 van dezelfde maand ontvangen in goede gezondheid, wat betreft het eerder genoemde oorprobleem, dat nu is verbeterd en hersteld. Overigens heb ik al meer dan een half jaar last van een sterke stroom in mijn rechterarm, wat zo erg is dat ik bij het aan- en uitkleden hulp nodig heb. Hierbij stuur ik de brief van de heer Kapelmeester Credii, die u op 20 oktober van het vorige jaar aan mij heeft gestuurd en mij heeft medegedeeld, op de voorgestelde manier, het antwoord; ook stuur ik zijn originele brief van 13 juli 1713 aan mij, waarin hij weliswaar niet uitdrukkelijk heeft gevraagd om de klavierstukken die ik hem heb gestuurd, maar duidelijk heeft aangegeven dat het hem aangenaam zou zijn iets nieuws te kunnen aanschaffen: aangezien op dat moment de zogenaamde "Kunst- und Vorraths-Cammer" van de heer Buttstett, evenals mijn 2 koralen, met name "Meinen Jesum laß ich nicht" in 6 variaties en "Jesu meine Freude" in 10 variaties, de nieuwste publicaties waren in deze regio, dacht ik dat ik de heer Kapelmeester een bijzonder plezier en dienst bewees; ik kocht dus het eerste werk, door een zoon van de componist, voor 16 groschen (terwijl anderen er 1 rijksdaalder voor moesten betalen), en het tweede werk kocht ik van zijn uitgever (die me daarvoor beloond heeft voor mijn moeite) voor 8 groschen, en ik stuurde beide werken samen voor 1 rijksdaalder, wat mijn uitgegeven geld was. Zoals ik uit de brief van de heer Kapelmeester begrijp, herinnert hij zich het eerste werk wel, maar het tweede is hij vergeten: en hieruit ontstaat het verschil dat ik 1 rijksdaalder claim, terwijl hij slechts 16 groschen wil betalen. Als de heer Kapelmeester destijds deze goederen meteen had teruggestuurd, of het uitgegeven geld had overgemaakt nadat hij ze had ontvangen, of op zijn minst de correctie had gemaakt op mijn brief van 10 februari 1726, die ik schriftelijk aan hem had gegeven via de trompettist Kalb, dan zou alles goed zijn gegaan; maar omdat de heer Kapelmeester genoemde trompettist alleen mondeling had opgedragen om me een thaler te betalen zonder mij hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen, hoewel de trompettist me dit wel had verteld maar het niet had vervuld, ben ik nu nog steeds niet tevreden. Na zo'n lange tijd kan ik deze zaken nu niet meer terug- en aannemen; als het echter, zoals eerder gezegd, eerder was gebeurd, zou ik het niet hebben geweigerd. Ten slotte vergist de heer Kapelmeester zich hierin wanneer hij meldt: "Hij heeft aan mij geschreven en de stukken zijn aan hem overhandigd voor 16 groschen"; want sinds 13 juli 1713 heb ik geen letter meer van hem ontvangen. Dit is de inhoud van de bijgevoegde beantwoordingsbrief die ik u zonder enige moeite laat bezorgen aan de heer Kapelmeester; de daarvoor verschuldigde portokosten kunnen veilig worden afgetrokken van het verwachte geld. Als u dat nodig acht, kan dit origineel hierbij worden gevoegd. Dit incident moet me dienen als waarschuwing om in de toekomst niet zo gemakkelijk liefdewerken voor anderen uit te voeren en mezelf daarbij te vergeten.

Om nog iets over onze zaken te vermelden, bericht ik (1) dat ik de kleine General-Baß-Schule van de heer Kapelmeester Mattheson nog niet heb kunnen ontvangen, hoewel ik er tweemaal naar heb gevraagd door middel van de koeriers in Leipzig; maar ik hoop het te krijgen in de aankomende koerier. (2) Dat zijn "wohll klingende Finger-Sprache", bestaande uit 12 fuga's, tegen de aankomende koerier in kopergravure zal verschijnen, zoals blijkt uit de advertentie die ik op 29 maart jl. van hem heb ontvangen. (3) Dat het mij veel genoeg zal doen als ik door uw vriendelijke steun een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan de muzikale lexicon van personen en zaken; ik beloof u daarvoor zeker van dienst te zijn met een afschrift van het "Kunstabuch" van de heer Theilen, dat tegen de aankomende winterdienst gereed zal zijn. (4) Wat er vandaag is gebeurd met mijn jongere zoon, zal blijken uit het bijgevoegde programma. Als de gelegenheid zich nu had voorgedaan, namelijk dat de heer Ober-Jägermeister, de heer von Volgstedt, naar uw hof wordt gestuurd, zou ik nog meer te melden hebben gehad; maar nu moet ik concluderen en ononderbroken volharden.
Mijn heer's

oprecht toegewijde

dienaar,
J.G. Walther

Weimar, 19 april 1735.

P.S. De heer Kauffmann in Merseburg
is op 10 maart begraven.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
3 augustus 1735

Mijnheer,

Voordat ik aan iets anders denk, wil ik u hartelijk bedanken voor de zeldzame kikker, die ook des te meer gewaardeerd kan worden omdat hij zich niet kenbaar maakt wie hij is, hoewel ik zijn ingewanden zorgvuldig heb ontleed. Ik zal hem goed bewaren en, samen met anderen, opnemen in mijn verzameling; als blijk van dankbaarheid heb ik hierbij zoveel kopieën van het boek van wijlen de heer Theilen over muzikale kunst overgedragen als ik tot nu toe kon maken. De rest zal, als God mij leven en gezondheid schenkt, geleidelijk volgen. Om tijd te besparen, heb ik alleen het begin opgeschreven en de voortzetting aan u overgelaten. Ik kan en wil graag voldoen aan het verzoek om de verborgen en te achterhalen vierde stem in de 3 aria's en het preludium, omdat deze al succesvol is ontdekt en gevonden. Maar u zult dit aanbod waarschijnlijk niet nodig hebben! De aankondiging van uw boekje is zowel aan de plaatselijke collega's als aan de leerlingen gedaan. De bijgevoegde oplossing van de canon uit het Telemanniaanse Music-Meisterwerk, die zich bevindt in de collectie van de heer Doct: Syrbio in Jena, werd mij al eerder meegedeeld en aanbevolen. Ik heb het aan hem toegestuurd via mijn oudere zoon, die zich daar nog bevindt. Enkele weken geleden heeft hij mij in een zeer vriendelijke brief, persoonlijk geschreven, zelfs verzocht om instructies voor deze complexe compositie, die hij, als een vooraanstaande liefhebber en kenner, niet geweigerd mag worden. De tweede "14 keer om te draaien" canon in genoemd werk van Mr. Zelenska blijft voor mij op dit moment een zeer duistere puzzel en even moeilijk op te lossen (omdat hij zonder enige instructie gewoon daar staat) als het bijgevoegde raadsel in het Duits, waarvan de oplossing naar verluidt een grote beloning waard is, maar ik weet niet waar. Over de eerder naar u gestuurde cantate: "Musen-Söhne sind betrübt" etc., is nu een parodie gemaakt door een goede vriend van mij in Erfurt, die mijn schoolkameraad was en daar cantor is in de hoofdkerk. De brief van Mizler en mijn antwoord daarop worden ook hierbij gevoegd; sindsdien is er niets bijzonders gebeurd, hoewel de heer M. Mizler weer in Leipzig is en dus in de buurt. Wie zou de auteur kunnen zijn van de brief die op 4 februari 17335, van B. uit, ad et contra Mattheson, is verzonden onder de initialen M. Z. G.? Dit gaf aanleiding tot de inleiding over zijn Kleine General-Baß-Schule. Ik heb tot nu toe slechts tot pagina 202 van genoemd boek gekopieerd; wat in die pagina's is opgemerkt, zal worden aangetoond op bijgevoegde notitie, waarop ook enkele Telemanniaanse passages uit zijn zang-, spel- en klavieroefeningen zijn genoteerd.

Dit is de inhoud:

[notenvoorbeeld met d'dis', beide als halve noten]

Dit is een overmatige prime, die volgens mijn beperkte begrip de natuur en eigenschappen van zowel het woord als de zaak opnieuw weergeeft. Over alles vraag ik u om eerlijk en oprecht advies wanneer het u uitkomt. // En om het briefje terug te sturen. (Onder ons gezegd.) // De lokale kapel is op 1 mei ontbonden en heeft dus een vergelijkbaar lot ondergaan als de uwe; het zou mij verheugd hebben als door uw vriendelijke bemiddeling de belangrijkste leden ervan, voordat ze elders naartoe gaan, de nodige levensomstandigheden hadden kunnen krijgen om het groeien van het muzikale lexicon te bevorderen. De huidige kapelmeester in Eisenach, de heer Molter, wiens naam in het lexicon is terug te vinden, heeft me onlangs vereerd met zijn levensverhaal. Hoe staat het met het gedrag van kapelmeester Credii met betrekking tot het geld dat hij mij verschuldigd is? De heer kapelmeester Mattheson heeft mij 2 waarschuwingen gestuurd over zijn te redigeren "vingertaal" in de Goede Week; ik heb niet alleen dit gedrukte briefje, maar ook kopieën daarvan her en der verspreid en bekendgemaakt; of dit een goed effect heeft gehad, kan ik niet zeggen. In ieder geval heeft hier niemand zich erom beklagd, en er circuleert een opmerking van een organist uit Erfurt: hij geeft er geen geld aan uit! Deze woorden wil ik, op mijn beurt, echter niet uit minachting

toepassen op het Hurlebuschiaanse werk; het is mij, gezien de huidige omstandigheden, te kostbaar; maar voor het maken van een kopie zou ik me wel willen inzetten in ruil voor iets anders. Hoeveel potentiële kopers denkt u dat ik kan vinden als ik besluit om mijn klavierstukken, waaronder 7 variaties, met en zonder pedaal, van het koraal "Allein Gott in der Höh' sei Ehr" als gravure uit te geven? Veertien dagen geleden is de heer Legations-Rath von Schleinitz verdwenen nadat hij zijn ontslag (zo wordt gezegd) heeft gekregen en veel schulden heeft achtergelaten. Sinds Pasen is eindelijk begonnen met de bouw van onze kerk, waarbij mijn orgel ook gerealiseerd zal worden. Tot slot wil ik vragen of u de hier vervaardigde 6 concerten van de zeer geachte Printz wilt verspreiden voor 1 Thaler. Dit werk heeft, door de nalatigheid van de tussenpersonen, de pech gehad dat er maar heel weinig exemplaren van zijn verkocht; en de hoogst doorluchtige [onvertaald] Mama zou het graag willen, als het voor genoemde prijs iets goedkoper zou kunnen zijn, misschien zelfs met een kleine korting. // Er liggen waarschijnlijk nog 200 tot 300 exemplaren. // Het herstel aan de arm is, God zij dank, redelijk goed verlopen zonder enige medicijnen te hoeven gebruiken; ondertussen ben ik zeer dankbaar voor het goede advies dat u mij tot nu toe heeft gegeven; mocht zich een soortgelijke situatie voordoen, dan zal ik weten hoe ik daar gebruik van kan maken. Het ga u goed, gedurende mijn leven mijn heer's

Oprechte en toegewijde
vriend en dienaar,
J. G. Walther.

Weimar, 3 augustus 1735.

[Bijlage:]

Ik ben niet de schepper, noch een schepsel. Ik ben nooit onder de levenden gezien: toch bevind ik me altijd onder de doden. In de wereld ben ik het belangrijkste element en ik behoor noch tot de aarde, noch tot het water, noch tot de lucht of het vuur, maar bevind me als het ware in het midden van de elementen. Ik ben niet de tijd en ik neem nooit af. Ik ben niet geweest in het heden, noch in het verleden en ik zal ook nooit zijn. Ik sterf voordat ik geboren word. Ik ben een vader van verdoemde geesten, maar niet in de hel. Ik ben rijk, maar niet zalig."

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
26 januari 1736

Mijnheer,

De boekencatalogus die u mij op 13 oktober vorig jaar heeft gestuurd, heb ik pas op 20 van deze maand ontvangen, via Jena en de boodschapper die daarheen ging. Ik heb deze meteen doorgestuurd naar de hofpredikant hier, de heer Colero, zoals gevraagd, met het verzoek om deze onder zijn collega's verder bekend te maken. Ongeveer 8 dagen later heeft hij mij de catalogus teruggegeven en laten weten dat hij zelf over enkele boeken zal schrijven. Of dit is gebeurd en of uw bedoeling hiermee ook in zekere mate is bereikt, zult u het beste weten. Wat de vergoeding heeft gekost, zal het bijgevoegde document aangeven, behalve wat de boodschapper van Jena tot hier heeft ontvangen. Ik moet bekennen dat uw waardevolle handtekening mij niet bekend was, anders had ik de overmatige eis van 8 gulden onbetaald gelaten, tenzij ik geld in het pakket had gevonden. Dit meld ik echter niet met de bedoeling om de genoemde uitgave terug te vragen, maar alleen om u op te frissen: (1) de thaler die ik verwacht van kapelmeester Credio, (2) de 8 groschen voor het kopie-exemplaar van Bach's kopergravure, en (3) de thaler (of wat daarvan afgetrokken kan worden) voor de concerten van de vorstelijke hof hier, zonder enige moeite te innen, en dat deze zending, via een betrouwbare gelegenheid zoals de huidige, vriendelijk naar mij toe komt. Aangezien de kapelmeester niet graag van geld scheidt (ik maak gebruik van uw woorden), wil ik hierin genereus zijn en na zo'n lange tijd, in plaats van de thaler, genoeg nemen met de vaak aangeboden 16 groschen, zodat de zaak alleen maar opgelost en afgerond kan worden. De concerten van de vorst kunnen ook worden overhandigd voor wat ze waard zijn, of zelfs nu worden kwijtgescholden. Ik beloof dat ik u met dergelijke opdrachten in de toekomst niet zal belasten, tenzij de hofkopersnijder in Dresden de 8 variaties op "Allein Gott in der Höh" accepteert, die ik hem als derde partij heb aangeboden, en mij enkele exemplaren daarvan ter beschikking stelt, voor mijn gemak, die ik dan door goede vrienden kan laten verspreiden. H. Krügner in Leipzig heeft ze gezien en aanbevolen aan Kapelmeester Bach, maar hij heeft zich verontschuldigd omdat hij zich op de handelszaken heeft gericht en deze niet binnen de gevraagde tijd kon bevorderen, en de kosten waren ook te hoog. Mijn bedoeling is om hiermee naar de plaatselijke overheid te gaan zodra onze kerk klaar is, wat zou moeten gebeuren vóór Michaelis. En dit des te meer omdat de hoforganist hier, de heer Vogler, die in augustus van dit jaar is benoemd tot organist van de St. Jacobi en St. Georgen-kerken in Hannover, geen ontslag heeft kunnen krijgen, maar in plaats daarvan het ambt van waarnemend burgemeester hier heeft gekregen. Of het nu doorgaat of niet, ik ben klaar voor beide gevallen, en als het laatste gebeurt, behoud ik mijn goederen. Mijn oudste zoon is nog steeds in Jena, en de jongste zal na Pasen daarheen gaan, waarbij hij zijn uitrusting, namelijk 2 klavecimbels en 1 pedaal, laat maken, waarvoor hij 13 rdl. moet betalen. Hij wil ook rechten gaan studeren en blijven oefenen op het klavier, maar hij heeft geen geduld voor compositie en kan eerder 10 of meer improvisaties uitvoeren dan er één op papier zetten, en zodra dit gebeurt, zijn de anderen alweer verdwenen. Ik stuur hierbij zoveel van het boek "Kunst-Buche" van de heer Theilen als ik zelf kan kopiëren, als bewijs van mijn bijzondere toewijding, waarvan ik altijd ben en zal blijven. Mijn heer's

oprechte dienaar,
J.G. Walther

Weimar, 26 januari
1736.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
4.8. 1736

Mijnheer,

Zo juist zoals het geleende boek voor de kopie zich op dit moment opnieuw aandient, zo juist heb ik ook het geld ontvangen voor de concerten van de vorst. Voor beide ben ik u zeer dankbaar; echter, het eerste beschouw ik niet als een onderpand (zoals u het graag noemde) voor het nog te verwachten beetje geld van u, maar eerder als een teken van uw bijzondere vriendelijkheid waarmee u mijn muzikale voorraad wilt verrijken. Ik heb het zelf gekopieerd tot aan het bijgevoegde kopergravuretje, dat, zoals de bijgevoegde voorbeeld laat zien, weliswaar begonnen is, maar niet verder kon worden uitgevoerd omdat het erg subtiel en ingewikkeld is en dus moeilijk na te maken is door iemand die niet kan tekenen.

Uit het muzikale kunstboek van wijlen Kapelmeester Theilen, van wie de zoon nu ook overleden is, zijn opnieuw enkele bladzijden tevoorschijn gekomen, samen met de ontdekte en in het traktaat bewust weggelaten regels, die mijn heer op de juiste plaats kan invoegen. In de toekomst zal ik zowel met de opeenvolging als met deze aanvulling doorgaan (voor zover dit naar buiten kan worden gebracht en kan worden opgespoord), waarvoor ik niets anders dan een verdere bijdrage van personen en zaken voor het muzikale lexicon, eerbiedig wil vragen. Twee maanden geleden had ik het geluk om geëerd te worden door Kapelmeester in Kassel, de heer Fortunato Chelleri, die tegelijkertijd de titel van Koninklijk Zweeds en Landgraaflijk Hofraad draagt, met zijn volledige levensloop, die zeer uitgebreid en aanzienlijk is. Daarna is hetzelfde gebeurd door de rector en professor van het gymnasium in Schweinfurt, de heer Mag. Anthon Englert, van wiens werk ik enkele kerkmuziekstukken bezit. Het zou wenselijk zijn dat deze en andere voorbeelden overal bekend zouden kunnen worden, om degenen die zo iets nog niet hebben gedaan, aan te moedigen om te volgen. Mijn heer, wilt u daarom niet nalaten om zo iets op uw plaats bekend te maken, en zo de vruchten ervan te delen met mij en het publiek.

Met het organiseren en oprichten van een herdenkings- en dankmaal voor onze lokale stadskerk (die nog steeds wordt gebouwd) door middel van [enkele] 8 variaties op het lied: "Allein Gott in der Höh sei Ehr" enzovoorts, ga ik niet verder, omdat de uitgevers vrezen dat een dergelijk initiatief hen schade zou kunnen berokkenen, omdat 1 liefhebbers geld zou besteden en tien zich toeleggen op het kopiëren ervan. Dit is ook waar. Deze mening wordt gedeeld door zowel de heer Krügner in Leipzig als de heer Bodenehr in Dresden. De eerste meldde dat Kapelmeester Bach hem zeker had aangemoedigd, maar hij heeft ervaren bij de uitgeverij waarvan hij nu de eigenaar is, dat liefhebbers steeds minder worden en omdat dit doorgaat, zou hij het moeten laten vallen. Onder dergelijke omstandigheden durf ik zelfs niet mijn eigen uitgave te proberen, en dus kunnen mijn gevarieerde koralen, waarvan er nu 112 zijn, en die meer dan 350 variaties omvatten, altijd onaangeroerd blijven; echter, als ik hiermee enkele vrienden van dienst kan zijn tegen een kleine vergoeding, zal ik er genoeg mee nemen. De bijgevoegde voorbeeldpagina is toegewijd aan uw schoonzoon voor mogelijke kopie. Wat betreft de heer Bodenehr moet ik nog vermelden dat hij mij enkele bladzijden van het gegraveerde werk van Quantz voor de traverso heeft gestuurd, om de helderheid van de gravure en de nauwkeurigheid ervan te zien, en openhartig heeft verklaard: de auteur heeft er niet genoeg aan verdiend om de kosten van drukwerk en papier te dekken, en omdat de koning hem geen beloning heeft gegeven voor de toewijding, zou hij groot verlies hebben geleden. De weduwe van wijlen de heer Kauffmann en twee van haar kinderen hebben twee weken geleden bij mij overnacht en, op mijn vraag, hebben ze verteld dat ze het werk dat door haar man was geschreven en klaargemaakt voor publicatie, over de compositie waarvan de titel in Mattheson's Critica Music bevat, op zijn dringende verzoek en in zijn aanwezigheid moesten verbranden.

Vanwege de uitbreiding van het muzikale lexicon heb ik van een vooraanstaande [onvertaald]

Ministre hier een exemplaar van het Zedler's Universeel Woordenboek geleend. Maar na het doorzoeken van de eerste 6 delen die de A B C behandelen, kon ik niets meer vinden, en merkte daarbij op dat de auteurs van dit kostbare werk alles wat met muziek te maken heeft uit mijn boekje hebben gehaald. Ze hebben dit zelfs tweemaal vermeld in het eerste deel, waarbij ze vaak de door mij aangehaalde bronnen op verkeerde plaatsen hebben gezet en daardoor aan hen hebben toegeschreven wat elders te vinden is. In veel artikelen komt er ook een verkeerde interpretatie uit voort omdat ze andere woorden hebben gebruikt. Aangezien het eerder gevraagde Franse boek, getiteld: "Bibliothèque des Théâtres, contenant le Catalogue alphabétique des Pièces Dramatiques, Opéras, Parodies &c. et sur la Vie des Auteurs, >Musiciens< et Acteurs", nu vanwege een wapenstilstand verkrijgbaar zou moeten zijn, vraag ik dienstelijk om het betreffende geld hiervoor te gebruiken, het overschot zal dankbaar worden terugbetaald; maar het kan pas worden nagekeken als het beschikbaar is, of er veel meldingen zijn gemaakt van muzikanten en hun levensomstandigheden, zodat het geld niet tevergeefs wordt uitgegeven, omdat ik het niet zeker weet. Mijn oudere zoon is nog steeds in goede gezondheid in Jena; de jongere is met Pasen daar ook aangekomen en is daarna getroffen door verschillende ongelukken, waarvoor hij nog steeds medicatie krijgt. Ikzelf ben onveranderd.

Mijn hooggeëerde heer's
meest toegewijde
J.G. Walther

Weimar, de 4 Augustus
1736

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
21. 1. 1737

Mijnheer,

Naar aanleiding van de wens voor een gezegend nieuw jaar voor lichaam en ziel, verzoek ik u niet kwalijk te nemen dat deze brief pas na een half jaar wordt bezorgd. Het onverwachte vertrek van de heer Handelscommissaris Rosenberg is hieraan schuldig, aangezien hij een dag eerder is vertrokken dan ik dacht. Om te voorkomen dat het nu weer zo zal gaan, wilde ik het op tijd versturen en het genoemde pakket, zoals het destijds was afgesproken, aan u overhandigen. Wat betreft het deel van het kunstboek van de heer Theile dat ik tot nu toe voor u heb overgeschreven, had ik het kunnen toevoegen. Maar ik wil het bewaren tot een volgende gelegenheid en intussen bedacht zijn op de voortgang van het werk van de heer G. G. Goed werk heeft tijd nodig! Het geldt dat u mij heeft gestuurd, heb ik juist ontvangen en daar ben ik u zeer dankbaar voor. Ik heb een brief ontvangen van de heer Magister Mizler, die ik hierbij meestuur, alleen omdat u destijds ook mijn schriftelijke verzoekschrift in handen heeft en er een afschrift van bezit. De 4 geschriften zijn als volgt: (1. *Dissertatio quod Musica Scientia sit et pars Eruditionis Philosophicae*, Editio secunda auctior et longe emendatior cum Praefatione nova. Lipsiae et Wittebergae recusa in officina Hakiana 1736. (2. *Lusus ingenii de praesenti bello August. atque invictissimi Imperatoris Caroli V 1. cum foederatis hostibus, ope tonorum musicorum illustrato etc. Recusus An. 1735. mense Augusto, Wittebergae.* (3. *De usu atque praestantia Philosophiae in Theologia, Jurisprudentia, Medicina breviter disserit, simulque Recitationes suas privatas indicat M. Laurentius Mizlerus.* Lipsiae, d. XXIV Oct. A. 1736. Onder andere wil de heer Mizler ook over Mattheson's Neü-eröffnetes Orchestre lezen in dit half jaar. (4. *Musicalische Bibliothec oder gründliche Nachricht, nebst unpartheyischem Urtheil von Musical. Schrifften u. Büchern Erster Teil.* Leipz. 1736. in 8vo. bey Brauns-Erben, a 5 Bogen. Voor de afgelopen nieuwjaarsperiode heb ik de brief van de heer Mizler beantwoord en hem een concert voor de dwarsfluit gestuurd. Maar hij is naar huis gereisd en zal pas in maart a.c. van daaruit terugkeren naar Leipzig, volgens de verklaring van de achtergebleven gemachtigde die het pakket in ontvangst heeft genomen. Daaruit kan men onder andere afleiden dat de genoemde colleges nog niet hebben plaatsgevonden. De mens stelt voor, maar God beschikt! Wat betreft mijn woordenboek heb ik het als volgt verklaard: "Als de heer Magister mij zijn exemplaar zou willen toevertrouwen en toesturen, zou ik mijn voorraad erin opnemen, de beschikking aan hem overlaten en naar rato delen in de te verwachten dankbaarheid van de uitgever." Het kan niet redelijker zijn! Omdat hij in het voorwoord van de *Musicalische Bibliothec* meldt: "Zijn lijst van muziekschriften en -boeken is zo uitgebreid geworden dat het aantal muziekboeken dat de voortreffelijke en beroemde muziekgeleerde de heer Joh. Mattheson in Hamburg in zijn *Critica Musica*, evenals ik in mijn *Muzikaal Woordenboek* van muziekschrijvers heb genoemd, aanzienlijk overstijgt", geloof ik dat het juist is om het zwakkere en kleinere aan het sterkere en grotere toe te voegen en te integreren, uit het oogpunt van algemeen nut. Maar het zou wellicht duidelijk zijn wie van ons beiden de meeste voorraad heeft; vooral omdat op 2 januari jl. de wiskundige op de schooldoorgang een zeer uitgebreide catalogus van de muziekbibliotheek daar heeft ontvangen, die hij op verzoek van de heer rector heeft opgesteld. Ook heb ik onlangs een klein overzicht ontvangen van een koperhandelaar en graveur uit Augsburg, genaamd Leopold, van de muziekstukken die hij in zijn uitgeverij heeft. Hij wil enkele van mijn gevarieerde koralen uitgeven en vraagt om nog 5 andere liederen naast de 8 variaties van het lied "Allein Gott in der Höh sei Ehr", en dus in één keer een half dozijn toevoegen om te proberen. Maar ik vind het niet geschikt voordat ik zeker weet wat mijn vergoeding zal zijn, want iets voor niets is de dood; Maar die daar heb ik hem al zonder vergoeding (behalve enkele exemplaren) gegeven, zolang mijn bedoeling maar bereikt wordt met betrekking tot de bouw van onze kerk. Maar ik zal ook hierin het algemeen belang boven mijn eigen belang stellen en hiermee laten zien dat ik, naar mijn beste vermogen, een oprechte promotor van de geliefde muziek wil zijn, of anderen dat nu erkennen of niet.

Als het *Muzikaal Woordenboek* nog verder kan worden uitgebreid, zal dat mij genoegen geven,

omdat ik er onophoudelijk aan werk en blijf
Mijn heer's
toegewijde dienaar
J.G. Walther

Hoogachtend,
Weimar, 21 januari 1737.

P.S. Een organist in Weißenfels heeft meer dan anderhalf jaar geleden verschillende klavierstukken van mij ontvangen en beloofd om het werk van Hürlebusch te delen, maar hij heeft noch het een noch het ander gedaan, ondanks twee herinneringen hierover, en ik vraag op zijn minst alleen het mijne terug. Sommige mensen zijn zo bedrieglijk en misbruiken de eerlijkheid van anderen. Van de heer Kapelmeester Mattheson heb ik al anderhalf jaar niets gehoord, maar ik heb wel een half dozijn stukken in afschrift van zijn "Finger-Sprache".

Indien mogelijk, verzoek ik u vriendelijk te antwoorden op de eerder gestuurde en voor mij aanstootgevende passages, zonder enige moeite, en met name op te merken waar volgens uw inzicht de terminus à quo begint bij verborgen kwinten en octaven, en hoever deze zich uitstrekt tot de terminus ad quem. Van mijn vocale stukken, zowel eigen werk als het werk van anderen, heb ik er tot nu toe verschillende verkocht, elk geschreven blad voor 9 d., aangezien ik noch ikzelf, noch mijn zonen ze ooit nodig zullen hebben.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
1 augustus 1737

Mijnheer,

Om eindelijk aan uw laatste verzoek te voldoen, heb ik me niet laten weerhouden om het einde van het Kunst-Buch van Teil te kopiëren en u dit nu toe te sturen. De ontbrekende stwmmen laat ik aan u over om te voltooien. Het begint op de eerste twee bladzijden; van mijn kant wilde ik ze deze keer niet overwegen en direct de vorige opzoeken. Degene die er als eerste klaar mee is, zal het de ander laten weten. Op 9 mei heb ik van de heer M. Mizler, in reactie op mijn eerder aanbod aan u, het volgende antwoord ontvangen:

"Wat betreft de communicatie van het foliant, verzeker ik u hierbij dat u er zeker mee van dienst zal zijn. Omdat ik echter voortdurend dingen moet toevoegen, kan ik het onmogelijk missen, en het zou ook niet helpen, aangezien bij de volgende uitgave het nieuwe materiaal opnieuw zou moeten worden overgeschreven. Maar als het tijd is dat het echt wordt toegevoegd, zal ik niet alleen zorgen voor een nauwkeurige correctie en alles zorgvuldig doorlezen, maar ook al mijn opmerkingen toevoegen, als ze er nog niet zijn. Vermoedelijk zult u nu opmerkingen maken die ik tegelijkertijd heb gemaakt. Als ik op alle mogelijke manieren kan bijdragen aan de muzikale wetenschappen, hun bewonderaars en virtuozen, dan zal ik altijd klaarstaan, vooral om u van dienst te zijn. Ik vraag u vriendelijk om mij zonder aarzeling te laten weten wat de prijs is van het Script. antiq. Mus. van Meibom en ook van Wallis' Tom. III. oper., die een zekere musicus heeft nagelaten en te koop worden aangeboden, en of er nog meer muzikale boeken beschikbaar zijn." Dit schrijven, waarbij het tweede deel van zijn muzikale bibliotheek was gevoegd, zal worden beantwoord tegen de eerstvolgende Michaelis-Messe, door G.G.

Het in dit jaar 1737 in Chemnitz uitgegeven Musikalische Lexicon is grotendeels een extract van het mijne. De heer Behncke heeft zich laten horen tijdens het afgelopen feest van de Visitatie van Maria in onze stadskerk hier en wilde me verzekeren: "Kapelmeester Mattheson is in november vorig jaar overleden; ik was zelf getuige van zijn begrafenis." Maar aangezien MH met hem heeft gecorrespondeerd en er op 7 februari van dit jaar niets over heb gemeld, betwijfel ik dit verhaal. Ik wacht dus op zekerheid hierover. Toen ik naar MH's welzijn vroeg, kreeg ik als antwoord: "Heel goed! Ik had ongeveer 8 weken geleden de eer om twee keer met hem te dineren. Hij heeft iets soortgelijks bij mij niet ervaren, maar heeft wel genoeg geld ontvangen om een paar korte maaltijden ervoor te kunnen genieten. Ik heb ook bij enkele bekenden zijn situatie bekendgemaakt, die hem ook wat hebben gegeven en dit aan hem hebben gecommuniceerd. En zoals ik later heb vernomen, verblijft hij momenteel bij de regerende hertog in Apolda, op 3 uur afstand van hier, en is hij zelfs in dienst genomen. Het kritische muziektijdschrift dat elke twee weken in Hamburg verschijnt in halve vellen, zal ik vanuit Leipzig verkrijgen bij de aankomende Messe. Als Mattheson dood is (wat heel goed mogelijk is), zou ik graag willen weten wie de auteur ervan is. De heer M. Mizler zal op de genoemde tijd de Praetorische Organographie uitgeven, met zijn aantekeningen toegelicht. Dit zal u zonder twijfel al bekend zijn uit de kranten, maar het volgende is u misschien niet bekend: dat de Weissenfels de geleende spullen, die aan hen zijn geretourneerd door de boodschapper die naar hun deur werd gestuurd, weliswaar hebben kwijtgescholden, maar hem niet hebben beloond, en al helemaal niet de beloofde tegenprestatie hebben gestuurd, namelijk het klavierwerk van kapelmeester Hurlbusch; daarom is dit werk mij nog volledig onbekend. Bij de herinnering aan dit schandelijke incident voel ik me bijna misselijk; daarom bedenk ik iets aangenaams, namelijk mijn oprechte dank aan u voor het laatste deel en ik wil mij tot slot van harte aanbevelen, altijd blijvend

Mijn heer's
verschuldigde dienaar,

J.G. Walther

Weimar de 1e Augustus
1737

P.S. Onder de datum 6 juni heb ik het volgende ontvangen van een voormalige student, die nu actuaaris is bij de stadsrechtbanken in Dresden, genaamd Job. Andr. Roth: "Advocaat Schäffer, die een goede muzikant is op het klavier en nauwe contacten heeft met veel heren musici, in het bijzonder met de concertmeester Pisendel, heeft dit aan hem doorgegeven en mij gisteren nog verteld dat de concertmeester hem onlangs heeft verzekerd dat hij uw verzoek om toezending van de curricula vitae van hier levende en overleden heren musici en virtuozen persoonlijk zal communiceren, zoals hij ook al met kapelmeester Hasse en anderen heeft gesproken en hen heeft verzocht er een artikel over te schrijven. Over dit alles heeft mijn adjunct, de heer Harrer, gesproken met zijn broer, de kapelmeester-directeur van Brühl, en deze heeft goede hoop gegeven voor dit lovenswaardige project. Ik zal niet nalaten om verder te ijveren en, wanneer de gelegenheid zich voordoet, zelf met de heer Pisendel en anderen te spreken." (De woorden zijn goed, maar de daad zal nog beter zijn!) Mijn oudste zoon had de eer om dit gedicht te overhandigen en de groet te brengen. De jongere maakt gebruik van de kuur voor zijn oogziekte, die voortkomt uit een uitwendige verstopping, van de ontdekte geneeskrachtige bron bij Apolda met Pasen. Moge God het ten goede komen! Onze stadskerk is bijna klaar; nu zou het tijd zijn om ook aan het orgel te denken, als het u behaagt. Het resultaat van mijn nu 30-jarig verblijf, waarin ik velen oprecht van muziekonderwijs heb voorzien, ongeacht hun status, is nu dat zij brood vinden en nog steeds vinden, maar ik verlies het [brood]. Nu de heer hofmeester van Münchhausen, met zijn twee zoons, van hier naar zijn riddergoed verhuist, is het mijn informatie nu volledig gedaan. Kortom, ik kan niet meer informatie krijgen voor mijn studenten. En zo gaat het ook in de compositie. Degene die er slechts 6 jaar bij is, heeft toegang, en de bron wordt verlaten, zelfs veracht. Hierbij komt nog dat de vergoeding niet correct wordt uitgevoerd; aangezien nu 9 kwartalen zijn verstreken en ik ze, net als anderen, nog niet volledig heb ontvangen. Sed haec sub rosa [onder ons gesproken], ofschoon de waarheid boven zal komen drijven. Bij zulke situaties weet ik werkelijk niet wat ik in de toekomst moet doen, net als een nevenwerk van nobele muziek, dat niet minachtend moet zijn ten opzichte van mijn hoofdwerk. Maar God zal het wel regelen! Dit werk zal ik u met rust en hoop toevertrouwen.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
24 januari 1738

Mijnheer,

Toen ik uw gedateerde brief met bijlage ontving op de 21e van deze maand, was het met betrekking tot mijn gezondheid niet goed gesteld. Vanaf 13 augustus werd ik plotseling getroffen door een koorts en het ging zo slecht met me dat ik destijds niet dacht dat ik de eer zou hebben om verder met u te corresponderen, tot de 10e september. Dit duurde op een zodanige manier voort dat er altijd ten minste één dag tussen zat, zodat er een goede dag was, zoals de artsen zeggen, zonder een vast patroon, maar het kwam steeds weer op verschillende uren terug, niet langer dan anderhalf uur met matige intensiteit. De daaropvolgende koorts duurde echter langer en zorgde ervoor dat ik geen onderscheid kon maken tussen goed en slecht; het bracht ook andere symptomen met zich mee, die nog erger waren, namelijk tweemaal acht tot tien dagen verstopping van de darmen, afschuwelijke misselijkheid en slijm, 4 1/2 week vasten van voedsel, hevige pijn aan het einde van de rug, waardoor ik niet kon zitten of liggen zonder pijn, en uiteindelijk (maar meteen aan het begin van de ziekte) gezwollen voeten. Vanaf 1 september tot en met de 10e werd het nog erger en het bleef elke dag aanwezig. Kortom, ik kon gedurende 8 dagen mijn werk niet verrichten, en de zwelling duurde bijna tot Kerstmis, hoewel ik dagelijks met houtzagen en splijten (zoals geadviseerd) en bovendien met lichaamsbeweging trachtte te herstellen, wat ik nu nog steeds moet doen en in de toekomst zal moeten doen. Ik hoop dat de ondraaglijke jeuk die later in mijn voeten ontstond, zal verdwijnen door adering. De arts heeft er veel van geleerd, maar ik dank de Allerhoogste voor zijn genade jegens mij, dat ik opnieuw in staat gesteld ben om Hem en mijn naaste te blijven dienen. En dat is genoeg hierover! Nu wil ik u het volgende melden in deze brief: ik ben niet van plan om de gratia a 1 Species Thaler, die aan mij is toegekend als beloning voor het afschrijven en toezenden van het gedeeltelijke kunstboek ter wille van uw plezier, te aanvaarden, omdat deze gunst al ruimschoots door u en anderen aan mij is vergoed, waarvoor ik nog steeds dankbaar ben. Ik bewaar de muziekstukken die u mij hebt gestuurd als aandenken aan vriendschap en genegenheid zorgvuldig en ik zal ervoor zorgen dat ik ze beluister. De bijlage die bestemd is voor de heer Mag. Mizler in Leipzig is de dag na ontvangst daar naartoe gestuurd. Op dat moment kon ik nog enigszins schrijven, maar sindsdien kan ik dat al geruime tijd niet meer. Het resterende geld van het meegestuurde porto is nu weer teruggestuurd, omdat het een overschot was, en zoals de heer Magister mij heeft laten weten, heeft hij mijn brief zelf beantwoord na afloop van de Michaelismis. Deze vriendelijke heer kan er niet toe besluiten om mij zijn exemplaar van mijn woordenboek in folio met wit papier toe te vertrouwen en op te sturen, dus ik moet mijn voorraad tot nu toe nog steeds voor mezelf houden. Ik kan hem dat bijna niet kwalijk nemen, omdat hij me niet goed kent en misschien bang is dat zijn exemplaar verloren gaat, maar dat zou verre van mij zijn. Maar zodat hij toch weet waar mijn huidige bijdrage uit zou moeten bestaan, heb ik hem daarvan de specificatie gestuurd, waaruit blijkt dat er meer dan 500 persoonlijke artikelen in staan, maar dat er slechts 160 daarvan verder gaan dan alleen de naam. Mijn inspanningen zijn er altijd op gericht om hierin rijker te worden door middel van goede vrienden en beschermheren. Door de vriendelijke zorg van de eerdergenoemde heer M. Mizler en mijn betaling heb ik na de Michaelismis de eerste 15 delen van het kritische muziektijdschrift ontvangen, en omdat er sindsdien tot de Nieuwjaarsmis slechts 6 of 7 delen verschenen kunnen zijn, wilde ik de overdracht van deze delen aan genoemde heer Mag. niet belastend laten zijn, maar uitstellen tot de Paasmis, zodat het de moeite waard is. Wat betreft het feit dat in de 6e editie van dit tijdschrift de heer Bach in Leipzig wordt genoemd, had ik dat direct bij de eerste aanblik al in gedachten, en gisteren ben ik er zeker van geworden, toen een zekere vriend die hier net terugkwam van een korte reis een document met de titel "Onpartijdige opmerkingen over een bedenkelijke passage in het 6e deel van het Critischen Musicus" [uitgegeven door Johann Adolf Scheibe] heeft meegebracht. Het is gedrukt dit jaar en bestaat uit 2 katernen in octavo. De brief luidt als volgt: "Aan de HoogEdele Heer Johann Sebastian Bach, door Zijne Koninklijke Majesteit van Polen en Zijne Keurvorstelijke Hoogheid van Saksen aangestelde hofcomponist en kapelmeester,

evenals muziekdirecteur en cantor aan de Thomasschool in Leipzig, draag ik deze bladzijden op met veel respect van de auteur zelf." Op bladzijde 7 staat de volgende zin: "Tenminste enkele specifieke details in de genoemde brief tonen duidelijk aan dat men niet lang op de 'schijf' mag mikken als men het zwarte wil raken." Ik ben benieuwd wie de andere heren en plaatsen zijn die op die passage worden gekarakteriseerd en niet tevreden waren? Ik hoop heimelijk meer informatie van u te krijgen. De bijgevoegde resolutie van de heer Bachs canon, die ik eerder stuurde, is het eigen handschrift van de auteur zelf en is op mijn verzoek aan mij toegestuurd. Ik heb de "Kern van de melodische wetenschap" van de heer Mattheson en de "Onderrichting van de heer Kellner over het Grondbas" uit 1737 aangeschaft voordat ik ziek werd.

Ik verzoek dominee Brückmann om, met de meest nederige aanbeveling, gelegenhedenberichten: dat ik van de plaatselijke kunsthandelaar het antwoord heb gekregen dat hij mij, hoewel goede vrienden, niet kan helpen omdat er uitdrukkelijke instructies zijn om niets aan iemand te communiceren. Dr. Büchner in Erfurt en Pastor Leßner in Nordhausen hebben eenzelfde schriftelijk verzoek gedaan aan de hoogste instantie zelf, maar niets ontvangen. Het echte symbool van onze stad is mij niet bekend; men zegt dat het het Saksische wapen is dat in een spijker aan de poort van het kasteel is gegraveerd, maar ik kan het niet als een betrouwbaar bericht beschouwen. De heer Wette, een kandidaat-minister hier, heeft vorig jaar een historisch bericht over de residentiestad in ongeveer 30 katernen in octavo gepubliceerd; misschien is er daarin iets te vinden of als er nog niets is, zou het waarschijnlijk in het tweede deel voorkomen, waar nu aan gewerkt wordt. Hiermee ben ik en blijf ik levenslang,

Mijn heer's
toegewijde dienaar
J.G. Walther.
Weimar, 24 januari 1738

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
30 juli 1738

Mijnheer,

Sinds ik het genoeg heb om met u in briefwisseling te staan, heb ik altijd met veel plezier de pen opgenomen. Maar nu voel ik bijna de onbeschaamdheid om zoiets te doen, omdat ik het present, tegen mijn wil in, onbeleefd moet behouden vanwege de *gratials*. Zeker, als er niet zulke ernstige bewoordingen door u waren vermeld, zou ik op geen enkele manier mijn eerste beslissing hebben veranderd en het meegestuurde hebben teruggestuurd. Dus deze keer moet de verlegenheid wijken voor uw vrijgevigheid, en het geschenk moet gewijd zijn aan een nuttig boek, als blijvende herinnering, met oprechte dank. Ik zou graag een tegenprestatie willen aanbieden, maar ik weet op dit moment niet wat dat zou kunnen zijn vanwege mijn onvermogen. Ik had een exemplaar van de nu in kopergravure gepubliceerde koraal "Allein Gott in der Höh sei Ehr" toegewezen aan uw schoonzoon (groet hem namens mij), maar omdat de uitgever per abuis slechts 12 exemplaren in plaats van de overeengekomen 30 heeft ontvangen, waarvan er meteen in Augsburg 2 aan goede vrienden zijn gegeven, zijn de overige 10 niet eens bij alle leden van de raad hier aangekomen. Ik heb zelfs nog 2 exemplaren ervan afgenomen voor de heer Bach en de heer Mizler in Leipzig. Ik hoop dat u het niet erg vindt dat deze twee heren voorrang kregen boven uw schoonzoon. Als de verwachte exemplaren zoals geschreven nog komen (wat vaak voedsel is voor honden), zal ik er zeker mee langskomen, zelfs als hij al 8 voorspelen in afschrift heeft. Ondertussen geef ik u hierbij de titel ervan door: "Harmonisches Denck- und Danckmahl bestehend aus VIII Vorspielen über das Lied: Allein Gott in der Höh sey Ehr etc.", ten eerste aan de Drie-eeuige God en ten tweede aan de Edele en Wijze Raad van de Hertogelijke Residentie Weimar, als beschermheer van de nu verbeterde en bijna geheel herbouwde hoofdkerk van St. Petrus en Paulus alhier, ter ere opgericht door... te vinden bij Johann Christian Leopold, uitgever van kunstboeken in Augsburg." Het bestaat uit 4 bladen en is zeer fraai gegraveerd, maar heeft het nadeel dat het halverwege het spelen moet worden omgedraaid, wat gemakkelijk vermeden had kunnen worden. Op de 30 j. zijn de exemplaren van de raad ingebonden overhandigd en gisteren ben ik daarvoor met 6 rijksdalers beloond. Onder deze omstandigheden verschijnt deze keer slechts een mooi en kunstig gezette koraal van Buxtehude voor uw schoonzoon, en een slordige vermelding van het Musico Testore van Tevo, waarvan ik ooit met behulp van een overleden vriend begonnen ben met vertalen. Het tweede deel ziet er iets beter uit en omdat dit eerste deel eigendom blijft van u, acht ik het niet erg om het te behouden en het op een ander moment tot uw dienst te zijn. Dit genoemde koraal zal nu erfelijk toekomen aan uw schoonzoon, opdat de heer boodschapper niet teleurgesteld wordt. De bijgevoegde brief zal onthullen wat het laatste nieuws is over mijn oudste zoon, en ik vraag u vriendelijk om dit goed te bevorderen. Zijn bedoeling is om eventueel bij een vooraanstaande minister als privé-informant in dienst te treden, omdat een dergelijke functie niet langer dan een jaar zou duren en hij er zeker promotie door kan verwachten. Of als de ondergeschikte op een buitenlandse universiteit zou studeren of op reis zou gaan, zou hij met hem kunnen meegaan. Zijn hoofdstudie is rechten, waarin hij zich voornamelijk toelegt op oppositie voeren. Hij verwaarloost echter ook de humane vakken niet, maar bestudeert, naast andere vakken, zelfs de Griekse en Hebreeuwse taal, die voor een jurist niet per se noodzakelijk zijn, om op verschillende situaties voorbereid te zijn, indien nodig. Hierbij beveel ik u en uw hele familie aan in goddelijke bescherming, en ik blijf mezelf en de mijnen uw welwillendheid toewensen, altijd standhoudend.

Mijn heer's
oprechte dienaar,
J.G. Walther

Weimar, 30 juli 1738.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel

3. 8. 1739

Mijnheer,

Volgens uw laatste brief, die ik op 1 augustus 1738 van u heb ontvangen, zou u kort na de Michaëlis-dag aan de kapelmeester in Gotha schrijven en bij die gelegenheid iets willen sturen, zowel aan mij als aan mijn oudste zoon, die momenteel zijn achtste jaar aan het studeren is in Jena. Maar aangezien er niets is gebeurd en de daaropvolgende Braunschweiger Winter-Messe voorbij is gegaan zonder iets van u te horen of te ontvangen, ben ik bijna bezorgd geraakt: misschien is er iets gebeurd waardoor u verhinderd was om aan mij, een oude bekende vriend en dienaar, te denken. In de hoop op iets beters en als bewijs dat uw aangename herinnering aan mijn zijde nog steeds onveranderd is, stuur ik u nu de vertaling van Tevo, die, net als de vorige delen, speciaal aan u is toegewijd. Als u iets anders hebt ontvangen dat nuttig is voor de uitbreiding van het muzikale lexicon, vraag ik u vriendelijk om mij hierover te informeren, aangezien ik op dit moment bezig ben om het tot nu toe verzamelde materiaal in orde te brengen, zodat ik het kan aanbieden aan de uitgever voor de komende Michaëlis Messe. De heer Mattheson heeft mij op 31 mei zelf verteld dat zijn *vollkommenen Capellmeister* van 134 vellen in folio nu klaar is en daadwerkelijk van de pers is gekomen. Ik heb op 4 juni 2 exemplaren besteld, maar deze zijn nog niet aangekomen. Onder aanbeveling van goddelijke genade en bescherming blijf ik zoals altijd onveranderd

Mijn heer's
oprecht toegewijde
J.G. Walther

Weimar, 3 augustus 1739.

Aan Johann Mattheson, Hamburg
28. 12. 1739

Ik ben geboren in Erfurt op 18 september 1684 en op 21 september gedoopt in de Baarfüßer-Kerk. Mijn ouders waren meester Johann Stephan, burger, zeug- en raschmacher, en mevrouw Martha Dorothea, geboren Lämmerhirt, een nauwe verwante van de bachische familie, beiden ook uit Erfurt: mijn vader werd geboren op 18 december 1650 en mijn moeder op 27 juni 1655 en zij zijn respectievelijk op 18 december 1731 en 23 januari 1717 overleden.

De verbintenis met God is t.a.v. mij tot stand gebracht door de toenmalige vorstelijke Saksische overgeleidman in Erfurt, alsook erf- en rechterlijke heer in Marckvippach en op Dielsdorff, samen met de jongere zoon van de heer Bartholomäi Kellner, genaamd Johann Andreas, een jongeling van ongeveer 11 jaar oud, die, omdat hij nog niet aan het Heilig Avondmaal heeft deelgenomen, daarom zich heeft laten onderwerpen aan een examen. (Deze familie is later geadeld; hij, de peetvader, is als een keizerlijke paltsgraaf en vorstelijk Eisenachse ambtscommissaris overleden in mei 1734.) Op zevenjarige leeftijd ben ik naar de handelsschool gestuurd, nadat ik bijna 3 jaar lang privéles had gehad in lezen en schrijven. Op deze school werd ik tussen 1696 en 1697 op een bijzonder nauwkeurige manier onderwezen in zingen door de koorleider Jacob Adlung, vooral bekend om zijn prachtige notenschrift. In drie kwart jaar tijd kon ik al als concertzanger optreden, hoewel deze vaardigheid voornamelijk voortkwam uit het feit dat het zingen werd gecombineerd met het bespelen van het klavier. Mijn eerste leraar op dit gebied was de nog steeds levende kamer musicus en organist Johann Bernhard Bach, die destijds het orgeldienst vervulde in de Kaufmannskirche. Mijn tweede leraar was zijn opvolger, Johann Andreas Kretschmar. In mei 1697 ging ik naar het *Gymnasium senatorium* en verliet het op 8 november 1702. In datzelfde jaar kreeg ik na een geslaagde proef op Maria Visitatie de positie van organist bij St. Thomas (nadat een cantor mij zonder mijn medeweten had voorgedragen) en begon ik op 11 september met het leren van muzikale compositie. Op de academie volgde ik enkele colleges filosofie, evenals lessen in recht en pandecten. Vanwege mijn studie muzikale compositie, mijn vele klavierlessen en het regelmatig spelen op het orgel tijdens de katholieke eredienst, had ik echter weinig tijd over voor andere vakken. Daarom besloot ik om andere studies op te geven en me uitsluitend op muziek te richten. Dit leek me des te noodzakelijker, zodat ik niet in het gevaar zou komen om van alles een beetje te weten en van niets in zijn geheel.

Ik schafte mezelf dus stille leraren aan, namelijk partituren en boeken, zo goed als ze destijds te verkrijgen waren. In 1704 maakte ik tegen Michaelis (nadat ik het jaar ervoor de herfstbeurs in Frankfurt am Main en de residentie van de landgraaf in Darmstadt had bezocht) een reis naar Halberstadt en Maagdenburg om de beroemde musicus Herr Werckmeister te leren kennen en nogmaals te luisteren naar de al eerder bekende organist heer Johann Graf. Beiden lieten me hun orgels bespelen (hoewel met verschillend effect) en de eerste schonk me niet alleen Baryphonus' Plejadibus musicis, maar begon ook een aangename briefwisseling met mij, waardoor ik verschillende mooie klavierstukken van de kunstwerken van de bekwame Buxtehude ontving. In 1706 bezocht ik mijn landgenoot, voormalig buurman en speelkameraad uit mijn jeugd, Heer Wilhelm Hieronymus Pachelbel in Neurenberg om ook van hem en andere muzikanten daar te leren.

Hierop zou ik op de zondag Sexagesima in het jaar 1707, op verzoek van de orgelbouwer uit Mülhausen, de heer Wenders, en met twee kerkstukken die daarheen waren gestuurd van mijn hand, daarheen moeten gaan en de vacante positie van organist bij de S. Blasius-kerk verkrijgen door middel van een openbaar af te leggen proef. Maar omdat sommige (misschien eigenbelanghebbende) bekenden dit plan niet nuttig vonden, annuleerde ik de afspraak en wachtte op een andere gelegenheid. Die gelegenheid deed zich ook in datzelfde jaar nog voor hier in Weimar, waar ik na een privé- en openbare proef, met toestemming van de toenmalige generale superintendent, de heer Johann Georg Lairitzen, op 29 juli de schriftelijke roeping ontving voor de functie van organist bij de hoofdparochiekerk van S. Petri en Pauli.

Direct na mijn aanstelling, die (vanwege aanhoudende rouw in de kerk) pas plaatsvond op de dag

van Michaelis, kreeg ik de hoogst doorluchtige prins, de heer Johann Ernst, en de hoogst doorluchtige prinses, Johanne Charlotte, naar mij toe. Verschillende andere personen van adellijke en burgerlijke stand volgden dit nobele voorbeeld. Ook heb ik, na terugkeer van de universiteit van Utrecht in juni 1713, tot maart 1714 muziekcompositielessen gegeven en bij die gelegenheid enkele malen de eer gehad om aan hun tafel te eten en 's nachts bij hen te verblijven tijdens ziekte. Bij het onderwijzen van anderen heb ik ook niet nagelaten om altijd te blijven componeren. Tot nu toe zijn er in totaal 91 vocale en 119 klavierstukken over koralen (die samen meer dan honderdvijftig variaties vormen) van mijn hand vervaardigd, evenals enkele instrumentale en klavierstukken. Daarnaast zijn er nog 78 stukken gecomponeerd door anderen en door mij op klavier toegepast. Onder de eerste categorie bevinden zich 13 stukken die aan het einde van 1708 en het begin van 1709 zijn gecomponeerd voor de destijds kapelmeester in Gotha, de heer Wolfgang Michael Mylio, en enkele andere stukken die in dezelfde tijd zijn gecomponeerd voor een zekere zanger in Westfalen. Ook zijn er verschillende stukken bij die oorspronkelijk nachtmuziek waren en later voorzien zijn van passende geestelijke teksten. Van de tweede categorie zijn in 1713 de twee koralen "Meinen Jesum laß ich nicht" en "Jesum meine Freude" gecomponeerd met 6 en 10 voorspelen, op kosten van een nabije verwant die ze zelf in koper graveerde. En in 1738 verscheen het koraal: "All ein Gott in der Höh sei Ehr" met 8 variaties, in breed folio en gegraveerd, te Augsburg op de dag van S. Petri en Pauli. De overige tijd is besteed aan het samenstellen van het in 1732 uitgebrachte muzikale lexicon.

Sinds 17 juli 1708 leef ik samen met Anna Maria, de dochter van meester Johann Dressler, een voormalige kleermaker en oudste in Brunchewinda, in het huwelijk. Van onze 8 kinderen zijn er twee zonen en twee dochters nog in leven. De oudste zoon, Johann Gottfried, is geboren op 26 september 1712, en de jongere zoon, Johann Christoph, op 8 juli 1715. Ze studeren beiden rechten sinds Pasen 1732 en 1736 aan de Universiteit van Jena. De oudste speelt daarnaast viool en de jongste klavier. Tot slot voeg ik nog toe: sinds 1721 word ik zonder enig verzoek daartoe een hofmusicus van de vorst genoemd.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
25 januari 1740

Mijnheer!

Uw beide brieven van 17 augustus en 6 november van het vorige jaar heb ik goed ontvangen. Het eerste kwam via de gebruikelijke weg, namelijk via de heer Rosenberg, en het tweede kwam op 1 december vanuit Gotha met de post. Ik ben u beiden des te dankbaarder omdat ze aangenaam waren bijgesloten, waarvoor ik u en de heer bibliothecaris-secretaris van uw plaats zeer erkentelijk ben. Om mijn dankbaarheid te tonen, wilde ik u deze keer de catalogus van de kerkmuziekstukken die ik van verschillende goede meesters bezit, toesturen: misschien zit er een stuk bij dat u kunt gebruiken? Ik zal dit doen (omdat ik anders niet weet hoe ik u kan bedanken) naar aanleiding van uw eerste brief waarin u me liet weten: "dat u 'feestelijke stukken' mist." Mijnheer, u bent dus zo vriendelijk en voortreffelijk, dat ik het niet zal nalaten om hetzelfde, zodra het gewenst wordt, via de Hamburgse bode naar Erfurt te sturen. Ik wil echter ook vriendelijk verzoeken om deze catalogus te laten zien aan andere liefhebbers, omdat alle daarin genoemde stukken te koop zijn, en elke volledig opgeschreven partituur kan worden verkregen voor één groschen, en dezelfde stukken in klavieruittreksel voor 6 pfennig, waarbij de koper de portokosten betaalt. Ik wil de werken die ik van u heb ontvangen, samen met enkele andere, als aandenken bewaren aan de vriendschap en bekendheid die we hebben genoten. Tegelijkertijd wil ik u vragen om in de toekomst geen verdere stukken meer naar mij te sturen, omdat ik al genoeg voorbeelden van uw ijver heb gekregen; en uw geliefde brieven nemen alleen maar te veel tijd in beslag, om nog maar te zwijgen van het schaden van mijn ogen. Maar ik zal dankbaar authentieke informatie over muzikale personen en boeken, zowel theoretisch als praktisch, accepteren. Hoe komt het dat wijlen de heer Österreich de enige van uw hofkapel was die zijn levensomstandigheden heeft gedeeld voor het muziklexicon? De "voortzetting" is weliswaar klaar om gedrukt te worden, maar het manuscript omvat niet meer dan 2,5 bladen. Ik heb het nog niet aan de heer Deer aangeboden, omdat ik nog hoop op een aanvulling. Dus wat er tussen nu en Pasen nog binnenkomt, kan beschouwd worden als de afronding van mijn inspanningen op dit gebied; maar het vervolg en de volledige voltooiing van dit werk is voorbehouden aan een ander, degene die wil en kan, hetzij tijdens mijn leven, hetzij na mijn dood. De heer M. Mizler had aanvankelijk even goede gedachten als ikzelf, maar na 3 jaar heeft hij, volgens het voorwoord bij het eerste deel van zijn muziekbibliotheek, het werk aan iemand anders overgedragen. Het feit dat de kapelmeester Mattheson op 2 november van vorig jaar om mijn karige curriculum vitae vroeg, wat ik ook op 28 december heb verstrekt, is het laatste nieuws van mij. De eer die zijn *Volkommenen Capellmeister* mij heeft aangedaan, beschouw ik niet als waardig en ik wil die overdragen aan degene aan wie deze alleen en in feite toebehoort, namelijk "God, de Gever van alle gaven". Ik bezit alleen het eerste deel van de "Critische Musicus", en ik ben ook nog niets tegengekomen van de "Musical. Staarstecher". Ik had de volgende delen van de eerste al opgevraagd bij de heer M. Mizler tijdens de vorige Michaelismis, maar ik heb ze niet ontvangen. Ik heb echter wel zijn apparaat en het bijbehorende boek ontvangen in ruil voor verschillende kerkmuziekstukken die hij eerder van mij heeft gekregen. En tijdens de huidige Nieuwjaarsmis is de gebruikelijke bemiddelaar niet naar Leipzig gereisd, dus ik kon ook niets ontvangen. Wat betreft het werk van Fux, heb ik alleen deze genoemde heer Magister in deze plaats niet kunnen voorzien van een enkele liefhebber, wat hij heel vreemd zal vinden; maar voor mij is het al iets bekends: "Ratio: Deficiente pecu, deficit omne-nia." Mijn ervaring overtuigt mij dat ik voldoende steun heb gekregen voor mijn "Harmonischen Denck- und Danckmahle", aangezien er hier ter plaatse niet meer dan 2 exemplaren van elk à 8 groschen zijn verkocht, maar de meeste zijn elders ondergebracht. Er liggen nog 3 exemplaren in voorraad en wachten op hun liefhebbers. Het genoemde *Denckmahl* is klaar, en de kerk ook, behalve de uiterlijke betalingen, maar mijn orgel nog niet, omdat het eindelijk (maar ik weet niet wanneer) voltooid zal worden. De lacune die zich in de kopie van Tevo bevindt, is opzettelijk gemaakt omdat het betrekking heeft op louter anatomische delen zoals het oor en de keel, en het kleine restant van de vertaling van deze auteur zal zonder twijfel aan u gewijd worden,

en zal ongetwijfeld samen met de kerkmuziekstukken (indien gewenst) of uiterlijk met het feest van de H. Geest worden verzonden, omdat ik eerst een afschrift ervan wil maken. Mijn oudste zoon zal medio maart uit Jena vertrekken en een reis door het Rijk maken om zijn fortuin met goddelijke bijstand te zoeken. Ik verzoek u vriendelijk om uw gebed aan God aan hem aan te bevelen, waarvoor ik altijd zal volharden in mijn dankbaarheid voor uw liefde en alle andere die aan mij betoond is.

Mijn heer's
meest toegewijde dienaar
Walther

Weimar, 2 januari 1740.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
6 augustus 1740

Mijnheer,

Volgens mijn laatste belofte stuur ik u hierbij het resterende deel van de vertaling van de "Musico Testore" van pater Tevo. Er is nog wat daarvan op losse vellen beschikbaar, die ik graag ook in orde zou willen brengen en u zou willen gunnen, als een klein detail het zou toelaten, namelijk het soort papier dat normaal in het Schwartzburg-kantoor werd vervaardigd, maar nu niet meer te verkrijgen is. Vroeger kostte het 3 groschen, ik zou er nu graag 4 groschen voor willen geven als het te verkrijgen was. Een ander formaat kiezen voor zaken die toch bij elkaar horen, is niet geschikt. Als het u echter niet uitmaakt, zal ik het resterende (na uw goedkeuring) op gewoon papier overschrijven en u daarmee van dienst zijn. Het bijgevoegde fragment uit Zarlino's "Institutioni Harmoniche", dat ik destijds heb overgeschreven omdat het origineel niet bewaard mocht blijven, zou hierbij, nadat het complete boek uit de bibliotheek van wijlen de heer Capellmeester Theilen tegen betaling is gekocht, aan u kunnen worden overgelaten. Als het (zoals ik vermoed) u niet bevalt, zal het bijgevoegde werk over geheime filosofie des te aangenamer voor u zijn, als u nog steeds een liefhebber ervan bent. Ik heb het onlangs afgeschreven van een zeer onleesbaar manuscript om u er een plezier mee te doen, omdat met name de tweede Praemonitum volledig overeenkomt met uw voormalige mening; hierbij wil ik echter de wens uiten dat u het niet nodig heeft, maar dat u de zaak zelf in bezit mag hebben en ook iets kleins kunt delen met iemand anders die het nodig heeft. Hierover wil ik graag drie verzoeken van u ontvangen, namelijk: (1) de bijgevoegde brief aan de heer Capellmeister Mattheson, als het mogelijk is, tijdens de huidige beursdagen veilig bij hem te laten bezorgen door de huidige handelaars. Het heeft betrekking op het antwoord op zijn brief die ik vier weken geleden ontving over de spoedige publicatie van de "Musical. Ehren-Pforte", omdat er hier geen andere liefhebbers zijn; aangezien er geen afzonderlijke exemplaren moeten worden verzonden, heb ik hem laten weten: "Mijnheer zou op mijn verzoek (zoals hierbij gebeurt) 1 exemplaar voor mij kunnen laten kopen en het geld daarvoor, in plaats van mij, voorschieten, wat ik dan dankbaar zou willen terugbetalen via de heer Rosenbergen." Ik hoop dat u het zult doen! (2) het bijgevoegde overzicht van al mijn nog aanwezige kerkelijke stukken en enkele instrumentale stukken (niet allemaal), om aan liefhebbers te laten zien of er iets passends voor hen bij zit. De prijs van elke partituur en transcriptie staat vastgesteld bij de Liebholdische stukken. In de brief aan de heer Mattheson zit ook een overzicht van de instrumentale stukken, met de bedoeling dat hij misschien iets ervan wil aannemen voor zijn boek, omdat hij dergelijke muziek mist maar niet zonder geld kan. (3) voor de bijgevoegde 13 groschen, stuur mij zonder problemen de tweede band van de "Critischer Musicus" terug via de huidige terugkerende gelegenheid, omdat ik deze publicatie niet vanuit Leipzig kan ontvangen.

Met de laatste Paasbeurs heb ik de 7e uitgave van de "Musical. Staarstecher" [Mizler, 1739–1740] ontvangen. Mijn oudste zoon is op 9 mei jongstleden naar Augsburg vertrokken, waar hij door een burgemeester in huis is genomen en zijn verworven beroep daar zal uitoefenen. Zijn accommodatie en het vervoer van boeken en andere spullen hebben mij meer dan 150 Meißnische guldens gekost. De jongere zal tot volgende Pasen nog in Jena blijven en daarna ook vertrekken, waarheen precies, is alleen bekend bij God. Wat betreft mijn zorgen over zijn pianospel in het verleden, heb ik dit opgegeven voor mijn eigen plezier en dat van hem, omdat God hem zo'n talent uit genade heeft gegeven dat hij niet alleen vrij kan improviseren, maar ook een koraal op verschillende manieren ex tempore kan uitvoeren, enzovoort. Ik zou wensen dat u hem zou kunnen "horen"! En bij deze laatste zaak kan het daar ook bij blijven, want het opschrijven en vervolgens laten "zien" ervan is, vanwege de veelheid aan ideeën die hij naderhand niet goed kan rangschikken, niet echt nodig. Van mijn koraal "Allein Gott in der Höh sey Ehr", met 8 variaties, zijn er nog enkele weinige exemplaren beschikbaar op gravure voor liefhebbers, elk voor 8 gulden. Met aanbeveling van goddelijke bescherming blijf ik altijd
Uw zeer toegewijde

Walther

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
19 september 1740

Mijnheer!

Naar aanleiding van uw verzoek stuur ik u nu de betreffende kerkstukken van Telemann, op uw kosten. Omdat u echter hebt aangegeven dat u al verschillende daarvan kent, heb ik liever het veiligste gekozen en in plaats daarvan de "Liebholdische Cantaten" bijgevoegd, zoals vermeld in de specificatie, voor de prijs van 4 rijksdaalders en 11 groschen. Ik hoop dat ze u of een ander publiek zullen bevallen, des te meer omdat ze in uw regio misschien minder bekend zijn vanwege de afstand, terwijl de werken van Telemann bekender zijn vanwege de nabijheid. De componist, die enkele jaren geleden in de nabijheid van hier is overleden, was overigens een ruwe man, die zich alleen onder de dorpsbewoners begaf, nooit naar de kerk ging en geen sacramenten ontving, enzovoort. Kortom, hij had eigenlijk een heel andere naam, maar om bepaalde redenen gebruikte hij die niet. Zijn geboorteplaats is niet bekend, maar wel de regio en het feit dat hij als hoboïst in Hongarije heeft gediend. Hij bespeelde ook de viool en de hoorn en schreef grotendeels zijn eigen teksten bij zijn composities. Ik heb hem slechts eenmaal gesproken, en vanwege zijn slechte gedrag, vooral het afschuwelijke vloeken, heb ik daarna niet meer met hem willen praten. Dit alles doet echter geen afbreuk aan zijn werk, en de bijgevoegde stukken behoren tot zijn laatste, waarvan ik er nog niet alle heb gehoord. Ik verlang geen geld daarvoor, maar wel de "Matthesonische Ehren-Pforte" en het tweede deel van "Critischer Musici" van de heer Scheibe. Deze twee boeken, die ik nog steeds van u verwacht, samen met het reeds ontvangen werk van Scheibe over intervallen, kunnen worden verrekend met de eerder genoemde 4 rijksdaalders en 12 groschen. Na de afrekening zullen we zien wat een van ons beiden nog aan de ander verschuldigd is. Ondertussen zal ik de rest van Telemanns werk opsturen zodra ik het op schone exemplaren heb overgezet vanaf de losse vellen. De mening van de heer Scheibe over een overmatige [?] prime [D. vergrösserten Unisono] zal waarschijnlijk weinig bijval vinden, hoewel hij een grote meester heeft wiens goedkeuring hij misschien zoekt. Dat de "Musical. Staarstecher" [van Mizler] zijn diensten volledig heeft stopgezet, zal door velen niet graag worden gezien, maar hij zal daar ongetwijfeld goede redenen voor hebben, net zoals het werk van dezelfde auteur, mijn muzikale bibliotheek (die ik hierbij insluit), niet vordert. Op dit moment werk ik aan een muziekstuk voor een koninklijk hof, maar het is verre van koninklijk, aangezien het wordt betaald door een privépersoon die zowel onverschillig als onwillig is en maar weinig betaalt. De geliefde muziek is, in haar opmars in wetenschap en uitvoering, zo ver afgezaakt dat men niet eens het recht heeft om het redelijke te eisen, maar tevreden moet zijn met wat anderen vrijwillig willen geven. Ja, bij velen komt het zelfs neer op: "Ik dien op mijn beurt, puur zonder eigenbelang", maar zelfs als dit daadwerkelijk gebeurt, zou het nog acceptabel zijn, maar niemand kan leven van loze beloften. Ik ben geen krekkel die van dauw kan leven. En daarom wordt er ook niet zoveel ijver aangewend als mogelijk en wenselijk zou zijn. Het feit dat ook bij u het gebrek aan geld heerst, kan nog enige troost bieden, want ik dacht dat dit probleem zich alleen hier voordoet. Het zorgt er wel voor dat alle kostbare correspondentie wordt stopgezet en dat ik mijn dierbare bezittingen moet verkopen. Ik stuur hierbij ook een gedetailleerd overzicht van de afzonderlijke instrumentale stukken die te koop zijn van verschillende componisten, nadat ik de meeste ervan, mutatis mutandis, op het klavier heb toegepast en daarom een aandenken aan al het harde werk wil behouden. Het achtste werk van Torelli is door een priester uit het Erfurtse gebied gekocht voor 16 groschen. Zodra ik de instrumentale werken van Telemann op piano heb toegepast, zal ik ze ook te koop aanbieden aan anderen en een lijst daarvan naar u sturen. Maar dit proces is misschien niet nodig, omdat het nest waarin dergelijke zaken worden uitgebreed dichter bij uw plaats is dan bij de mijne. Bedankt voor het bericht over het overlijden van de heer Leyding en ook voor de informatie over de "Carminū" voor het jubileum van de drukkerij. Ik deel u mee dat mijn voormalige koorleider en nu doctor in de theologie, de heer Laurentius Reinhard, enkele dagen geleden diaconus is geworden bij de kerk van deze stad. Ik wens u goddelijke bescherming en blijf altijd met oprechte welwillendheid,

Uw
meest toegewijde
J.G.W.

Weimar, 19 september 1740.

P.S. Het bijgevoegde kopie in koper kost 8 groschen.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
26 januari 1741

Mijnheer!

Uit uw brief van 13 november vorig jaar, dat via Gotha op 20 december door een Italiaan correct is ontvangen, heb ik vernomen dat het pakket met muziekstukken dat ik op 19 september van hier heb verzonden, eindelijk bij u is aangekomen. U moet zich niet verbazen over de lange vertraging, want het is er nogal rommelig aan toe gegaan. Het werd op 19 september door de plaatselijke koetsier naar Erfurt gestuurd om het aan de zogenaamde Hamburger Bothe te overhandigen, maar het kwam terug omdat de herbergier het vanwege een aangeplakte patentbrief niet mocht aannemen. Wat het Keizerlijk Postkantoor daar met de genoemde boodschapper van plan mocht zijn, is mij niet precies bekend, maar het kan vermoedelijk te maken hebben met culinair belang. Er wordt ook gesproken over een slechte reputatie en andere verwerpelijke zaken rondom hem, die aanleiding zouden hebben gegeven, maar ik ben niet op de hoogte en hoef het ook niet te weten. Ik werd dus gedwongen het pakket nogmaals te versturen. Maar toen mijn vrouw op 4 november naar Erfurt reisde voor een bepaalde zaak, trof zij het in een verkeerde herberg aan (waar het nog steeds zou kunnen zijn) en werd ze gedwongen het door een andere koetsier te laten bezorgen, die het vervolgens (zoals u waarschijnlijk vermoedde) correct heeft afgeleverd. Met betrekking tot de betaling voor de Liebholdische kerkmuziekstukken wil ik, vanwege de daarmee gepaard gaande omstandigheden, genoeg nemen met 4 rijkstalers in plaats van 4 1/2 rijkstalers. Daarnaast wacht ik op de eerder genoemde muziekboeken van de heer Mattheson en Scheibe, die door de heer Commissaris Rosenberg zullen worden bezorgd. Ik vraag u vriendelijk om me niet kwalijk te nemen dat ik op dit moment mijn belofte om de volgende delen van Telemann op te sturen niet kan nakomen, omdat mijn oudere zoon in Augsburg daarin de enige schuldige is. Op zijn verzoek moest ik niet alleen 9 motetten uit het plaatselijke koor (waarvan zijn heer Principal een liefhebber is), maar ook vele bladzijden uit mijn collecties afschrijven en naar hem opsturen. Nu deze opdracht bijna is afgerond en de dagen langer worden, zal ik mijn belofte aan u eerlijk nakomen op de volgende zomerkermis, waarop u kunt vertrouwen. Ik ben niet verbaasd over de reis van kapelmeester Haßens met zijn Faustina, aangezien hij op 2 mijl afstand van Hamburg geboren is en zijn hoogste heer afwezig is. De door mij gecomponeerde cantate a 4 voci e strumenti is nog niet opgehaald door de besteller en ligt nog als partituur in de opslag. Ik zou het hem op krediet moeten geven, maar omdat hij er niet aan gewend is zijn woord te houden, heb ik besloten om hem geen plezier te doen en de arbeid liever terug te houden en te vergeefs te werken. Melius est praevenire quam praeveniri! Ik ben blij dat ik zo'n geluk heb! Ondertussen is ter gelegenheid van de bijzondere gebeurtenis waarbij Zijne Koninklijke Majesteit van Pruisen zijn Oberkellner-dienaar, de heer Fredersdorff, het riddergoed in Czernicow bij Rheinsberg heeft geschonken, een prelude samen met een fuga en aria in Augsburg in koper gegraveerd. Ik heb de eer gehad deze heer al 8 jaar te kennen. Het bestaat slechts uit 3 bladen in folio, die nu van hier naar Berlijn worden gestuurd, en als ze hem daar niet aantreffen, zullen ze verder reizen naar het leger. Daarnaast ben ik ook bezig met 10 voorspelen op het adventslied "Hoe zal ik U ontvangen?" in Augsburg. De helft ervan is al klaar en op 23 november van vorig jaar heb ik de 3 exemplaren die ik toen ontving, als een geschenk op de verjaardag van de oudste prinses van hier, de zus van de regerende hertog, persoonlijk overhandigd met een genadige audiëntie van bijna een uur. Van het eerste werk kan ik elk exemplaar voor 3 groschen aan liefhebbers verkopen, en van het tweede werk voor 8 groschen, hoewel dit 2 verzen meer bevat dan "Eer aan God in den hoge" en ook compacter gegraveerd is. Ik feliciteer u des te meer met de eer die u vanuit Leipzig hebt ontvangen, aangezien u deze waardig bent en in staat bent om aan de gestelde eisen te voldoen. Afgelopen maandag is hier weer een prins geboren, die de namen Ernst Adolph Felix heeft gekregen. Aan de andere kant heeft mijn oudere zoon op 2 januari het volgende gemeld: dat de prins van Fürstenberg met zijn hele gevolg nabij Regensburg verdronken is toen ze van daaruit op de Donau naar Wenen wilden varen, en dat de keurvorst van Beieren sterke hoop heeft om keizer te worden. Per me licet! Ik ben en blijf,

Mijn heer's
meest toegewijde dienaar,
Weimar, 26 januari 1741.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel

1. 8. 1742

A Monsieur, Monsieur Bokemeyer, Maitre de la Musique fort renommé à Wolfenbüttel. par faveur.

Mijnheer,

De opdruk van deze bijgevoegde brief zal laten zien dat hij vanuit Leipzig, via de heer M. Mizler, tijdens de afgelopen Paasmarkt aan u besteld had moeten worden. Omdat hij echter, ondanks dat hij op de derde dag van Pasen weer in Leipzig had moeten zijn, niet te vinden was, heb ik beide brieven teruggekregen, waarvan ik degene die nu naar u wordt gestuurd heb ontvangen via de gewone route, namelijk via de heer Rosenberg junior. U zult daaruit iets kunnen opmaken wat zowel voor u als voor mij niet prettig is, tenzij het sindsdien weer in orde is gekomen. Omdat ik deze niet opnieuw heb geopend, weet ik ook niet meer wat de inhoud is, behalve dat ik er niet aan twijfel dat u niet zult nalaten om mij de volgende delen van de Musikalischer Patriot te sturen, waarvan ik er al 16 stuks via uw vriendelijke bemiddeling heb ontvangen, door middel van een terugkerende gelegenheid, en daarmee zo lang door te gaan totdat de rest is voldaan. Ik had graag een catalogus bijgevoegd van enkele kerkelijke stukken, ook Italiaanse cantates en instrumentale werken van Telemann die nog te koop zijn. Maar vanwege de huidige wanorde van de posterijen, waarbij zowel een liefhebber als ikzelf niet zeker kan zijn dat de te verzenden zaken correct zullen aankomen, heb ik ervan afgezien. Ik blijf echter vasthouden aan voortdurende vriendschap en welwillendheid.

Mijn heer's

meest toegewijde dienaar,

Weimar, 1 augustus 1742. In haast.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
22 september 1742

Mijnheer,
Weimar, 22 september 1742.

Ik heb uw beide brieven, die u in de afgelopen maand augustus aan mij gestuurd heeft, samen met de bijgevoegde Musikalischer Patriot, het geld en de lofbetuigingen van enkele oude musici, twee opeenvolgende dagen goed en tevreden ontvangen, waarvoor ik zowel aan u als aan de heer Bibliothecaris-Secretaris zeer dankbaar ben. Ik betreur echter dat de inspanningen van laatstgenoemde tevergeefs zouden zijn in twee opzichten, omdat ik die al in mijn bezit heb, maar het derde stuk uit de Thüringische Chronike van de heer von Falckenstein kan ik zeker gebruiken. Omdat het nu waarschijnlijk niet anders is dan dat het pakket dat ik vorig jaar aan u gestuurd heb verloren is gegaan, bied ik hierbij aan om de vertaling van Tevo nogmaals te kopiëren, met het verzoek om mij op de hoogte te stellen van het blad en ongeveer de laatste twee regels waar het eindigt bij u. Als ik het zelf niet kan maken, dan zal iemand anders het doen, want het is erg vervelend als iets meerdere keren door dezelfde hand moet gaan. Van de kerkmuziekstukken van Telemann worden er steeds een aantal verzonden naar verschillende plaatsen, zodat dit u niet langer lastig zal vallen. Maar de stukken van Kuhnau en Krieger, samen met ongeveer 30 schellings, zijn nog steeds beschikbaar. Ze zijn allemaal mooi en bruikbaar. Wie bij mij 90 St. (6 rthlr.) voor de laatste partij betaalt en voor de portokosten zorgt, mag ze in eigendom hebben. De heer Fredersdorff is de Kamerdienaar van koninklijk Pruisen. Aan hem heb ik het tweede deel van mijn werk in koper gewijd, dat bestaat uit een preludium, een fuga en een aria, en op 26 januari 1741 heb ik zes exemplaren, elk keurig ingebonden, via het postkantoor hier verzonden en franco naar Leipzig gestuurd. Maar ik heb geen antwoord ontvangen, dus ik weet niet zeker of het daar is aangekomen of niet. Eén exemplaar zat nu in uw pakket. De andere exemplaren zijn allemaal weg en verspreid. A Dieu!

J.G. Walther.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
25.4. 1743

Mijnheer,

Uw zeer geachte brief van 3 februari jongstleden heb ik samen met de bijgevoegde brieven van de heer M. Mizler, een muzikaal werk en een Oostenrijkse gulden, ontvangen via de heer Rosenberg junior (die nu het monopolie op de beurzen heeft). Ik betreur echter dat u een vergissing hebt gemaakt en in plaats van het gevraagde werk van Tevo, een werk van Zarlino hebt gekozen. Zodat dit niet helemaal tevergeefs bij mij is geweest, heb ik het lege papier volgeschreven en stuur ik het hierbij weer terug, met het verzoek om het laatste werk van Tevo te sturen voor de aankomende Brunswick Messe, of nog beter, alleen de "laatste regel" en de "pagina" waar ik gestopt ben met schrijven te melden. Op die manier zal het vervolg, voor zover ik het heb, spoedig verschijnen, want ik heb het complete werk zelf niet. De ontvangen Oostenrijkse gulden wil ik wel houden, maar niet zoals u mij heeft gemeld; in plaats daarvan wil ik deze in mindering brengen op de resterende schuld van 1 thaler en 19 groschen die ik nog bij u heb. Dit is bedoeld met goede intenties en geenszins uit verdachte overwegingen. Moge zo'n gedachte verre van mij zijn. Hierdoor heb ik via uw bemiddeling 30 exemplaren van het zogenaamde Musikalischer Patriot [Mattheson, 1728] ontvangen tegen 5 groschen per stuk, en ook de genoemde gulden. Er blijft dus nog een restbedrag van 12 groschen over, waarvan echter de vooruitbetaalde portokosten moeten worden afgetrokken. En zo zouden we correct zijn in onze lopende rekening! De onenigheid die is ontstaan tussen mij en een ander lid van de Musikalische Societät zal niet veel betekenen en zal niet tot zulke extreme maatregelen leiden zoals is gebeurd met de heer Schulz in Hildesheim, wiens lot ik betreur. Moge God u in zijn plaats een andere oprechte vriend schenken! Dat is alles wat ik te zeggen heb over uw geachte brief.

Aan de heer M. Mizler heb ik onlangs gemeld dat ik vreesde dat hij aangevallen zou worden vanwege een onjuiste toewijzing van een ode. Maar het antwoord was als volgt: "Maak je geen zorgen over de toewijzing van de laatste ode uit het H# in de eerste aflevering. Ik heb het met alle zorgvuldigheid geplaatst, zodat men mij daar niet over kan bekritisieren, maar tot nu toe heb ik mijn uiteindelijke doel nog niet kunnen bereiken. De toewijzingen zijn niet onjuist, maar eerder nieuw en in strijd met de algemene regels die niet altijd waar zijn." Het voorbeeld is hierbij gevoegd, waarbij ik uw oordeel overlaat. Als er een liefhebber zou zijn die geïnteresseerd is in het gevarieerde koraalboek, zou ik blij zijn, zodat de vele muziekstukken na mijn dood niet tot last worden voor de mijnen. De meeste daarvan (vooral mijn werk) bezit ik nog steeds exclusief. De oudste zoon die in Augsburg verblijft, heeft ze helemaal niet nodig omdat hij er weinig van begrijpt, en de jongere in Jena kan ze ook missen, omdat God hem genadig heeft begiftigd met het vermogen om een koraal in verschillende vormen uit te voeren, maar niet om het op papier te zetten vanwege de overvloed aan ideeën die hem toestromen. Zo verdeelt God zijn gaven op wonderbaarlijke wijze! Het gaat goed met beiden op dit moment. Moge God hen verder helpen! Op de komende 2e dag van de maand mei zal ik het genoeg hebben om mijn kinderen (behalve degene uit Augsburg) bij elkaar te zien, aangezien mijn jongste dochter op genoemde dag in het huwelijk zal treden met een hoftrumpettist van vorstelijke afkomst, die een weduwnaar zonder kinderen is en hoog aangeschreven staat.

Ik heb gezien dat de huidige hofconcertmeester bij u Giovanni Verocai wordt genoemd, dankzij een opera genaamd Cato die in Braunschweig is opgevoerd. Het zou mij zeer aangenaam zijn als ik meer te weten zou kunnen komen over zijn levensomstandigheden en die van andere waardige leden van het orkest. Ik twijfel er niet aan dat u mij hierbij behulpzaam zult zijn, zoals ik ervan overtuigd ben. Voor alles wat goeds van u is gekomen, blijf ik u dankbaar.

Mijn heer's

meest toegewijde dienaar,
J.G. Walther

Weimar, 25 april 1743.

P.S. Gelieve de specificatie van de gevarieerde koralen door te sturen naar de aankomende Braunschweiger Messe.

Uw "heer Antagonist" moet een opvliegend temperament hebben, aangezien hij zelfs zijn superieur, een burgemeester, die hem een berisping heeft gegeven vanwege het wilde spelen van de koraalliederen, enkele jaren geleden een stevige reactie heeft gegeven. Dit leidde ertoe dat de burgemeester hem opdroeg om de orgelsleutels in te leveren bij enkele soldaten. Daarna is hij door het stof gegaan en heeft hij zijn fout toegegeven. [Bijlage:]

[muziekvoorbeeld (te vinden in de Duitse editie, zie achterin dit document)]

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
23 januari 1744
Mijnheer,

Eindelijk ontvang ik voor de tweede keer de afschriften van de vertaling van Tevo (voor zover beschikbaar), om de verloren exemplaren te vervangen. Het bestaat uit 1 1/2 vel. Helaas zullen ze niet in het gewenste formaat verschijnen, zoals ik had gehoopt, zodat ze uniform zouden zijn met de vorige. Bijgevoegde regels zullen getuigen van het onverwachte poetische *raptus* dat mij overkwam op de leeftijd van 60 jaar; maar ik vraag om uw begrip. De bruidegom is een goede vriend geweest van mijn beide zonen gedurende hun tijd in Jena, en beide kamers deelden een muur in hetzelfde huis. Hij is dat nog steeds en heeft onlangs, toen mijn jongere zoon het notariaat in Erfurt aanvaardde, als getuige bij deze gebeurtenis aanwezig kunnen zijn, hoewel hij al een raadslid was, en heeft hem magnifiquement ontvangen. De bruid is een dochter van de plaatselijke burgemeester, die echter (zoals ik zojuist heb gehoord) momenteel onwel is, en daarom is de bruiloft uitgesteld. Mijn beide zonen weten nog niets van deze onderneming van mij, en het zal hen volledig vreemd voorkomen. Twaalf jaar geleden, toen onze hertog hier de eer had om het Musical Lexicon persoonlijk te ontvangen, schreef ik de volgende 2 disticha:

AVGVSTVS toont "Wat goed is" met zijn letters
En "Ernst" vermeerderd het meer dan men kan bedenken.

Wees mijn huis gunstig gezind, hoogst doorluchtige regent
Wees deze bladeren gunstig gezind, hoogst doorluchtige regent
Zo heb ik serieus iets positiefs, als meest loyale cliënt!

Destijds was dit de eerste, en nu is dit de tweede proeve van mijn poëzie in mijn hele leven; het zal waarschijnlijk ook de laatste zijn, tenzij u mij als een ware adept beschouwt en mijn Pegasus beide sporen geeft, en met stille wensen van geluk verschijnt. De weinige boeken die ik hierover bezit, wil ik zo snel mogelijk van de hand doen, net als de overbodige muzieknoden. Ik heb al 27 rijksdaalders uitgegeven aan de laatste, bestaande uit vocale en instrumentale stukken, zonder rekening te houden met wat er nog over is. Verder heb ik nog te melden: mijn oudste dochter, Gehrain, is op 7 september van het afgelopen jaar in Gera bevallen, en mijn jongste dochter hier in Weimar op 18 van deze huidige maand en jaar, voor de eerste keer, dankzij mijn geliefde zonen, waardoor ik nu grootvader ben geworden. Bij de eerste kleinzoon was ik peetvader, en mijn vrouw is gekozen als peetmoeder voor de eerste van deze. Nevenzaken zoals deze uitweidingen moeten mij niet kwalijk genomen worden. Dit zal niet meer gebeuren. Nu zou ik datgene moeten opsturen waar u, namens de heer D. Brückmann, mij dringend om heeft gevraagd na de vorige beurs; maar ik moet eerlijk bekennen dat ik het niet kan vinden, ondanks de moeite die ik ervoor heb gedaan. Misschien zijn de gevraagde stukken wel fysiek aanwezig, maar ze zijn zorgvuldig opgeborgen en degenen die ze hebben laten niets blijken. Een collega in de drukkerij gaf me hoop, maar er is toch niets gebeurd, en hij gedraagt zich volledig anders en vermijdt mij nu zelfs. Hij gaf me ook onlangs iets in de kerk, waarvoor ik betaalde, maar toen ik thuiskwam en het bekeek, waren het enkele huwelijksliederen. Hieruit concludeer ik dat hij wel wil, maar niet mag. En dit moet, tot onze spijt, gehoorzaam worden gemeld aan de heer Dr. Brückmann, zonder enige klacht. Mocht ik het gevraagde nog min of meer toevallig tegenkomen, dan zal ik niet nalaten het naar mijzelf te sturen en er onmiddellijk mee bij de heer Liebhaber te verschijnen. Met wensen voor alle geestelijke en lichamelijke zegeningen voor het nieuwe jaar, blijf ik altijd

Uw zeer gewaardeerde vriend en dienaar,

Walther.
Weimar, 23 januari 1744

Bijlage:

Aan de heer

>Wettich< en >Reichard< bruiloftsfeest,

dat

op 21 januari 1744 in Erfurt vreugdevol werd gevierd,

willen hun verschuldigde eerbetoon overbrengen

twee oprechte universiteitsvrienden

door

hun toegewijde vader.

Terwijl ik ver weg, gelukkig in A.B. leef,

Zweeft ook de tweede W nog hier in I.A. rond,

Laat de viool en orgel voor ons beiden spelen

Een ander, die het kan, tot vreugde van W en R;

Maar ik, oude W.R., stuur vanuit W.R.

De woorden: "Verheug je in de dienstmaagd van je jeugd"

In noten van donkere aard om deugd helder te oefenen,

En ik wil, als componist, dienaar zijn van W.R.

Men ziet de Duitse W precies in het midden prijken,

En met de geliefde R aan beide zijden omarmd,

Maar niet zo heel dicht bij elkaar in de tekst,

Zoals het voor het altaar en elders zal gebeuren

In de handel zonder pijn: daar wed ik op en zeg ik,

Juffrouw Reichard gaat hiermee graag akkoord!

Het I (als een vocaal) komt er precies driemaal in voor,

Men komt daar alleen C en G eenmaal tegen:

Op dezelfde manier en in dezelfde hoeveelheid komen ze voor in onze namen,

En dit is net zo zeker als wanneer we "amen" zeggen!

Maar dat de oude G ook meegerekend moet worden,

Als dat zo is, dan klopt het; en sprekend bij de repetitie

Met Gottfried en Christoph, ter ere van de bruidegom,

(Als de aanstaande) vrij van alle vergissing.

Ja, aan zijn kant is het ook zo gesteld,

Men moet alleen I en C samen tellen,

Dan zal het eerste zich ook driemaal tonen

In >Christian Wettich<; alleen zonder de C, een stap hoger

Dan C en G in de tekst, om een stap te maken.

Zo compenseert Nul voor Nul de zaak volledig,

En de I wordt alleen (als consonant) verkocht:

De rest van de tekst laat men met rust:

Alles moet goed bij onze namen passen,

Het ligt zelfs in het gezegde, zonder iets toe te voegen,

Maar alleen in letters, als vruchten zonder schil,

Moge God dit jaar een lief kind schenken?

Moge God aan het echtpaar een lief kind schenken?

En verder met de tijd naar meer goede dingen,

Naar vreugde, plezier en blijdschap voor opa Reichard,

Ook steun, hulp en troost in zijn eigen hoge leeftijd?

Dit wenst de organist in naam van W.R.: Walther.

Aan Heinrich Bokemeyer, Wolfenbüttel
6 augustus 1745

Mijnheer,

Mag ik het wagen u met deze brief te benaderen?

Het is lang geleden dat ik mijn plicht niet heb vervuld.

Ik schaam me dat ik hetgeen de heer D. Brückmann via u aan mij heeft opgedragen niet heb kunnen uitvoeren en dat ik hier slechts met woorden voor u sta. Maar onlangs heb ik een exemplaar van het gewenste stuk van een vertrouwde vriend uit de buurt ontvangen, met de verzekering dat het een ware kopie van het origineel is. Daarom stuur ik u dit exemplaar met passende aanbeveling en eerbiedige groeten. Bijgevoegd zijn twee muziekstukken van Michaelis, voor uw gebruik, als teken dat ik u niet ben vergeten en ook niet wil vergeten. Mijn intenties zijn nog steeds dezelfde als vele jaren geleden, en ik ben een oprechte vriend en dienaar van u, en dat zal ik blijven tot aan mijn graf. Ik zou alleen willen dat ik mijn toewijding op een betere manier kon tonen. In de tussentijd kunt u er alstublieft genoeg mee nemen. Misschien kan uw schoonzoon (aan wie ik u de groeten wil doen) het op zijn plaats uitvoeren, als dat gepast is. In het trompetstuk raad ik alleen het ritornello voor het laatste bas-aria aan. Als zowel de "Kuhnausche" als de "Kriegerische" kerkmuziek, vooral de Latijnse motetten van Italiaanse makelij, zowel krachtige als zwakkere stukken, van dienst zijn geweest, zou het mij genoeg doen. Als er een geschikte Duitse tekst aan de laatstgenoemde wordt toegevoegd, kunnen ze er allemaal, als iets nieuws, mee door. Ik heb enkele werken van Bassani en Fiocco, waarvan ik niet kan zeggen dat ik ze allemaal heb. Ik zal enkele werken noemen, zoals:

>Allegri<. XII Motetten voor één stem en 2 violen, met begeleiding.

Batistini. XII Motetten voor één stem, zonder instrumenten.

Ciaja (Bernardino della). X Psalmen voor 5 stemmen en twee violen, met begeleiding.

Bassani, Fiocco, Albrici, Albinoni, Cherici, enzovoort. Dit zijn individuele stukken.

Elke volledige bladzijde, zowel in partituur als in partijen, kan voor 1 Marien-Groschen worden verkocht en afgegeven. Er is ook een compleet onbekende, zeer sterke jaargang van "Schellisch" beschikbaar, in partituur en partijen, à 75 St. (zonder porto). Als u dergelijke stukken nodig heeft, kunt u veel moeite en tijd besparen met kopiëren. Mijn huidige koorleider is tot predikant benoemd. Er hebben al 5 competente kandidaten zich aangemeld, maar het lijkt erop dat niemand de juiste is, omdat de ene aan dit en de andere aan dat ontbreekt. Er wordt vooral gelet op de schoolstudies en vervolgens op een sterke basstem. Als iemand iets van compositie begrijpt, is dat ook goed. De laatste kandidaat, die al 10 jaar een stadsdirigentschap bekleedt, heeft een voorsprong op de anderen, maar verder geldt voor hem: "Graeca sunt, non leguntur" [ze zijn Grieks, niet te begrijpen]. Dat is geen wonder, want hij was voorheen een Bernardijner monnik. Tussen hier en Michaelis zal blijken wie mijn vierde collega hier zal worden. Moge God slechts een vreedzaam persoon geven. Ik kreeg het bericht uit Dresden dat de Kapelmeester Mattheson in Hamburg is overleden. U kunt het waarschijnlijk beter en nauwkeuriger weten. Hoe gaat het met de levensomstandigheden van de heer Verocai en andere virtuozen? Uit Memmingen in Zwaben heb ik een antwoord ontvangen op mijn brief van 4 jaar geleden, gedateerd 12 mei van dit jaar (1745), waarin staat: "Aan het einde van dit jaar zouden er twee grote delen in folio, vrij van porto, naar mij worden gestuurd voor mijn gebruik." Als deze maand geen loze belofte is, zal ik op dit gebied waarschijnlijk rijk worden! Zodra ik naar mijn zoon in Augsburg schrijf, zal ik een paar regels aan deze behulpzame en onbekende weldoener toevoegen. Mijn jongste zoon is sinds Pasen 1736 nog steeds in Jena, en mijn oudere dochter in Gera heeft me twee maanden geleden voor de derde keer grootvader gemaakt. Zo staat het ervoor in mijn gezin, waarvoor ik God wil prijzen. Mijn *Costa* zal in de komende week de troepen met haar infanterie in Gera bezoeken. Een paar maanden geleden kwam een jongeman van 26 jaar, een inwoner van Zelle, genaamd Joh. Chrysostomus Mittendorff, een voormalige gymnasiumstudent in Bremen, naar mij toe. Hij liet zijn basstem horen, vroeg om

een *viaticum* en vertrok daarna naar Rudolstadt. Ik heb nog nooit een vrijer en moediger persoon gezien. Hij had een lijst achtergelaten waarop alle geestelijken hier, de leraren van het gymnasium en enkele musici stonden vermeld, wat doet vermoeden dat hij een opschepper is. Hierbij beveel ik u aan in Gods bescherming en blijf ik altijd uw zeer toegewijde dienaar.

Uw oprecht meest toegewijde dienaar,
Walther.

Weimzr, 6 Augustus 1745

Aan Hertog Ernst August van Saksen-Weimar
28 april 1747

Hooggeachte Hertog,

Doorluchtigste Hertog,
Genadig heersend Landvorst en Heer,

Dat Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid, zoals onlangs is vernomen, gelieve mij, als een oude dienaar, genadig te erkennen, vervult mij met nederige dankbaarheid. Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid zal zich herinneren dat ik gedurende mijn leven, in de opvoeding van bekwaam personeel, waarvan ik zonder roem kan zeggen dat ik er een groot aantal heb, alle moeite heb gedaan. Met name heb ik veel inspanning gestoken in de muzikale opleiding van mijn zoon, zowel in compositie als in het bespelen van het klavier en heb ik veel in zijn studies geïnvesteerd, zodat hij uiteindelijk vruchtbare diensten zou kunnen verlenen aan Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid en de Republiek. Hij is nu zo ver gevorderd dat ik hem graag naar u zou willen sturen volgens uw hoogst mogelijke beschikking, om tegelijkertijd mijn dienst, die ik nu trouw gedurende bijna 40 jaar heb vervuld, nederig te handhaven, wetende dat ik, naar Gods wil, binnenkort zal heengaan. Tot mijn grootste verdriet en teleurstelling heb ik echter vernomen dat de zoon van burgemeester Vogler daarvoor enige hoop heeft gekregen. Daarom durf ik echter nederig te smeken dat Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid mij, als een oude dienaar, de onverdiende genade zou willen verlenen en mijn zoon, die ik hiervoor voldoende gekwalificeerd acht, genadiglijk zou willen toestaan om mij in mijn dienst te volgen. Mocht Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid zo vriendelijk willen zijn om mijn zoon samen met de jonge Vogler te beproeven, dan hoop ik dat het verschil duidelijk zal worden. Voor deze genade, die mijn ouderdom tot grootste verlichting zou strekken, blijf ik met alle nederige respect

Doorluchtigste Hertog,
Genadig heersend Landvorst en Heer,
Uwe Hoog-Vorstelijke Doorluchtigheid,

Uw Onderdanig gehoorzaamste dienaar,
Johann Gottfried Walther.

Weimar, 28 april 1747

Aan de Doorluchtigste Vorst en Heer, Heer Ernst August,
Hertog van Saksen, Jülich, Cleve en Berg, ook van Engern en Westfalen, Landgraaf in Thüringen,
Markgraaf in Meißen, vorstgraaf van Heinsberg, graaf in de Mark en Ravensberg, heer van
Ravenstein, enz. enz., de Weledede Keizerlijke Majesteit enz., die het bevel voert over de cavalerie
en kolonel is van 2 regimenten te paard en te voet; mijn meest genadige vorst en heer.

Van de vertaler

De hier vertaalde brieven zijn grotendeels door ChatGPT vertaald, met correcties van de hand van iemand die geen professioneel vertaler is, maar het Duits enigszins kent. Er zijn slechts een paar fragmenten onvertaald gebleven; deze worden aangegeven met [onvertaald]. De muzikale termen zijn allemaal handmatig aangepast aan onze taal.

De originele tekst, alsmede achtergrondinformatie en muziekvoorbeelden vindt je in het boek "Briefe" ISBN 3-370-00154-3.